De geschiedenis van de popmuziek

Overgenomen van het gelijknamig programma van BRT-2 onder leiding van Fred Braekman en Paul Verbrugghe. Alles werd op papier gezet en aangevuld met stories door Marc Engrie en Jef Van Isterdael. Het geheel werd getypt en in boekvorm gezet door Linda Schollaert. Het kaftontwerp was in handen van Danielle Van Der Linden. 33 jaar later, in 2008, zetten Gerty Engrie en Thomas Lepouttre dit alles in electronische vorm naar aanleiding van de 50ste verjaardag van Marc Engrie

WOORD VOORAF

Waar moet je van uitgaan, wanneer je een popgeschiedenis gaat schrijven? Moet je enkel en alleen maar naar de muziek kijken die aan de top van de hitparade heeft gestaan? In dat geval zouden de meest vitale invloeden en de echte uitvinders onvermeld blijven. Moet zo'n geschiedenis zich dan uitsluitend concentreren op de echte uitvinders? In dat geval zouden al die ééndagsvliegen en de talloze talentloze gekken met een onverwoestbaar geloof in zichzelf, weer onvermeld blijven, terwijl ze toch een radertje in het geheel vormden. Wij hebben getracht met deze popgeschiedenis de gulden middenweg te volgen. Wij verhalen van de artiesten die een sound hebben uitgevonden, maar ook van de glamourboys, de ééndagsvliegen, de Fabians, de Gary Glitters. Er komen geniën in voor, wiens naam in het hele verhaal telkens weer opduikt. Er komen hansworsten in voor wier carrière begon en ophield bij de eerste single. Maar verwacht niet dat iedereen vermeld wordt. Dat zou ondoenlijk zijn. Bovendien hebben wij ons beperkt tot de muziekgeschiedenis zoals die plaatsvond in Amerika en Engeland.

Dit is het verhaal van de geboorte, de ontwikkeling en de vooruitgang van de meest populaire muziekvorm allertijden: DE POPMUZIEK.

Hierbij uit ik mijn oprechte dank aan alleen die me hebben geholpen tot het realiseren van dit naslagwerk.

Marc Engrie

INHOUDSTAFEL

WOORD VOORAF 2
DE GESCHIEDENIS VAN DE POPMUZIEK 4
DE VOORGESCHIEDENIS 4
VAN BILL HALEY TOT ELVIS PRESLEY MET ROCK & ROLL 7
VAN CHUCK BERRY TOT JERRY LEE LEWIS 9
ENKELE GROEPEN EN DE BEROEMDE BUDDY HOLLY 11
BUDDY HOLLY – STORY 12
DE AFTAKELING VAN DE ECHTE ROCK & ROLL 15
OP DE COMMERCIELE TOER 17
GROOT-BRITTANIE EN ROCK & ROLL 18
WAAROM STERFT ROCK & ROLL EN EEN NIEUWE RAGE 19
OP ZOEK NAAR NIEUWE VORMEN 23
THE BRITISH ISLES AND THE NEW SOUND: THE BEATLES 25
WAT IN AMERIKA NA DE AFGANG VAN ROCK & ROLL? PHIL SPECTOR 26
THE NEW SOUND OF AMERICA : THE BEACH BOYS 29
1974 : THE SOUND OF PHILADELPHIA 31
THE BEATLES TEGENHANGERS : THE ROLLING STONES 35
DE TROUBADOURS MET ALS TOPMAN : BOB DYLAN 37
THE KINKS : TOONAANGEVEND... EN ENKELE POPZANGERESSEN 41
THE WHO 43
ROGER DALTREY-STORY 44
THE FOLK-ROCK 46
HOE VERLOOPT HET MET THE BEATLES IN GROOT-BRITTANIE 50
DE DRUGCULTUUR IN DE POP EN DE PSYCHEDELISCHE POP 52
DRUGCULTUUR IN GROOT-BRITTANIE: PINK FLOYD ..EN DE AMERIKAAN FRANK ZAPPA 54
JIMI HENDRIX EN ERIC CLAPTON 55
JIMI HENDRIX – STORY 57
EEN VEELHEID AAN POPCONCERTEN EN POPFILMS 60
EEN COCKTAIL VAN STREKKINGEN IN DE POP 61
WOODSTOCK, ZIJN GEVOLGEN EN POP IN BELGIE 63
DE HARD-ROCK PERIODE 64
OP DE ZACHTERE TOER 73
THEATRALE POP IN 73 75
STEVIE WONDER STORY 76

DE GESCHIEDENIS VAN DE POPMUZIEK

DE VOORGESCHIEDENIS

Alles heeft een voorgeschiedenis. De bronnen van de popmuziek zijn de rhythm & blues, de gospell en de ballade. Dit waren de genres van de zwarten. De rock'n roll overspoelde de blanke markt van de Verenigde Staten in het midden van de jaren vijftig. De oorspronkelijke vorm van de rock'n roll bestond al jaren in de zwarte ghetto's van het Noorden en het Westen. Veel zwarte arbeiders waren tijdens en na de tweede wereldoorlog naar het noorden getrokkken, daar immers was er industrie en werk. In de zwarte ghetto's van het Noorden werd dan ook muziek gespeeld die ze in het Zuiden graag hoorden. Een en ander werd weldra commercieel uitgebaat en er ontstond een aparte zwarte distributieketen met eigen radiostations en eigen platenmerken en met uitsluitend eigen muziek: de rhythm & blues. De belangrijkheid van deze muziek kan moeilijk overschat worden.

In de periode '49 – '53 maken de kleine merken 96% van de rhythm & blues-hits. De nationale merken spelen niet mee. Ze hebben geen belangstelling voor zeg maar Chuck Berry, John Lee Hooker, Bessie Smith, Lorith Brais, Fats Domino.

Chuck Berry, John Lee Hooker, Bessie Smith, Fats Domino

John Lee Hooker maakte immers in 1948 een miljoenenhit: "I'm in the Moon"; Fats Domino trouwens ook. Zijn titel in datzelfde jaar luidde: "That's Fat Man".

De blanken in de Verenigde Staten luisterden intussen naar heel andere muziek. De naweeën van de tweede wereldoorlog, de Truemandoctrine die het zogenaamde communistische gevaar wou indammen en vooral de oorlog in Korea, doen in de Verenigde Staten een paniekerige sfeer ontstaan. Als een soort tegengewicht is de blanke muziek zacht, melodieus en inhoudelijk weinig zeggend. De namen: Doris Day, Frank Sinatra, Al Martino en Perry Como.

Doris Day, Frank Sinatra, Al Martino, Perry Como

De romantiek viert hoogtij. Het grote voorbeeld voor de manier van zingen was Bing Crosby. Hij had een eigen stijl ontwikkeld om bittere technische noodzaak. Om boven het orkest uit te komen was een megafoon nodig, die een klank met zeer weinig emoties liet horen. Deze stijl werd behouden en zelfs ontwikkeld nadat de elektrische versterking gewoon werd. Het resultaat was een vrij vlakke manier van zingen waarbij de zanger toch nog op de voorgrond treedt, dit dan in tegenstelling tot vroeger toen alleen de naam van het orkest of de bandleider bekend werd.

Iedereen kende Tommy Dorsey, Glenn Miller, Harry James. Stilaan zou ook de persooonlijkheid en de manier van optreden van de zanger belangrijker worden. Dat was alvast het geval voor Frank Sinatra.

Bing Crosby, Tommy Dorsey, Glenn Miller, Harry James

De muziek van de blanken was dus romantisch en melodieus. De manier van zingen kan onderling worden verwisseld. Nochtans waren er uitzonderingen. Vooral twee namen moeten genoemd worden in de periode tot 1954. In de eerste plaats Johnnie Ray en in mindere mate Frankie Lane.

Deze laatste was typisch een overgangsfiguur die van alle markten trachtte thuis te zijn. Zijn grootste successen kende hij door het zingen van aangepaste country & western-nummers in de stijl van Crosby. “Do not forsake me, 0 my Darling”, de beroemd geworden melodie uit de film “High Noon” en “I believe” waren in 1953 en 1954 goed voor een miljoen exemplaren. Johnnie Ray is voor de evolutie van de popmuziek belangrijker dan Frankie Lane. Johnnie Ray was één en al emotie. Tijdens zijn optredens barstte hij uit in huilbuien, zogezegd ontroerd door zijn eigen liedjes. De titels liegen er

niet om: “Cry, little white cloud, cry”. Men zei dat als een zanger zo laag moest vallen om een publiek mee te krijgen, dat dan de toekomst van de populaire muziek naar was. Huilebak Johnnie Ray heeft nog een merkwaardige prestatie op zijn naam staan. Zoals eerder gezegd was de blanke en zwarte muziekmarkt gescheiden. Ook waren er tot 1956 aparte hitlijsten voor de muziek van de zwarten , de zogezegde rhythm & blues. Slechts vijf blanken raakten aan de top van de rhythm & blues-lijsten.

Drie rocknummers en daarbij nog “How high is the Moon” van Les Paul en Mary Ford en “Cry” van Johhnie Ray. Johnnie had in esessentie alles van de latere popidolen: hij was emotioneel en zijn optredens waren vol pathos en omgeven van seks. “Such a night” werd weldra verboden op de Amerikaanse radiostations. Het was een heel onschuldig ding over een kus in het maanlicht. Gans de periode tot het midden van de jaren 50, was in de blanke Verenigde Staten bijzonder preuts trouwens. Beetje voor beetje drong de rhythm & blues-ritme binnen in de muzikale wereld van de blanke. Met het ritme zelf waren er geen problemen, maar de teksten konden niet altijd door de censuurregel van de Amerikanen die in de helse jachtperiode van MacCarthy leefden. En dan nog eens: de teksten waren bijzonder onschuldig. Zo werd ”to rock” aanzien als dansen, maar in de zwarte ghetto’s vanwaar het woord afkomstig is betekende het “met elkaar slapen”, net als “to jazz” trouwens. Terug naar Johnnie Ray. Hij kon moeilijk een idool voor de jeugd worden. De inhoud van zijn liedjes suggereerde minder de verleider, meer diegene die verleid werd. Hoe dan ook, de strakke scheiding tussen de blanke en zwarte muziek werd verbroken. Jonge blanken gingen naar de rhythm & blues luisteren, en nog meer gingen ze zich identificeren met de sociaal achteropgeraakte groepen.

Doris Day kon nog wel “Secret love” zingen, maar meer en meer luisterden de blanke jongeren naar heel wat anders: Chuck Berry, Fats Domino, Charles Mitchell, John Lee Hooker.

Johnnie Ray, Frankie Lane, Les Paul en Mary Ford, Chuck Mitchell

VAN BILL HALEY TOT ELVIS PRESLEY MET ROCK & ROLL

Bill Haley is compleet synoniem geworden met de rock and roll. Daar is het dan ook bij gebleven, de tweede heeft zowat alle muzikale genres overleefd. Alleen Johnnie Ray kende ook bij de zwarten een zeker succes. Stillaan echter werd de muziek van de zwarten, de rhythm & blues, ook door de blanken gezongen. Een ondernemende DJ, Allan Freed, doorbrak de blank-zwarte scheidingslijn van de radiostations en draaide met steeds meer succes de mengeling. Hij zelf noemde het ROCK AND ROLL.

Voor het succes van de rock and roll zijn veel verklaringen. De muziek was eenvoudig, de inhoud van de teksten was zogoed als onbestaande en dus universeel. Bovendien was de muziek, voor de blanken althans, nieuw. De bedoeling was een jeugdig publiek te veroveren, en dat publiek bestond na de baby-boem van de jaren ’40. Het had geld, maar wist niet wat er mee gedaan. De oplossing bleek even simpel als efficiënt. Er werd door de industrie een nieuw product op de markt gebracht: de 45-toeren plaat. En de jongeren kochten het, samen met de muziek die hun ouders verafschuwden. En alleen die afschuw kon succes hebben. Binnen 2 jaar had de rock & roll de wereld veroverd. Rolf Ulrich Kaiser spreekt in “De nieuwe popmuziek” zelfs over de eerste universele muziekgolf. Voor het succes zijn echter nog andere verklaringen dan het feit dat de tieners geld hadden. In de Verenigde Staten bestond en bestaat nog steeds een auteursrechtenmaatschappij: ASCAP, de afkorting voor: “American Society of Composers, Authors and Publicists”. Uit protest tegen het monopolie en de willekeur van ASCAP richtten een paar jonge mensen “Broadcast Music” op. Ook zij hielpen de doorbraak van de rock & roll forceren. Bill Haley was bijna 30 toen in 1930 “Rock around the Clock” een miljoenenhit werd. Hij was getrouwd en vader van vijf kinderen. Haley is het in feite ook nooit geworden. Toen hij dertien was speelde hij al gitaar. De muziek was hem met de paplepel ingebracht. Zijn vader speelde banjo en zijn moeder speelde orgel in de kerk. Zegt Haley over zichzelf: “Ik startte met Country & Western. Als jongeman trok ik door de States. Zo belandde ik tenslotte in New Orleans. Ik hoorde de jazz en de rhythm & blues, dat noemde men in die tijd de race-muziek. En ik begon te houden van de manier waarop de blues-zangers zongen. Ik dacht dat ik wat van hun muziek en van hun stijl meepikte en zo zong ik deels Country & Western, deels rhythm & blues, een mengsel dus van blank en zwart. Later zette ik deze stijl verder met mijn orkestje.” Bill Haley kreeg 36 nummers in de hitparades. Hij heeft zowat 60 miljoen platen verkocht. “Muzikaal bekeken was zijn muziek vrij akelig”, zo schrijft Nick Cohn. “Hij was een vrij goed Country & Western-gitarist, maar het ritme was zwaar en vervelend. Haley haalde het omdat hij de eerste was, er was geen competitie.”

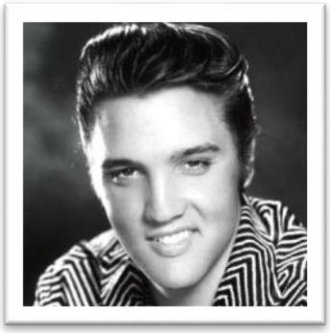

Elvis Presly kan je anno 1975 zonder veel bezwaren als een charmezanger beschouwen. Zo wat twintig jaar geleden waren er nog bezwaren tegen zijn optredens in de Amerikaanse shows. Hij mocht uiteindelijk dan toch meedoen op voorwaarde dat zijn perverse heupbewegingen niet op het scherm zouden komen. De ontdekking van Elvis Presley heeft iets van een sprookje. Hij kwam in de studio’s van een klein platenmerk van Memphis Sun een plaatje opnemen voor

de verjaardag van zijn moeder. De eigenaars merkten hem op en drongen aan op een opnamen met aangepaste begeleiding. Het werd een lokaal succes in 1954. De muzikale klankkleur kwam van de Country & Western: een gecommercialiseerde versie van de blanke folklore van het Zuiden van de Verenigde Staten, ook wel Hill Billey genoemd. Het succes van Presley wordt langzaam groter. Het nationaal merk RCA Victor koopt hem op voor 30000 dollar. We schrijven 1955; De volgende jaren zal Presley zijn producers meer dan 70 miljoen laten opbrengen. In 1956 begon het met "Heart Break Hotel". Elvis Presley werd geboren op 8 januari 1935 in Tupelo, een kleine stad in Mississippi. Zijn vader was een landbouwer. Toen Elvis 14 was verhuisde heel de familie naar Memphis. Hij werd vrachtwagenchauffeur als hij negentien is en verdient er 35 dollar per week mee. Hij zingt graag, speelt een beetje gitaar en blijkt geweldig veel van zijn moeder te houden, vandaar het verjaardagscadeau, de eerste opname en de latere luxeslee. Zijn nieuwe maatschappij laat niets onverlet om van hem een nieuw idool te maken. Als promotie voor "Heart Break Hotel" kwam Elvis een paar weken in de Amerikaanse shows. De plaat werd op negen en een half miljoen exemplaren geperst. Vanaf 1957 kan men van een Presley-industrie spreken. Ze brengt 20 miljoen per jaar op. Tussen 1955 en 1959 bracht hij 15 platen in de top 10. Ondermeer "Hound Dog" en de ballade van "Love me tender".

Duizenden Amerikaanse jongeren worden op Presley verliefd. Zijn manager Tom Parker weet het aardig te gebruiken. Zijn eerste film "Love me tender" van '56 brengt zijn kostprijs in 3 dagen op. Presley had alles om populair te worden. Hij was jong en pas 21 toen zijn eerste miljoenenhit werd uitgebracht. Bill Haley was er bijna 30. Presley werd een sexy-boy. Zijn heupbewegingen lieten weinig aan de fantasie over. Daarbij had hij nog geluk: in 1956 sterft James Dean. Presley kan hem als grote op het witte scherm opvolgen. In 1958 moet hij bij het leger. Hij heeft intussen nog hits gemaakt zoals "Loving you" en "Let's rock". De legerdienst van Presley kwam als een geschenk der goden. Met zijn 23 jaar en zijn 20 miljoen verkochte platen kon hij niet eeuwig tieneridool blijven. Zijn legerdienst zorgde voor een afkoelingsperiode. Onder de leiding van Tom Parker wordt Presley een charme-zanger. Van een opgekalefaterde "O sole mio" verkocht men ruim negen miljoen exemplaren. Van de oude rocker blijft hij een come-back. Een paar van zijn liedjes zijn van een behoorlijke kwaliteit: "Guitar man", "U.S. Male", "Suspicious minds", "In the ghetto". In Frankrijk bracht Johnny Haliday een kopie van Elvis Presley. Het ging zelfs zover dat hij bij het leger dezelfde graad wist te behalen als zijn Amerikaanse voorbeeld, beiden werden Sergeant.

Met een serie Franse aanpassingen van Rock & Roll nummers maakte hij in het land van de chanson de Rock & Roll populair. De bijdragen van Bill Haley en Elvis Presley tot de geschiedenis van de pop kunnen eenvoudig worden samengevat: ze hebben de Rhythm & Blues van de zwarten wit genoeg gekalkt om door de blanken aanvaard te worden. Ze hebben de basis gelegd voor het idolendom en ze hebben schroomlijk veel geld verdiend.

VAN CHUCK BERRY TOT JERRY LEE LEWIS

Heel wat gezaghebbende popcritici zijn van oordeel dat, mocht Chuck Berry een blanke zijn geweest , hij even populair zou geworden zijn als Elvis Presley. “Maybelline” was zijn eerste rock & roll-plaat. Ze werd uitgebracht door een platenmerk uit Chicago, dat ingezien had dat ook de zwarten de blanke rock & roll markt kunnen veroveren. De plaat was duidelijk maatwerk, ook wat de inhoud betreft. Er wordt ingespeeld op de dromerij over snelle auto’s. “Maybelline” haalde de top tien in 1955, wellicht om zijn verscheidenheid het origineelste jaar van de rock & roll. De doorbraak zou niet mogelijk geweest zijn zonder de radiostations, maar ook niet zonder de juke-box. 40% van de verkoop van 45-toerenplaten belandden in de muziekdozen. De volgende platen van Chuck Berry waren kritischer, althans voor die tijd. Ze behandelden stuk voor stuk een aspect van het Amerikaanse leven. “No money down” over het krediet en de autoverkoop , “Thirty days” over rechtbanken en rechters, “Roll over Beethoven”, een plaat die later de Beatles nog succes zou bezorgen, ging over cultuur. Chuck Berry werd geboren op 18 oktober 1931 in Californië. Net als Bill Haley en Elvis Presley wist hij de rhythm & blues van de Amerikaanse zwarten te combineren met de Country & Western van de blanken. Berry kreeg de bijnaam “Crazy Legs”, dolle beentjes. Zijn duck-walk, een manier van lopen die aan de eenden deed denken, werd beroemd. In ‘Schooldays” bijvoorbeeld, het thema van de tiener die toch maar op de schoolbel zit te wachten om een muntstuk in de juke-box te kunnen steken. In “Sweet little sixteen” de wereld van een meisje dat gek is op muziek. In “Johnny B. Goode” de boerenjongen die het waarmaakt in de grote stad. In 1959 werd Chuck Berry veroordeeld wegens een misstap met een minderjarige. Tegen de tijd dat hij uit de gevangenis kwam was de tijd van de rock & roll voorbij. Een reeks groepen mogen hem dankbaar zijn, want een paar van hun eerste successen werden door hem geschreven. Voor de Beatles “Roll over Beethoven”, voor de Beach Boys ‘Surfing U.S.A.”, voor de Stones “Bye bye Johnny” en ”Carol”. In 1972 wist hij een opgemerkte come-back te realiseren met “Ding-a-ling”.

Little Richard was een dichter van een andere soort dan Chuck Berry. Hij was een meester in het maken van onomatopeeën: klanknabootsingen die niets meer betekenden dan de klank zelf. De meeste van zijn liedjes hebben niet de minste inhoud. Nochtans werden het bijna stuk voor stuk platen waarvan een miljoen exemplaren werden verkocht. In 1955, Little Richard was toen 20, was dat “Tutti Frutti”. Het verhaal gaat dat de oorspronkelijke woorden van “Tutti Frutti” werden gewijzigd even voor de opname van de plaat. In “The World of Soul” stond geschreven dat de woorden te gewaagd waren om op de radio gespeeld te worden. Dorothy LaBostrie die toevallig in de studio was, wijzigde de tekst en kreeg er een honerarium voor. Little Richard maakte nog een paar hits: “Long Tall Sally”, “Good Golly Miss Molly” en “Lucille”. Het beste dat van Little Richard gezegd kan worden is dat hij één en al energie was, compleet extrovert. Zijn succes steunde voor een groot deel op zijn optredens. Hij ontkleedde zich in beperkte mate op de scène, droeg opvallende pakken en speelde woest piano, op het hysterische af. In 1957 hield hij ermee op om religieuze redenen. In een vliegtuig waarin hij zat was brand uitgebroken. “Op zijn twee knieën”, zo schrijft Nick Cohn, “bad hij dan om de brand te doen ophouden. Als tegenprestatie zou hij dan de duivelse

rockmuziek vaarwel zeggen en alleen nog gospells zingen." Vijf jaar lang maakte hij geen platen; in 1963 kwam hij opnieuw op de scène. Hij prees toen de homosexualiteit.

De "Fat Man" van Antoine Fats Domino was in 1948 een plaat waarvan op de zwarte rhythm & blues meer dan 1 miljoen exemplaren verkocht werden. Fats Domino is, na Presley en de Beatles, vermoedelijk de zanger wiens schrijven het best verkocht werden. 22 platen van hem vonden één voor één 1 miljoen kopers. In 1960 had hij 50 miljoen platen verkocht. Hij was toen 32. Anno 1975 ramen specialisten zijn platenverkoop op zowat 110 miljoen exemplaren. Het grote succes van Fats Domino kan op diverse manieren verklaard worden. Zijn figuur, 1m60 en 125kg heeft iets vaderlijks. De muziek die hij maakte was eenvoudig en bovendien nog goed ook. De piano ondersteunde de muziek uitstekend en arrangeur-producer Dave Bartholomew wist er een dansritme in te houden. De man had zijn vak geleerd als trompettist bij Duke Ellington. Voor de Amerikanen komt daar nog bij dat hij een typisch Louisiana-accent had. Allemaal redenen voor Fats Domino om succes te hebben. Zowel met rocknummers, met ballades, als met twists. In 1968 zong hij zelfs nummers van de Beatles. Fats Domino was koel, gematigd, afgemeten. Tot zijn beste en ook meest verkochte hits behoren "I'm walking", "Blueberry hill" en "Blue Monday". Chuck Berry, Little Richard, Fats Domino, de zwarte rockzangers, zouden een vrij grote invloed hebben op de latere popmuziek.

Jerry Lee Lewis wist in het begin van zijn carrière krantekoppen te maken door een schandaal. In 1958 maakte hij een tournee door Groot-Brittanië. Zijn vrouw vergezelde hem, maar zijn vrouw bleek nogal jong te zijn. Ze heette Mira, ze was de dochter van zijn bassist en was dertien jaar. Jerry Lee Lewis trachtte het de Britten allemaal duidelijk te maken door te zeggen dat het eigenlijk zijn tweede vrouw was en dat zijn eerste 14 was geweest. Het hielp allemaal niet en zijn tournee door Groot-Brittanie werd vroegtijdig afgebroken. Hij keerde terug naar de Verenigde Staten en het schandaal raakte in de doofpot.

Nick Cohn schrijft in "Pop from the beginning", waar nogal wat annecdotes in verwerkt zitten, dat het uiteindelijk met Mira een goed huwelijk is geworden. En waarom zouden we Nick Cohn niet geloven. Jerry Hopkins weet in "The rockstory" te vertellen dat de twee na 12 jaar huwelijk uit elkaar zijn gegaan. En ook Jerry Hopkins geloven we graag. Jerry Lee Lewis was onvergetelijk wat zijn optreden betreft. Zo vond hij het noodzakelijk op het einde van een optreden nog eens op zijn piano te klimmen. Maar hij had moeite om zijn eigen werk te schrijven en daarom zong hij, alvorens Country & Western te gaan zingen, werk van anderen. Nogal vaak van Chuck Berry, bijvoorbeeld "Maybelline" en "Roll over Beethoven". Een eigen nummer was "High School Confidential".

The Coasters, The Drifters, The Crickets

De namen Leiber en Stoller blijven vooral synoniem van 2 groepen: The Coaster en The Drifters. De Coasters ontstonden in 1955. Tussen 1957 en 1959 maakten The Coasters vier gouden platen: “Searchin’”, “Yakety Yak”, “Charlie Brown” en “Poison Ivy”. Typerend voor de groep is dat ze het ritme onderbraken om de basstem de gelegenheid te geven er tussenin te zingen. Het bekendste nummer van de Coasters is misschien wel “Along Came Jones”. Salvador maakte er “Zorro est arrivé” van. Leiber en Stoller stonden achter de Drifters. Dit was de groep die de specialiteit had om om de haverklap van samenstelling te wijzigen. Ze hadden twee belangrijke zangers: Clyde Mc Phatter en Ben E. King; Leiber en Stoller brachten met de Drifters voor het eerst violen in de pop. Eigenlijk was het geen rock & roll meer wat de Drifters zongen, maar vrij gepopulariseerde rhythm & blues. Het succes tussen 1958 en 1960 was: “Up on the Roof”, “On Broadway”, “Under the Boardwalk” en “Spanish Harlem”.

Oorspronkelijk was de rock & roll-muziek gezongen, maar er kwamen ook instrumentale nummers. Een van de bekendste gitaarspelers was Duane Eddy. In de vijftiger jaren was hij bijzonder populair, maar ook later. Met Nancy Sinatra en Lee Hazelwood maakte hij de beroemde baspartij voor “These Boots are made for walking”. Zijn eerste groot succes werd in 1958 “Rebel Rouser”. Veel succes als instrumentale groep hadden Johnny and the Hurricanes. Johnny zelf liet een typisch saxofoongeluid horen en er kwam een orgel aan te pas. Bijzonder veel succes hadden ze met “Red River Rock” en met het zeer geestige “Rocking Goose”.

Bij de klassieke rock behoort ook Buddy Holly. Hij kwam van Texas waar hij in 1936 geboren werd. Hij wordt ontdekt tijdens een tournee van Elvis Presley in zijn geboortestad. Buddy Holly had met drie vrienden een countrygroep gesticht: Three Times. Een platenmaatschappij engageerde hen, maar het succes bleef uit. Holly vormde een nieuwe groep: The Crickets. Deze keer met succes. “That’ll be the day” van de Crickets wordt in 1957 een hit. The Everly Brothers nemen het over. Buddy Holly zelf heeft success met “Rave On”, “In the Morning”, maar vooral met “Peggy Sue”. Het succes van Buddy Holly wordt steeds maar groter en hij stond op het punt de incarnatie te worden, van “The all

American Boy”: glimlachend, netjes, een moderne bril op de neus. Hij had ook voor een paar betere rockteksten gezorgd. Zijn grootste verdienste is dat hij op een gelukkige manier rock & roll, ballade en country wist te harmonieren. Hij kreeg een reeks navolgers met namen als Adam Faith en Bobby Vee.

Het beroemdste duo van de rock was Don en Phil Everly, samen de Everly Brothers. Hun ouders waren lange tijd country-zangers geweest, en Don en Phil konden dat niet verstoppen. Hun klank was origineel, de inhoud van hun liedjes was van minder belang. Vooral de klank van het duo was nieuw. Het was soms moeilijk te horen dat het een duo was. Ze maakten het ene succes na het andere: “Wake up little Suzie”, “Bird Dog” en het zou duren tot het begin van de jaren zestig. Ze moesten dan hun legerdienst doen. Met de Everly Brothers was het compleet gedaan toen de Beatles populair werden. Het is duidelijk dat deze Britse groep naar Don en Phil geluisterd heeft. De twee broers nemen nog wat schijven apart op en keren dan terug naar de weg die ook hun ouders begaan hebben: Country & Western. Alles samen waren ze goed voor zowat 20 miljoen platen.

Adam Faith, Bobby Vee, Everly Brothers

BUDDY HOLLY – STORY

MET DE TRAGISCHE DOOD VAN BUDDY HOLLY STIERF ROCK & ROLL

Gezwind vliegt een klein privévliegtuigje op 3.000m hoogte. Het is 3 februari. Rockster Buddy Holly, pas 22 maar reeds gevierd en aanbeden in de hele Verenigde Staten, is samen met zijn vrienden, de zangers Ritchie Valens en Big Bopper, op weg naar een optreden van een voor hem groots opgezet toernee. Valens en Bopper zijn ingeslapen. Buddy leest gedichten van de Amerikaanse beatnik-god Allen Ginsberg. Over de radioverbinding ontvangt de piloot een noodbericht. Er is een sneeuwstorm op komst en er wordt gevraagd zo snel mogelijk de vliegkoers te veranderen. Te laat. Het vliegtuigje wordt door de geweldige natuurkracht als een speelbal heen en weer geslingerd. Het radiocontact met de controletoren wordt verbroken, er wordt geen s.o.s. gehoord. De piloot verliest de macht over het toestel en enkele minuten laten stort het te pletter tegen de grond.

Intussen wachten meer den 3.000 fans vergeefs op de komst van hun idool. Pas twee dagen later komt de tragische waarheid aan het licht. Een reddingsploeg vindt het wrak op 600km te westen van Chicago, bij Clear Lake in de staat Iowa. Voor alle inzittenden komt de hulp te laat.

GEBRILD STUDENTJE

Even snel als de loopbaan van Buddy Holly de hoogte inschoot, kwam er ook een einde aan. Acht hits in twee jaar hadden van hem de meeste belovende rockster gemaakt na Elvis Presley. “Oh Boy” en “Peggy Sue” hadden een miljoenenoplage gehaald. Met zijn 9de hit “It doesn’t matter anymore” stond hij ook al hoog in de hitlijsten. Amerika aanbad een nieuw fenomeen, want in tegenstelling tot de meeste andere zangers had Buddy Holly geen voorkomen om over naar huis te schrijven. Hij was knokerig mager, schuchter en onopvallend en bovendien geweldig bijziend waardoor hij verplicht was een bril te dragen. Hij zag er meer uit als een naarstig en onderdanig hogeschool-studentje dan als een rockzanger. Maar precies dat imago liet hem snel aanslaan bij die miljoenen tieners – met – de – jeugdpuistjes, die zich evenmin als Buddy Holly door Moeder Natuur verwend wisten. En ten slotte waren er zijn spetterende songs, die hij zelf schreef en met zijn hoog nasaal stemmetje vertolkte zoals niemand voor hem dat reeds had gedaan. Buddy Holly was nieuw, anders en dat maakte hem uiteindelijk tot een idool van de hele jeugd.

NIET VERGETEN

Twee jaar na zijn dood begon de mythe rond Buddy Holly pas voorgoed te leven. De Engelse zanger Mike Berry maakte een hit van “Tribute to Buddy Holly” (Ode aan Buddy Holly). Daarin zong hij “Sneeuw viel, en de wind blies toen de wereld Buddy vaarwel zei... We zullen ons Buddy Holly altijd herinneren. Hij stierf in bij een vliegtuigongeval maar zijn liederen zullen altijd blijven leven” En Mike Berry had juist gezien. Regelmatig worden elpee’s van Buddy heruitgebracht. Zijn songs worden door veel nieuwkomers heropgenomen. Maar ook door heel wat beroemde namen. In 1964 namen The Beatles op de elpee “Beatles for sale” zijn compositie “Worlds of Love” op. Met zijn “Not fade away” hadden The Rolling Stones in 1964 hun tweede hit. De eerste Holly – topper “That’ll be the day” werd de titel van de eerste film van David Essex, die handelt over de rocktijd. Paul McCartney loopt reeds geruime tijd met plannen rond om het leven van Holly te verfilmenen. En de Amerikaanse zanger Don McLean bracht in 1972 op zijn voortreffelijke elpee “American Pie” de mooiste groet die men Holly ooit heeft gebracht. In deze elpee noemt hij 3 februari 1959 “de dag waarop de muziek stierf”. Dat Buddy Holly ook nu nog niet is vergeten, leerde ons onlangs nog Mud met “Oh Boy”.

LAATSTE ROCKVERNIEUWER

Buddy Holly werd begraven te Lubbock in Texas. Eigenlijk was zijn echte naam Charles Hardin Holley. Op 6-jarige leeftijd begon hij gitaar te spelen en zijn voorkeur ging vooral uit naar de Country & Western-muziek. Omdat het op school minder vlotte begon hij vanaf 1950 wat geld te verdienen als muzikant.

In 1956 nam hij zijn eerste plaat op in Nashville en het jaar daarop had hij een geweldige hit met “That’ll be the day”.

Twee jaar later was hij dood. En wellicht stierf met hem de muziek van het einde der jaren vijftig, zoals McLean zingt. Want Buddy Holly was de laatste rock-vernieuwer geweest. Chuck Berry, Little Richard en Fats Domino hadden zich teruggetrokken. Elvis Presley was in het leger en op de fluwelen slowtoer geraakt. Buddy gaf de rock nieuw bloed maar stierf te rap. Nieuwe muziekmodes overspoelden de markt. Twist, Shake, Locomotion, Bossa Nova. Van rock & roll was er plotseling geen sprake meer. De Beatles zouden dat enkele jaren later weer goedmaken en Buddy Holly zou daarin een ereplaats krijgen.

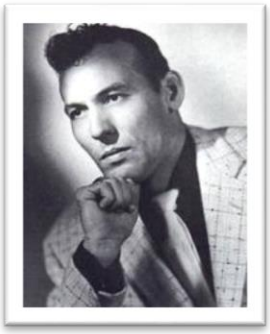

Charlie Rich, Jerry Lee Lewis, Carl Perkins, Roy Orbison

Charlie Rich is een ander fenomeen uit de jaren van de vetkuiven. Zoals Jerry Lee Lewis, Carl Perkins en Roy Orbison kwam hij uit de stal van Sam Philips, eigenaar van het kleine platenmerk dat Elvis Presley had ontdekt. Charlie Rich, een pianist die zijn eigen liedjes zingt kan met de besten vergeleken worden. Peter Schröder noemt hem in de “Haagse Post” de Elvis Presley voor volwassenen. Op het einde van de jaren vijftig had hij uiteindelijk succes met “Lonely Weekends” waarin het meteen duidelijk wordt dat Charlie Rich van dezelfde stal als Elvis Presley komt. Charlie Rich bleek ontzettend lui en ambitieloos te zijn. Maar in 1973 kwam zijn uiteindelijke doorbraak. Hij was teruggekeerd naar de Country & Western die hij eigenlijk nooit helemaal vaarwel had kunnen zeggen. Commercieel en verantwoord succes kreeg hij in 1973 met “The most beautiful girl”. Een schitterend nummer, dat echter nooit veel succes heeft gehad, alleen maar omdat dat soort muziek in 1965 wel al iets te anachronitisch was, was namelijk “Meware Sun”.

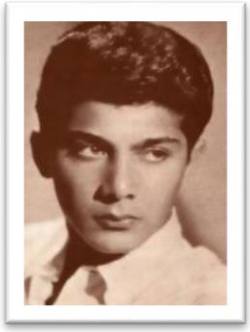

Indien men “Diana” van Paul Anka zou vergelijken met “Tutti Frutti” dan zou men deze plaat nog nauwelijks rock & roll durven noemen. Van “Diana” werden zowat 9 miljoen exemplaren verkocht. En de plaat was de voorloper van wat men de “High School” is gaan noemen. Om het wat pamfletair te zeggen: minder harde rock die de tiener de indruk moest geven in een eigen wereldje te leven. In feite was de muziek van Paul Anka uitstekend om op te dansen, maar ze is nauwelijks rock & roll te noemen. Anka had meer weg van een crooner dan van de echte rockzanger. En nochtans was hij de modelteenager uit die jaren. Hij had trouwens alles om tot de verbeelding te spreken. “Diana” schreef hij toen hij 14 jaar was en in vijf jaar tijd wist hij 30 miljoen platen te verkopen. In 1959 kan hij al gerust schrijven dat hij een eenzame en droevige jongen was, dat hij alles had wat je maar kan bedenken, het enige dat hij wou was iemand om te beminnen. Al bij al blijkt de man nog verstandig geweest te zijn ook. Na er een punt achter gezet te hadden en liedjes voor anderen te hebben geschreven is hij onlangs terug nummer een geworden met zijn single “You’re having my baby”. Van de titels voor anderen herinneren wij ons ondermeer “The longest Day” en “She’s a lady”.

Met het grote succes van de echte rock is het in 1959 gedaan. Wat de verkoopcijfers betreft was 1957 een recordjaar. 61% van de liedjes die de Top 10 haalden waren Rock & Roll nummers. In ’58 slechts 50% en in 1959 slechts 42% meer. Deze verandering rond 1957 ging samen met een calypsorage die Henry Belafonte schatrijk zou maken. Eén van zijn grootste successen is “Island in the sun”.

OP DE COMMERCIELE TOER

De televisie zou echter de doorbraak van de High School rock verwezenlijken, met name de show van Dick Clarck “American Band Stand”, een show die vanuit Philadelphia nationaal werd uitgezonden. De brede glimlach van Dick Clarck moest een beeld geven van de verstandige, gemiddelde Amerikaanse jongeman die naar muziek luisterde, die ook de volwassenen nog iets kon zeggen. De platenfirma’s begrepen heel goed dat de toenadering van 2 generaties de platenconsumptie slechts kon bevorderen. En Dick Clarck zou er met zijn “American Band Stand” voor zorgen dat er geconsumeerd werd.

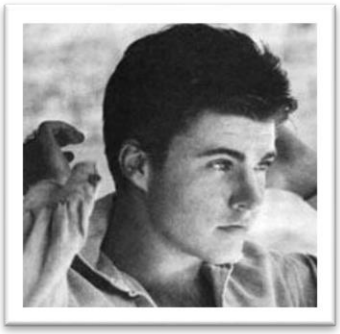

Pat Boone, Connie Francis, Ricky Nelson, Frankie Avalon

Pat Boone die eerder een paar coverversies had gemaakt van zwarte rock & roll platen werd na Elvis Presley één van de zangers wiens platen het best verkochten. Rock & roll was voor hem een springplank. En zoals Charlie Gillett het zegt in zijn “The sound of the City” : “Pat Boone is aan de rock & roll meer verschuldigd dan de rock & roll aan Pat Boone”. The American Band Stand en Dick Clarck zorgen voor het succes van een ongekend aantal zangers en groepjes die het allemaal slechts een korte tijd konden waar maken. De uitzonderingen niet te na gesproken. Onder hen Connie Francis, Ricky Nelson en Frankie Avalon. Dick Clarck zou het even moeilijk krijgen toen het Amerikaanse Congres een onderzoek deed naar mogelijke omkoperij van DJ Alan Freed, een DJ die rock & roll als het ware had gelanceerd, werd ervan beschuldigd 1,5 miljoen frank te hebben gekregen van 6 maatschappijen. Dick Clarck was aandeelhouder in een reeks muziekuitgeverijen en platenmaatschappijen. Ondanks alles kwam hij er zonder kleerscheuren vanaf. Niettemin was het verband tussen commercialiteit en High School duidelijk gemaakt.

Van de ontelbare groepjes die furore maakten moeten we zeker The Platters vermelden. Hun stijl was zowat het draagvlak van de rock & roll en de ballade. Met “Only You” in 1955 en verder dan nog “The great Pretender”, “My Prayer”, “Smoke gets in your eyes” hebben ze niet alleen de Verenigde Staten, maar ook Europa veroverd. De tenor Tony Williams was de vedette van The Platters. In het begin van de jaren 60 zouden ze voor heel wat gelukkige momenten zorgen op surpriseparties en feestjes. De groep verdween echter toen een paar leden achter de tralies gingen voor druggebruik. In 1966 zouden ze nog even opduiken, maar met een compleet andere samenstelling.

GROOT-BRITTANIE EN ROCK & ROLL

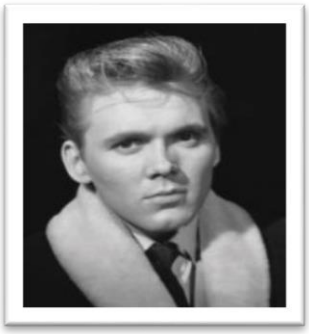
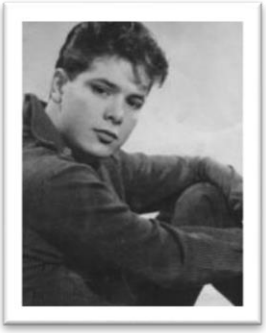

Tommy Steele, Billy Fury, Cliff Richard

In Groot-Brittannië werd Tommy Steele de eerste rock-zanger. Hij had een eigen vertolking van Presley's "Heart Break Hotel", maar zijn "Rock with a caveman" zou het doen. Maar blijkbaar zag hij weinig in het genre en hij ging al vlug ballades zingen en zich in het variétéspektakel specialiseren. In Groot-Brittannië waren het in de periode voor the Beatles vooral Billy Fury en Cliff Richard die het deden. Deze laatste was veruit de meest succesrijke en hij was ook de meest professionele. Hij begon als de zoveelste imitatie van Elvis Presley. Maar weldra ging hij een eigen stijl ontwikkelen. Terwijl Tommy Steele de pop verliet voor de variété zou Cliff Richard de pop in de variété brengen. Achter Cliff Richard stond de Britse televisieproducer Jack Good, die als eerste de pop in Groot-Brittannië wist om te vormen tot een aanvaardbaar familiespektakel. George Melly noemde Cliff Richard in "Revolt into Style" samen met Adam Faith een timmerman aan de doodskist van de rockmuziek. Zijn begeleiders zouden al evenveel succes krijgen als hijzelf: The Shadows.

We willen Groot-Brittannië niet verlaten zonder Lonnie Donegan te hebben genoemd. Donegan was banjospeler geweest bij Christ Barber en ligt aan de basis van de ontelbare Skittle-groepen die een tijdlang populair zijn geweest. Er werd muziek gemaakt met alle mogelijke instrumenten, van haarkam over kookpan naar wasplank. Het is niet Donegans geringste verdienste in Groot-Brittannië belangstelling te hebben gewekt voor het Amerikaanse folkrepertoire waaruit hij putte.

Op het einde van de jaren 50 had zich intussen in Groot-Brittannië een ander fenomeen voorgedaan: de "traditional boom". Een soort liefdevolle verkrachting van de New-Orleans-stijl, waarvoor Chris Barber het startsein had gegeven. Waarom de "traditional" in Groot-Brittannië plotseling zo'n succes kreeg is een vraagteken. Vermoedelijk was het een stuk zelfverdediging van de Britten tegen de alles overheersende Amerikaanse Rock. De figuur van Acker –Bilk, voor de ouderen een leeftijdgenoot en voor de jongeren een lieve oom met bolhoed, zal ook wel meegespeeld hebben. Zijn grootste succes werd "Stranger on the shore". Met jazz had het niets meer te maken. Het liedje was een kenwijsje voor een TV-reeks voor kinderen.

WAAROM STERFT ROCK & ROLL EN EEN NIEUWE RAGE

Een blik op de lijst van de best verkochte platen in de Verenigde Staten volstaat om te zeggen dat in 1960 de rock & roll zo goed als afgedaan heeft. Brenda Lee heeft succes met “I’m sorry”, Elvis Presley zingt de ballade “Are you lonesome tonight” en Ray Charles de prachtsong “Georgia on my mind”, compleet met snaren en koor, om Sinatra jaloers te maken. Er zijn diverse verklaringen te vinden voor het feit dat 1960 de begrafenis van de rock & roll betekende. Eén van de meest voor de hand liggende: de meest bekenden konden of wilden de muziek niet meer zingen of spelen. Elvis was in het leger gaan afkoelen en Bill Haley was een snelstijgende, maar even sneldalende komeet geweest. En dan van de kant van de zwarten: Chuck Berry zat in de gevangenis en Little Richard was op de religieuze toer. Eddie Cochran verongelukte op 17 april 1960. Buddy Holly was een jaar vroeger verongelukt in een vliegtuigcrash. De zogenaamde nieuwe generatie, de blanke en zwarte groepen gingen het allemaal veel commerciëler bekijken. Door het gebruik van violen bijvoorbeeld werd het accent meer gelegd op het melodieus klinken, minder op het ritme. Philip Daufuy en Jean-Pierre Sartan merkten in “Popmusique rock” op dat het Amerikaanse systeem de zwarten veel geld liet verdienen, maar dat ten koste van hun integratie. Een van de mooiste voorbeelden is Ray Charles in 1959 met “What’d I say” en 2 jaar later zijn succes “I can’t stop loving you”; compleet Country & Western. Een grotere breuk met de zwarte cultuur kan moeilijk gevonden worden. Het feit dat sommige zwarte zangers en muzikanten eigenaar werden van een muziekuitgeverij had een sneeuwbaleffect. Het succes was een voorbeeld voor de anderen om ook de blanke smaak meer en meer te gaan dienen. Dat toegevingen aan de blanke smaak lonend waren kan ook door cijfers bewezen worden. Tussen 1954 en 1956 was slechts 16% van de hits van de zwarten. Van 1957 tot 1960 al 24% en van 1961 tot 1963 33%. Met hits bedoelen we dan liedjes die in de Top 10 geklasseerd werden. Laten we nu even opnieuw kijken wat in 1960 succes heeft. Onbetwistbaar valt Chubby Checker op. 38 weken lang staat hij op de Amerikaanse hitparade. Zijn grootste verdienste was dat hij de volwassenen deed dansen op een ritme dat ze beslist niet gewoon waren, maar dat hen niet moeilijk was. De twist werd compleet apart gedanst. De Amerikaanse auteur Henry Miller had voor de twist weinig lovende woorden over. Hij noemde het een a-sexuele dans en vergeleek het met masturberen. Hij vond er een bewijs in van isolement en aliënatie. Hoe dan ook, de meest bekenden van die periode wisten op een of andere manier hun naam in verband te brengen met de twist. De toneelauteurs Tennessee Coward en Coctran Williams. Voorts Judy Garland en noem maar op; inclusief diegenen die tussen de dertig en de veertig waren. Zelfs Maurice Chevalier ging het proberen. De twistrage zou er voor zorgen dat de platenindustrie de sprong naar de Beatles zonder al te veel kleurscheuren zou overleven. Het werd de periode van de dansen. Na de twist kwam de “fly”, de “Locomotion” van Little Eva, de “Limbo Rock”, de “Mashed Potato”. Deze laatste was een dans waarbij je met de voeten denkbeeldige aardappelen moest fijnstampen tot puree. Het werd de periode van de gekste rages. Er werden plastieken koorden skoebidoes in alle maten gevlochten. En ook de hoelahoep maakte furore; een soort plastiek hoepel die je met heupbewegingen draaiend moet houden. Het gekst van al; ook de volwassenen deden mee. Het zou verkeerd zijn te beweren dat het allemaal waardeloos was wat in het begin van de jaren 60 gebeurde. Neil Sedaka, die toen een goeie 20 was, schreef voor Connie Francis en had ook als zanger succes.

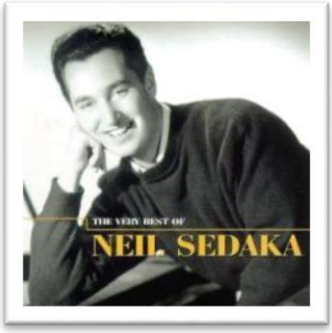

Niemand heeft de rockmuziek wellicht ooit zo hartgrondig verwenst als een zekere Mr. en Mrs. Sedaka in New York, een twintig jaar geleden. Tracht u de situatie voor te stellen: de dertienjarige zoon van het gezin Sedaka had enkele jaren voordien de genoegens van pianospel ontdekt. De jongen bleek inderdaad begaafd en zijn vader, een bescheiden taxichauffeur, schraapte zijn spaarpot leeg en kocht een tweedehandspiano voor hem. De jongen werd naar de lokale muziekschool gestuurd. Neil jachtte van school naar huis, recht naar de piano: vingeroefeningen, de fa-sleutel, weer vingeroefeningen, de eerste aarzelende kinderstukjes, en hoe gaat het dan... eer je het weet breng je Bach, Mozart en Beethoven in huis. Verrukt volgde het hele gezin zijn vorderingen en heel dikwijls bracht zijn moeder het avondeten bij de piano opdat Neil gewoon zou kunnen doorspelen. De beloning kwam: in 1956 koos niemand minder dan Arthur Rubenstein Neil Sedaka uit als de beste High School pianist van New York lag voor hem open. Maar tot grote verbazing van iedereen leek Neil daar echt niet zo blij om.

“Op school werd ik niet aanvaard” vertelde Neil nu. “Ik was en bleef een buitenstaander. Ik had geen vrienden en waarschijnlijk begon ik popmuziek te schrijven om door mijn schoolkameraden aanvaard te worden.”

Neil wilde zijn image van “Brave Hendrik” kwijt: altijd netjes aangekleed, waarschijnlijk al een beetje in de stijl van een “wonderkind”, keurig gekamd, kortgeknipt haar, fijn verzorgde vingers, lessen in piano en notenleer... dat zijn dingen die in de scholen van Brooklyn echt geen indruk maakten.

Neil had het niet gemakkelijk: zijn beslissing om popmuziek te schrijven viel begrijpelijkerwijze thuis in geen goede aarde. “Het werd een zware strijd met mijn ouders”, zegt Neil. “Zij wilden dat ik een muziekleraar zou worden. Ik moest wachten tot mams het huis uit was om popmuziek te schrijven.” Maar Neil haalde wel zijn slag thuis: zijn schoolkameraden begonnen hem niet alleen in hun kring op te nemen maar zelfs naar hem op te kijken. En al vlug slaagde hij er in een rockgroep op te richtten met vrienden uit de wiskundeklas: Jay Siegel en Hank Medress. De groep heette de Tokens en zou later met “The Lion sleeps tonight” een wereldhit scoren. Maar onder de leiding van Neil Sedaka brachten ze het voorlopig niet verder dan enkele lokale hits.

Neil Sedaka bleef popsongs aan de lopende band produceren. Hij had ontdekt dat één van zijn vrienden uit de buurt fijne teksten kon schrijven. Samen met Howard Greenfield schreef hij een indrukwekkende serie songs bij elkaar en ze besloten het er als songwritersduo op te wagen. Neil verliet The Tokens en met Greenfield trok hij, na een reeks bekende muziekuitgeverijen te hebben bezocht, naar Don Kirschner van Aldon Music. Don Kirschner zei ja en met Neils song “Stupid Cupid” scoorde Connie Francis al meteen een hit. Dat was het begin van een lucratieve samenwerking, maar voor Neil Sedaka was alles toch nog niet zoals hij het hebben wilde.

Telkens als hij met een proefbandje naar de uitgeverij ging om een nieuwe song te laten horen, hoopte hij dat iemand zou zeggen: “Nou ja, die song is goed maar hebben jullie als is naar die stem geluisterd? Man, wat een stem!” Hij deed dan zelf maar het voorstel om een plaatje vol te zingen, maar hij had de steun van Don Krischner nodig om een platenmaatschappij te overtuigen. De eerste opnamen van een natuurlijk zelf geschreven song was “The Diary”, waarmee hij begin 1959 in de Top 20 kwam. De hits volgden elkaar op: “Calendar Girl”, “I go Ape”, “Happy Birthday Sweet Sixteen”, “Breaking up is hard to do”, “O Carol”. Deze laatste song was geschreven voor zijn vriendinnetje van dat ogenblik, dat voorbestemd was om een even schitterende carrière te hebben als Neil zelf: Carole King. Hun geschiedenis loopt zowat parallel: Carole liep school in dezelfde wijk als Neil en ze hadden meer dan gewonen belangstelling voor elkaar. Toen Neil The Tokens oprichtte, kwam Carole ook met een groep voor de dag. Ook haar moeder vond het niet leuk dat haar dochter een schitterende studente was en popsongs begon te schrijven...Maar de bezwaren van de ouders waren niet van lange duur: weldra begonnen de dollars binnen te tikkelen! In navolging van Neil begon ook Carole King te zingen. Ze startte met een antwoord op Neils song “Oh Carol”. Haar song heette: “Oh Neil”. Het had een artiestenhuwelijk uit duizenden kunnen worden maar Carole verpandde haar hart aan een zekere Gerry Goffin, terwijl het meisje dat Neils dromen vervulde Leba heette.

Professioneel werd het een grootse tijd voor Neil Sedaka die triomfantelijk over heel de wereld reisde en niet meer uit de hitlijsten weg te denken was. Maar toen kwam de vloedgolf van de Engelse popgroepen over de wereld: zowel Neil Sedaka als Paul Anka, Fabian, Frankie Avalon, Bill Fury, Francis, noem maar op... werden overspoeld. De enige die het hoofd boven water hield was Elvis Presley.

Bovendien kwam ook aan de samenwerking met Don Krischner een einde omdat die zijn uitgeverij verkocht. Maar Sedaka kon terugblikken op een gevuld verleden: hij schreef 600 songs en verkocht 20 miljoen platen. Tijd om even te rusten, zouden we zeggen.

Sedaka besloot het voortaan bij componeren te houden. Nu, hij moest niet van deur tot deur gaan aanbellen om zijn songs aan de man te brengen: de grootsten stonden bij hem in het rijtje om zijn songs te kopen: Tom Jones, The Fifth Dimension, Andy Williams, The Monkees, The Edwin Hawkins Singers, Eydie Forme, Peggy Lee, Tony Christie, The Friends of Distinction. Neils inspiratiebron was nog lang niet uitgedroogd.

Bijna tien jaar lang schreef hij liedjes (heel dikwijls tophits) voor anderen en toen vond hij het welletjes. Zowat overal doken songwriters-vertolkers op en nou ja, dat kon hij ook. In 1971 verscheen weer een plaat van de zanger Neil Sedaka: de L.P. “Emergence”. Zijn muziek en zijn teksten waren warmer, inniger, rijper geworden. Meteen nam hij zijn plaats onder de vedetten weer in. Zijn tweede L.P. “Solitaire” (1973) was nog beter dan de eerste die hier en daar de indruk gaf dat Neil er vooral naar streefde anders te zijn dan het rockidool van 10 jaar geleden. In “Solitaire” kwam hij veel losser,

veel vrijer over, maar tegelijk ook nieuw en hedendaags. Voor die tweede L.P. schreef hij ook zelf teksten. “Dat was echt niet gemakkelijk in het begin”, bekent hij. “Ik was er al die jaren voor teruggeschrikt. En het ging zo eenvoudig; ik schreef over gewone dingen, over Leba en over de kinderen....”.

Hij heeft nu in zijn beroepen zowat alles bereikt wat er te bereiken valt. En nu komt er een vreemde weemoed naar vroeger in hem op en zijn huisgenoten kregen meer en meer de zuivere klanken van zijn grote concertpiano in zijn living te horen, een piano waar nooit popmuziek op wordt gespeeld. “Wat wil je”, zegt Sedaka wat dromerig. “Ik heb er ooit zoveel tijd aan besteed...Misschien keer ik ooit nog terug tot de klassieke muziek....”

De troubadours na de kalme periode van de rock waren Dion and the Belmonts. Hun “Teenager in Love” was hun grootste succes. Dion zou het daarna op de solotour proberen om in 1972 terug met the Belmonts aan te pappen. 2 jaar geleden maakten ze een live-album in “Madison Square Garden”, een reconstructie van het einde van de jaren vijftig en het begin van de jaren zestig.

Roy Orbison was midden in de twintig toen “Pretty Woman” een succes werd, en hij was niet aan zijn proefstuk toe. Hij nam platen op onder leiding van Sam Philips, dezelfde man die Elvis had ontdekt. In 1956, hij was toen 20, nam hij zijn eerste plaat op. Er werden 350 000 exemplaren verkocht. Voor de Everly Brothers maakte hij “Claudette”. Het werd hun derde gouden plaat. En voor “La petite histoire” voegen wij eraan toe dat Claudette de vrouw van Roy Orbison was. Zij kwam om bij een motorongeval. Roy Orbison componeerde voor Buddy Holly en Jerry Lee Lewis. Tenslotte stond hij op dezelfde affiche als de Beatles en Elvis Presley. Roy Orbison was vooral een doorwinterde vakman. Misschien maakte hij zijn grootste successen toen hij al 30 was: “Pretty Woman”, “In dreams”, “It’s over”.

Van Del Shannon valt niet veel meer te zeggen dan zijn “Run away”, waardoor hij bijzonder populair is geworden. Zijn falset-stem klonk uit menig transistorradiootje. Het was toen de mode om te gaan wandelen met zo’n ding in de hand.

OP ZOEK NAAR NIEUWE VORMEN

In 1960 was het met de rock & roll gedaan. In hoofdzaak misschien wel omdat er niemand was om dat soort muziek te zingen of te spelen. Het werd een komen en gaan van zangers en zangeressen, die elk wel een paar successen hadden, maar die op de eigenlijke geschiedenis weinig invloed hadden.

Zo'n exemplaar was Fabian Forte, bekend geworden als Fabian. De Amerikaanse platenbazen hebben ook in Fabian een opvolger van Elvis Presley gezien. Fabian kon echter niet zingen. Een bezwaar was dat echter niet, want een reusachtige promotie zorgde er weldra voor dat Fabian 600 000 frank voor een optreden mocht vragen. Fabian zou tenslotte nog filmvedette worden, we bedoelden dat hij in film optrad. Dat er in 1960-1961 nog moeilijk een draad te trekken is kan een blik op de meest verkochte platen bewijzen. Brain Highland had succes met het speelse "Itsi Bitsi", Bobby Darin zong "Somewhere play on the sea" en Bert Kämpfert had over gans de wereld succes met "Wonderland by night". Kämpfert was in het begin van de jaren 60 iets aparts. In de Verenigde Staten had hij nog het minste succes van al, maar in de rest van de wereld had hij nog pervente aanhangers. Tussen 1961 en 1963 kreeg hij gemiddeld één gouden plaat per jaar, vooral dan voor filmmelodiëen: "Dan get out of the city", "The man who shot Liberty Valance" en origineel werk zoals "Every breath I take". Eigenlijk heeft hij een carrière als operazanger mislopen.

Bobby Vee was nog zo'n zanger die compleet paste in het kader van de verliefde tienerperiode. Hij moest eerst zowat het pad dat Buddy Holly had bezongen voortbewandelen en daarna inpikken op de smaak van de teenagers. Del Shannon had met zijn falset-stem, heel wat succes in "Runaway". Nog zo'n falset-stem had Frankie Valli, één van de beroemde Four Seasons. Ze waren puur entertainment en hadden geweldig succes met "Cherry", dat een geromantiseerde versie kreeg van Henry Salvador. Ricky Nelson kreeg in 1957 al drie gouden platen. Hij was één van die nette, lieve Amerikaanse jongens die de wilde rock & roll aanvaardbaar moest maken voor het bezadigde publiek, net als Paul Anka. Hij is er noot in geslaagd het succes van Elvis Presley te evenaren, maar zijn lijst van succesplaten is indrukwekkend. "A teenagers romance", "Bebop Baby", "Lonesome Town", "Just a little too much" en "Travelling Man". Van 1965 tot 1968 liet Ricky Nelson niets meer van zich horen tot hij plotseling uit de vergetelheid opduikt met een song van Bob Dylan "She belongs to me", samen met de Stone Canyon Band. Het minst wat van de vroegere Ricky Nelson kan gezegd worden is dat zijn muzikanten hun vak kenden. Ze wisten wat rock was. In 1972 maakte hij een album dat in de Verenigde Staten nogal in de actualiteit kwam: "Garden Party".

Bobby Vinton is een ander voorbeeld van de smaak uit die jaren. “Roses are red” verhaalt de geschiedenis van een tiener die in het album van zijn liefje een gedichtje zet, het liefje verliest, maar haar na jaren weerziet met een meisje aan de hand. Het kind lijkt als 2 druppels water op haar mama en Bobby Vinton vraagt zich vertederd af wie in haar poëziealbum zal mogen schrijven. Al even stroperig, maar even succesrijk was “Sealed with a kiss”. De rock & roll was op sterven na dood. De nieuwe golf zou uit Groot-Brittannië komen. De veelheid aan namen en het gebrek aan wezenlijke muziekrevelaties zijn opgevallen in de na-rock periode. Over het uitzonderingsgeval Phil Spector hebben we het later nog. De talrijke pogingen om nieuwe sterren te creëren zonder noodzakelijk nieuwe wegen te bewandelen bleven dan hoe dan ook geconcentreerd in de Verenigde Staten.

Groot-Brittannië kopieerde er lustig op los. We denken aan Cliff Richard, Adam Faith en Tommy Steele, of beperkte zich tot de gevulganiseerde jazz van Chris Barber en Acker Bilk, Frank Ifield haalt er tweemaal de eerste plaats in de hitparade: “I remember you” en “Love sings Blues”. De Tornados meldden zich als concurrenten van The Shadows. Dat gebeurde allemaal in 1962.

THE BRITISH ISLES AND THE NEW SOUND: THE BEATLES

De Hamburgse Starclub tracteerde hen meerdere keren voor enkele weken. Het is trouwens in Hamburg dat bassgitarist Stuart Sutcliffe, eigenlijk een kunstschilder, Astrid Kirschner leerde kennen. En zij introduceerde bij the Beatles de later beroemde haarstijl. Sutcliffe overleed een tijd nadien aan de gevolgen van een hersentumor. Terug in Liverpool werden The Beatles, in 1956 als Quarrymen gesticht, door John Lennon, maar dan in totaal andere bezetting. Opgemerkt door de Joodse platenhandelaar Brian Epstein, die hen terstond voorstelde hun manager te worden. Hij was blijkbaar verrast door hun hardere manier van spelen, door hun aanpak van de rock en de rhythm & blues, en door het feit dat ze niet klakkeloos de Amerikaanse bands nabootsen. Drummer Pete Best liet hij vervangen door Ringo Starr, een lid van de plaatselijke populaire Rory Storme and the Hurricanes. Na een weigering bij Decca, het label in die tijd, kon hij George Martin, een producer bij EMI ertoe overhalen een plaat met de Beatles op te nemen. En die eerste plaat haalde hij nipt in de Top 20. We noteren oktober 1962 en “Love me do”. Dat Epstein aan zijn proefstuk als manager goed had gezien bleek in maart 1965 toen de tweede plaat “Please, please me” nummer één in de Britse hitparade werd. Dat was ook het geval met de opvolger “Free me to you”. The Beatles hadden op een stevige manier de rock van Chuck Berry en Little Richard gekoppeld aan de zangtechniek van bijvoorbeeld The Drifters en de ganse stal van Leiber en Stoller. Uniek aan de zogenaamde Beat en de snel uitbreidende Beatlemania was ook de plaats van herkomst. Het proletarische Liverpool aan de Mersey rivier en niet London, tot dan het onbetwiste centrum van de amusementswereld. The Beatles waren eenvoudig : de inhoud van hun liedjes, hun arbeidersafkomst, hun gedrag op persconferenties en eigenlijk hun muziek in het geheel met een sterke neiging tot het gebruik van de mondharmonika. John Lennon, steeds als de intelligentste in de groep afgeschilderd, was gehuwd en had een zoon. Ringo Starr huwde later met Maureen, een hulp in een kapperszaak en sinds jaren het vaste liefje van de grappigste van de vier. Ze bouwden waarschijnlijk niet zo onbewust het lijkend imago van de superstar op en vooral het componistenduo Lennon McCartney leverde in een minimum van tijd al te gekke nummers af. McCartney was zowat de sympathieke, ietwat romantische jongen in het viertal wereldberoemde britten. Gitarist George Harrison, die later uit de muzikale hoek zou komen, kunnen we bestempelen als het nuchtere type, de introverte en duidelijk de aangewezen persoon om later met Oosterse elementen uit te pakken en the Beatles tot de Mararichi te brengen. Ringo Starr omschrijft The Beatles als volgt: “Ik ga even bij John Lennon om met zijn speelgoed te spelen en soms komt hij bij mij om met het mijne te spelen. Al met al hebben The Beatles in de muziekwereld een stroomversnelling teweeggebracht. Naast hun niet te ontkennen muzikale innovaties hebben ze een hele leefcultuur ontwikkeld die zich vooreerst uitte in de lange haardracht en de stilaan minder conventioneel worden van de kledij van de jongeren. Het verschijnsel Carneby-street en Mary Quant hebben we aan de Beatles te danken. En wie liep in die tijd niet te pronken met een Beatle-batch of wie had geen Beatle-behangpapier op zijn kamer. “Yeah-yeah” zongen The Beatles en de ouderen heetten de muziek in al hun onschuld de Yeah-Yeah. In hun eigen land werden ze onderscheiden met de MBE, Member of the Britisch Empire, de hoogste onderscheiding voor verdienstelijke Britten. Dit tot grote woede van vele Sirs en Lords die terstond hun eigen MBE-teken naar het koninklijk paleis terugstuurden.

WAT IN AMERIKA NA DE AFGANG VAN ROCK & ROLL? PHIL SPECTOR

In zekere zin is dit geen logisch of beter chronologisch vervolg op het vorige, waarin de Europse Beatlemania werd behandeld. De afgang van de rock & roll werkte in de Verenigde Staten onrechtstreeks de belangstelling op voor de rhythm & blues en de Californische pop, deze laatste ook surf genoemd naar de gelijknamige sport die werd beoefend op zee, in de hand. Uit de rhythm & blues kwam Phil Spector sterk naar voor, terwijl the Beach Boys zonder slag of stoot een surfimperium hebben opgebouwd dat hen lang zou handhaven als de populairste groep. Op de surf en het muziekgebeuren in Californië enerzijds en het fenomeen soul anderzijds komen we later nog terug.

Nu belichten we de figuur Phil Spector en zijn ingrepen in de popmuziek. “To know him is to love him” is een opname van the Teddy Bears waarvan in 1958 2 500 000 exemplaren werden verkocht. Eén van de drie Teddy Bears was Phil Spector, een zeventienjarige jongeman die na de dood van zijn vader van New York was uitgeweken naar San Francisco samen met moeder Spector. Hier schreef hij, terugdenkend aan zijn varder “To know him is to love him”. De talentrijke Spector werd reeds twee jaar later als producer aangeworven bij Atlantic, het label bij uitstek voor de toen gangbare vorm van de rhythm & blues, de “Up Time-rhythm & blues” waar het meer op effect aankwam dan op het weergeven van de eigen indruken van de artiest. Spector moest er ondermeer Billy King producten producen die net The Drifters had verlaten om een solocarrière op te bouwen. Samen met Jerry Leiber greep Spector deze gelegenheid om “Spanish Harlem” op plaat te zetten.

Nadien werden hiervan heel wat coverversies gemaakt, ondermeer van “Lady Soul” Aretha Franklin, Cliff Richard en onlangs nog Leon Russell. Atlantic verloor echter vrij vlug haar klankvertegenwoordigende producers die veeleer brood zagen in het oprichten van eigen firma’s en vlug bleek dat ze inderdaad een eigen geluid vertegenwoordigden. Zo stichten bijvoorbeeld Luther Dixon een label waarvoor 2 componistenduo’s het materiaal leverden : Burt Bacharach-Hal David en Gerry Goffin-Carole King. Bacharach-David werkten vooral voor 2 balladezangers die door dit nieuwe materiaal definitief de brug sloegen tussen de Up Time-rhythm & blues en de populaire muziek van die tijd. Tcub Jackson had in 1962 een hit met “Any Day Now” en “Anyone who had a heart” van Dionne Warwick werd een jaartje later opgenomen. Tot op heden neemt Bacharach-David een vooraanstaande plaats in de amusementsmuziek in, niet in het minst door hun manier van componeren en hun filmmuziek.

The Shirelles, een meisjestrio dat met “Will you still love me tomorrow” van Goffin-King in februari de eerste plaats bereikte in de Verenigde Staten. Twee kenmerken bezorgden hen een plaats in de geschiedenis van de popmuziek: het vraag en antwoord-systeem uit de gospell en het feit dat ze na the Andrew-Sistsers de eerste meisjesgroep vormen die platensucces kent. Tot dan toe werden zangeressen slechts gebruikt om in koortjes mee te la-la’en en dies meer. Zo beïnvloeden the Shirelles vele meisjesgroepen uit de latere periode, waarin de combinatie één leadzangeres en twee secondanten over the Supremes tot en met the Three Degrees een goede formule bleek. Wat Luther Dixon bereikte met the Shirelles klonk natuurlijk ook in de oren van Phil Spector die in 1961 zijn eigen label oprichtte. Als eerste meisjesgroep, want dat was de sleutel tot succes, wierf hij the Crystals aan. Onmiddellijk onderscheidde Spector zich van zijn concurrenten door zijn speciale opnametechniek. Hij waagde zich van met orkesten te werken, de ritmesectie uit te breiden, vele tamboerijnen er tegenaan te gooien en zomeer.

Kortom de Spectorproducties leken uitbarstingen. Nog nooit had een plaat zo luid geklonken. De Spectorsound werd geboren. Met zijn volgende ontdekking ging Phil Spector nog een stap verder. Samen met zijn nieuwe aangeworven componisten, Jeff Barry en Alden Greenwich, schreef hij “Be my Baby” en “Baby I love you” voor the Ronnettes, drie dames die zich van The Crystals en the Shirelles onderscheidden door hun opvallende oog make-up, hun uitgebreid gebruik van lipstick en hun opgestoken haar.

Door nadien “Baby I love you” op te nemen heeft Dave Edmunds zich in de zeventiger jaren ontpopt als één van de grote propagandisten van de Spectorsound. Dit bleek dan ook een hit. “Born to be with you” was ook zo een voorbeeld. Spector is later getrouwd met Ronny, de voorzangeres van the Ronnettes. Maar nu terug naar de muziek en de Amerikaanse platenmarkt waar the Beatles ondertussen hun intrede hadden gedaan. Spector was niet langer meer de wildste, niet langer meer de jongste, niet langer meer de extreemste. Maar dit kan hem niet deren, op een dag zou hij nog wel eens zijn slag slaan.

En dat deed hij in 1965 toen hij met het duo the Raches Brocthers met bariton Bill Medley en tenor Bobby Headfield “You lost that loving feeling” opnam. Als het ware een gospell met nog meer echo en andere studiokneepjes van Spector. Later hadden the Raches Brothers nog succes met hun “Unchanged Melody”, “Soul and inspiration” en in 1974 een come-back met “Rock & roll heaven”; maar nooit zouden ze zich overtreffen als in “You lost that loving feeling” van Phil Spector. En Spector draaide alsmaar de knop open. Hij bereikte het summum aan klank, aan gedreun, aan geluidsexplosie of zoals in het Engels “The whole of sound” toen hij in 1966 Ike en Tina Turner “River Deep Mountain High” liet opnemen. Het ruwe stemgeluid van Tina Turner pastte het beste in de wilde platensuccessen van Spector, die om geen risico’s te lopen meestal een onbenullige instrumentale b-kant op zijn singles plaatste. Zo kon men uitsluitend de a-kant programmeren. De storm “River Deep Mountain High” werd ondanks de vrijgemaakte baan door the Beatles en the Stones een matig

succes in de hitlijsten en na een nieuwe poging met “I’ll need never more than this” van Ike and Tina Turner scheen Spector er de brui aan te geven.

Dave Edmunds, Lynsey de Paul, Mott the Hoople

Hoe de Spectorsound in zijn grootste afmetingen toch nog belangrijk is geweest voor de pop horen we in recente opnamen waarin de Spectormethode wordt gebruikt. Enkele namen: Dave Edmunds, Wizzard, Lynsey de Paul, Mott the Hoople. Het waren uiteindelijk the Beatles die Phil Spector weer opvisten om de LP “Let it be” te hermixen. Spector producste later de soloLP van John Lennon en George Harrison.

THE NEW SOUND OF AMERICA : THE BEACH BOYS

Toen the Beach Boys hun eerste hit “Sloop John Be” in 1966 maakten, bestond de groep reeds vier jaar. Hun ontstaan en ontbolstering is helemaal verbonden aan Californië, volgens Chuck Berry “The promised Land”, een oord van veel strand en veel zon en ook een oord van jongeren die de surfsport beoefenen. Surfen was zich op het water voortbewegen op een plank van zowat 1,5 meter. Uiteraard waren de broertjes Denis, Carl en Brian Wilson samen met hun neefje Mike Love en een vriend Al Garding zeer enthousiaste surfers. Murray Wilson, zelf een liedjesschrijver wilde zijn kinderen hoe dan ook een muzikale loopbaan verzekeren. Dat alles leidde tot de oprichting van Carl & The Passions, later The Pendletones en definitief The Beach Boys. “Surfing USA” werd in april 1963 de eerste goedlopende single van de strandjongens. Eén van de vijf, Brian, baseerde zich op “Sweet little sixteen” van Chuck Berry. Brian werd al heel vlug opgemerkt als de meest getalenteerde. Volledigheidshalve voegen we eraan toe dat hun “Surfing Safari” nog even werd uitgebracht maar dan als b-kant van “Four O Mine”, een carsong over wagens en het leuke daarvan. Het ritme haalde Brian Wilson bij de onvolprezen Chuck Berry, terwijl de unieke Beach Boys-harmoniëen vooral geput werden uit het repertoire van the Four Fresh Man en The High Lows. The Beach Boys hebben met hun surf, evenmin als Phil Spector met de zogenaamde “Whole of sound”, de Beatle-invasie kunnen tegenwerken bij het Amerikaanse publiek. Maar toch waren ze klankbepalend voor de pop uit die tijd in de Verenigde Staten. Het frisse geluid van the Beach Boys beïnvloedde natuurlijk heel wat andere groepen. De voorzanger had steeds een fall-setstem. Zo blonken vooral John Dean uit met pretentieloze nummers zoals “Honolulu”, “Surf City”, “The little lady from Pasadina” en “There’s a man hurt”, dit laatste een productie van Brian wilson zelf. Wat de teksten betreft schoot Brian tekort, zodat Mike Love al vlug de dichter van het gezelschap werd in Californië. Hun nummers handelden na een tijdje niet langer over de stranden en de surf, maar ze laten ons tevens andere aspecten van de jongeren uit Californië horen. Vandaar “Be true to your school” en de reeds aangehaalde carsongs. Wilson nam trouwens meer en meer afstand van het rockidium van Chuck Berry en bouwde de vocalharmonieën verder uit. Bijvoorbeeld “Do you wanna dance”, “California girls”, “Help me around”. Het geheel klonk zachter, geraffineerder. Brian Wilson, componist, producer en actief lid van de groep raakt intussen zo overspannen dat hij besluit niet meer op te treden. Deze klap kwam hard aan en na een tijdelijke vervanging door Glenn Cambell wordt Bruce Johnson het definitieve lid van de Beach Boys. Maar Wilson worstelde met nog andere problemen: zijn steeds groter wordende doofheid aan één oor, de door merg en been dringende Spectorsound en eigenlijk zijn hele persoon. In “In my room” had hij reeds uitgedrukt dat hij zich pas veilig voelde helemaal alleen op zijn kamer. In diezelfde kamer liet hij zand strooien en aan zijn piano werkt hij op dit zandtapijt aan wat zijn antwoord zal worden op de Spectorsound “There’ll be pet-sounds”. Deze LP werd uitgebracht in de zomer 1966. De muziekkrant “Oor” beschrijft de Lp als volgt: “Petsounds is een complex van geniale vondsten. Hele legers piano’s en orgels schijnen gebruikt te zijn. Saxofonen klinken onherkenbaar anders en mooier nadat ze via een Brian Wilson-behandeling op de band zijn aanbeland. Gedaan met de violen. Brian Wilson heeft zijn muur van geluid.” Als vrij matig drummer maakte Brian Wilson als één van de eersten gebruik van de ritme-box. Trouwens de muziek voor “Petsounds” werd vooraf opgenomen door studiomuzikanten. Terug van een tournee mochten the Beach Boys er hun stemmetje opzetten. Eind 1966 werd “Good Vibrations” uitgebracht, een

popmeesterwerk in elkaargezet met een tot dan toe quasi ongekend meesterschap. “Good Vibrations” kostte 90 uur werk verspreid over 6 maanden in 4 studio’s. Als opvolger voor “Pet-sounds”, wellicht van even groot belang als later “Sergeant Peppers” van the Beatles, werd de langspeler “Smile” aangekondigd. Maar in één van zijn neerslachtige buien vernietigde Brian Wilson de meeste banden van zijn opname. Na de alleszins spectaculaire jaren 65-66 bleek Brian Wilson tot rust te zijn gekomen toen in ‘67 de LP “Wild Honey” werd uitgebracht. Net als Dylan in “John Wesley Harding” keerde Brian zich terug naar de eenvoud. Dat alles betekend niet dat het vuur geblust is, maar Brian keert blijkbaar terug naar het strand en de tijden van toen. In 1971 heette the Beach Boys-LP “Surfs Up”. Gedaan met de surf. Dat wat daarna kwam, de LP’s “Carl & The Passions” en “Holland” hebben the Beach Boys nooit kunnen handhaven als nieuwklinkende groep. Het succes van the Beach Boys rond de jaren 63-64 hielp niet alleen de andere surfgroepjes een trapje hogerop de hitladder. Johnny Rivers ontplooide zich als eerste discotheek-vedette wiens platen inderdaad enkel uitstekend waren om op te dansen. Zijn “Maybelline” en “Memphis” waren liedjes van Chuck Berry. Daarnaast handhaafde zich the Four Seasons, de groep met de fallset-temmige Frankie Valli. Hun laatste nummer één hit is “Rag Dog”.

1974 : THE SOUND OF PHILADELPHIA

In de orakels van de repertoire-strategen als de grote vernieuwing beschouwd. Soulmuziek met snaren. De totale verbroedering van de zwarte Amerikaanse muziek of het perfecte voorbeeld van wat toegeven aan de blanke smaak kan produceren, of het succes van het zwarte kapitaal in de popmuziek. Het begin is inderdaad ver te zoeken. Soul is een mengeling van de sociale klacht en de seksbelevenis van de blues. De zogenaamde grote vernieuwing van 1974 is toch al meer dan 10 jaar oud. Maar daarvoor moeten we van Philadelphia naar Detroit. De zwarten kregen van 1950 – 1963 een steeds maar groeiend aandeel in de hitlijsten. De cijfers zijn sprekend. Voor 1950 tot 1954 bedroeg dit cijfer minder dan 5%, in 1954-1956 al 16%, in 1957-1960 24% om in 1961-1963 een hoogtepunt te bereiken met 33%. Intussen stond in de Verenigde Staten de beweging voor burgerrechten ter plaatse te trappelen. Een gedeelte van het zwarte proletariaat had de "National Association for the Advancent of Colourd People" de rug toegekeerd. De beweging, die in 1963 werd gesticht, ijverde voor de vreedzame integratie van de zwarten en het bekomen van de burgerrechten. Hun leiders waren zwarte middenklassers die ook politiek zeggingschap trachtten te verkrijgen. Een gedeelte van het zwarte proletariaat wou een hardere strijd. Een bewustwording die gepaard ging met de verheerlijking van eigen tradities en cultuur. Van deze stromingen trok de zwarte muziek zich voorlopig weinig aan. Succes hebben en geld verdienen was de hoofdzaak. Met een beginkapitaal van 800 dollar stichtte in 1960 de producer Berry Gordy zijn eigen maatschappij op. Hij was niet de eerste zwarte om een eigen maatschappij op te richten, maar wel de eerste om te slagen. De firma had eerst zijn hoofdkwartier in de autostad van de Verenigde Staten: Detroit. Vandaar de naam Mo-town, motorstad.

Dianna Ross, the Supremes, Marvin Gaye, Brenda Hollaway

Miljoenenmakers op het repertoire waren namen als Diana Ross and the Supremes, Marvin Gaye, Brenda Hollaway en Stevie Wonder. Het succes van Berry Gordy en zijn zogenaamde Detroitzang steunt op een klank die aan de kerk doet denken. Zijn echoeffecten. Bongo's en handgeklap zorgden voor ritme en de basgitaar brengt de melodie. Om het voor de blanken nog wat aanvaardbaarder te maken is er ook in veel gevallende snaarafdeling van het Detroit Symphony Orchestra. Detroit produceerde in het begin ontelbare groepen, maar de klank bleef steeds hetzelfde. In de beginperiode van de rock waren het meestal mannen die op de scène of achter de microfoon stonden. In het begin van de jaren 60 kwam hierin verandering.

Connie Francis, Brenda Lee, Martha and the Vandellas

Met Connie Francis, Brenda Lee, the Ronnettes, the Crystals en the Shirelles op de voorgrond. Detroit en Berry Gordy zouden er ondermeer Martha and the Vandellas, Mary Wells en the Supremes aan toevoegen. Hun succes werd voorbereid door Dionne Warwick die het zachtere ritme van Baccharach-liedjes populair maakte. We hebben daarnet geschreven dat tot 1963 de zwarten steeds meer succes kregen op de hitlijsten. In 1963 was 33% van de muziek die op de Top 10 terechtkwam van zwarte makelij. In 1964 wordt dat plots nog maar 20%. Eén en ander valt samen met de politieke breuk tussen blank en zwart in de Verenigde Staten. In “Popmusique Rock” van Philip Daufuy en Jean-Pierre Sartan wordt dit uitvoerig behandeld. De groeiende invloed van Malcan X en Black Moslims in de zwarte ghetto’s van het Noorden is aan die breuk niet vreemd. In 1964 werden de burgerrechten toegekend, maar intussen was er vooral door het zwarte proletariaat op aangedrongen op een terugkeer naar eigen tradities. Zowel het rassenprobleem als de sociale strijd wordt gepolariseerd. Op muzikaal gebied wordt dit al sinds 1960 geïllustreerd als “Free Jazz”. Rond 1964 krijgen we in de popmuziek de soul. Schuchtere pogingen tot soulmuziek dateren al van in de jaren 50. Het is slechts na de grote successen van zeg maar Ray Charles met “What I’d say” dat James Brown, Sam Cooke en Ike & Tina Turner konden doorbreken.

James Brown, Sam Cooke, Ike and Tina Turner

James Brown werd in 1928 geboren. Hij is gewezen bokser die in het Zuiden in een gospellkwartet heeft gezonden en de techniek ervan binnensmokkelde in de popmuziek. Hij begon zijn carrière in 1956 met “Please, Please”, in 1958 wordt het “Try Me” en dan vindt hij beetje voor beetje zijn stijl. Het muzikaal volume vergroot samen met de intensiteit van de zang en de ritmesectie. In 1964 heeft hij succes met “Out of sight”, “I got you, I feel good” en “Papa got a brand new bag”. In 1966 krijgt hij

in Madison Square Garden zijn definitieve doorbraak met een fantastisch optreden. Hij is gewoon niet meer bij te houden: ”It’s a man’s, man’s, man’s world”, “Sexmachine” en “Kansas City”, een oud nummer van Leiber en Stoller. James Brown is bij dit alles nog een gewiekst zakenman. Zijn muzikanten heeft hij geörganiseerd in een soort coöperatieve vereniging. Ze hebben aandelen in hun eigen onderneming. Brown schijnt zodanig crupuleus te zijn dat hij zijn mensen bij een eventuele vergissing in een live-optreden boete doet betalen.

Ook Sam Cooke begon als gospellzanger. Zijn vader was priester in Chicago. Sam Cooke maakte een korte maar vrij succesrijke carrière als solozanger. Ondermeer met “You sent me”, “Twisting the night away” en “Shake”. Hij was 25 toen hij in 1965 doodgeschoten werd in een motel. De vroegere Supremes maakten een LP ter ere van Sam Cooke, die ook als uitstekend gitarist nogal wat invloed heeft gehad op the Rolling Stones en Rod Stewart.

Mary Wells was indertijd een racepaardje uit de stal van Berry Gordy. In 5 jaar tijd zou Berry Gordy per jaar 12 miljoen verdienen. Zijn geheim was een mengeling van gospell en blues met een sausje dat ook voor de blanken zeer geschikt was, samen soulmuziek. “Op zijn slechts”, zo zegt Nick Cohn “goede dansmuziek. Op zijn best goedgemaakte commerciële muziek.” Op zijn best ondermeer met Smoky Robinson and the Miracles, de vrouwelijk klinkende sopraanstem is Smoky Robinson.

Berry Gordy was echter niet de enige om een fijne neus te hebben. Twee broers Ammet en Esury Ertlegun, stonden aan het hoofd van een ander platenmerk dat al heel wat beroemde namen op zijn label had geplaatst. We noemen maar Ray Charles, the Drifters, the Coasters. Ze zouden er één van de grootste dames uit de zeg maar blues, gospell en popwereld aan toe voegen: Aretha Franklin. Aretha Franklin, nu zowat 32 jaar ligt in de lijn van de grote klassieke zwarte zangeressen als Bessie Smith, Dina Washington. Ook Aretha Franklin zingt eerst gospell in de kerk van Detroit waar haar vader priester is. In 1967 komt ze op het platenmerk van de broers en sindsdien veranderd alles wat ze zingt in een miljoenenverkoop. Later werd ze duidelijk op een al te commerciële toer gegooid. Niettemin blijft het meeste wat Aretha Franklin zingt het beluisteren waard, al was het maar om haar prachtige stem.

Ike & Tina Turner waren oorspronkelijk een product van Phil Spector. Tina’s eerst uitstekende plaat was “River Deep Mountain High”. Nadien volgden nog succesvolle nummers als “Proud Mary”, “Come together”, “I want to take you higher”. De Turners zijn samen met James Brown allicht de populairste soulartiesten geworden in Europa. De persoonlijkheid van Tina Turner, sensueel en machtig dynamisch, zal er niet voor weinig tussen zitten. Het grootste succes van Otis Redding “Sitting On The Dock Of The Bay” werd gemaakt enkele dagen voor zijn dood in 1967. Hij was de enige zanger die optrad op het Montery-festival datzelfde jaar. De enige, zogezegd omdat het een blanke gebeurtenis was. “Wellicht ook omdat op deze love-happening de artiesten verondersteld werden gratis op te treden” zo schrijft Nick Cohn. Een gratis optreden is tegen de geest van het zwarte amusement. In New York Times schrijft men dat de in 1914 geboren Otis Redding een

symbool was. Hij bracht de suprematie van de zwarte populaire muziek van Detroit naar Memphis. Daar was dit genre muziek dichter bij de bron.

Joe Tex is een andere naam op het lijstje in ons soulhoofdstuk. Hij begon zowat 20 jaar geleden te zingen voor hetzelfde platenmerk als James Brown. Het was pas in 1965, 10 jaar na zijn debuut, dat Joe Tex van zich zou doen spreken. “Hold what I’ve got” was zijn eerste succesnummer. In datzelfde jaar volgde nog “You got what I take” en “Jam, Jam, Jam”. De volgende jaren worden nog beter voor hem. Hij is op zijn zachtst gezegd, een eigenaardige figuur. Joe Tex schrikt er niet voor terug de wereld een lesje te leren. In “Don’t let you children pay” legt hij klaar en duidelijk uit dat we onze kinderen niet mogen laten verhongeren omdat we hen later nog kunnen nodig hebben. In een ander lied “I believe I gonna make It” krijgt hij in Vietnam een brief van zijn liefje. Het kattebelletje geeft hem zozeer kracht, aldus de tekst, dat hij rechtop staat en nog twee vijanden naar de andere wereld stuurt. Zo is Joe Tex een mengeling van country en blues. Het zou onrechtvaardig zijn in dit hoofdstuk ovr Booker T. & The MG’s, een groep waarin ook de enige grote blanke soulgitarist speelt: Steve Cropper. Een tijd lang hebben Booker T. & The MG’s Otis Redding begeleidt. Sinds 1968 zijn ze een solocarrière begonnen. “Soul limbo” en “Melting Pot” werden hun bekendste nummers.

Tot de meest gestoffistikeerde soulmuziek wordt ook nog Sly & The Family Stone gerekend. Een kleine familiezaak die muziek maakt die heel dicht bij de rock aanleunt. Dankzij het Woodstock-festival is Sly and The Family Stone sinds 1969 een bloeiende onderneming geworden. Per album ontvangen ze een 50 miljoen frank. En tenslotte Black Moses of Isaac Hayes. In de jaren ’60 was hij componist van heel wat succesmelodiën, ondermeer van Otis Redding en van Sam & Dave. Sinds 1969 is hij zelf vertolker geworden. Met de filmmuziek van “Shaft” werd hij echt wereldberoemd. Zijn middelmatige vocale kwaliteiten gaan echter vlug vervelen. Van de oorspronkelijke mengeling van blues en gospell, die soul in den beginne was is nog weinig overgebleven. Door deze muziek steeds maar naar de smaak van de blanken te laten evolueren zijn een paar zwarte zangers eigenaar geworden van bloeiende muziekbedrijven: James Brown, Ray Charles, Sly Stone. Maar de zwarte muziek is erdoor uitgedroogd. Berry Gordy is met een deel van zijn groep van Detroit naar Sansa Boulevard verhuisd, ondermeer door het immense succes dat het maatwerk van de Jackson-Five te beurt viel. Toen ze begonnen waren de broertjes tussen twaalf en twintig.

THE BEATLES TEGENHANGERS : THE ROLLING STONES

"I can get no satisfaction" , een zomerhit van 1965, was de eerste Amerikaanse nummer 1-single voor the Rolling Stones, een Brits kwintet bestaande uit Mick Jagger, Keith Richard, Brian Jones, Charlie Watts en Bill Wyman. Deze londenaars waren in vele opzichten een revelatie voor de pop uit die tijd en niet in het minst omdat ze sterk verschilden van de andere groten uit die tijd: the Beatles. Hun uiterlijk was heel wat ruwer; hun lang haar onverzorgd , hun houding bijna brutaal en hun muziek onvervalste rhythm & blues. Onder de impuls van the Rolling Stones onderging het popwereldje een definitieve verjongingskuur. Toen Andrew Oldham, in 1963 namelijk hun manager werd, was deze pas 19 jaar oud. En dit alles uitte zich in hun muziek: enthousiast gebrachte versies van rhythm & blues nummers die tot dan toe weinig bekend waren bij het Britse publiek. "Come on", hun eerste single, was eens een nummer van Chuck Berry. Hun namen ontleenden ze aan "Rolling Stone", een compositie van een rhythm & blues zanger, Meddy Warten. Voor ze trouwens als Rolling Stones bekend werden hadden ze veelal in Londense Blueskringen waar Alexis Corner de ongekroonde blueszanger was. Voorlopig namen ze geen eigen nummers op. "Hot fade away" was een Buddy Holly-succes. "I wanna be your man" van Lennon-McCartney en hun eerste nummer "It's all over now" van Bobby Wolmack. Het grote succes van the Stones is in the licht van de popgeschiedenis eigenlijk logisch te noemen. De jeugd zocht steeds naar symbolen die vrijheid en agressie uitstraalden en waarmee ze zichzelf van hun ouders distantieerden. Daarbij leverden the Stones een wilde show op waarbij de sensuele en steeds rondspringende Mick Jagger alle aandacht op zich trok. En via the Stones ontdekten de jongeren een gans arsenaal rhythm & blues-nummers. Bijvoorbeeld "Time is on my side" van Ermat Sommers. Hoe dekadent het beeld van the Stones wel overkwam in de pers van die tijd illustreert de volgende titel in een Belgische krant: "Wie is er lelijker dan the Rolling Stones". Maar image blijkt ook maar van voorbijgaande aard in de pop waar alles zo vlug evolueert. De anarchisten van het ene jaar worden de voorbijgestreefden van het volgende jaar. Mick Jagger en Keith Richard schreven voortaan zelf de Stonesnummers. Inhoudelijk waren het eerder maar slogans en qua klank brachten ze een ruwe maar zeer sfeervolle versie van de Spectorsound. In "Get of my Cloud" zingt Mick Jagger over zijn appartement op de 29e verdieping, waar hij door niemand kan worden lastig gevallen. Hij bevindt zich als het ware op een wolk. Om nog eens Nick Cohn te citeren: "'Get of my Cloud' beeld de zestiger jaren uit, zoals 'Blue Suede Shoes' de vijftiger jaren uitbeelde". In 1966 vlotte het plots minder bij the Stones. Bleven ze muzikaal stilstaan of had de jeugd andere en betere helden ontdekt? Jagger met de dikke lippen en Richard met de rotte tanden hadden anders wel voor een opmerkelijke after-mouth gezorgd, waarop Bob Dylan-invloeden naarvoor komen. Hierop stond tevens het eerste superlange popnummer: "Going Home", namelijk 11 minuten en 35 seconden. "Mama's little helper" hield een waarschuwing aan de huismoeders in, terwijl Lady Jane" de Stones als ballade-uitvoerder liet horen. Chris Fallow nam het op voor de intussen bij de Stones weggelopen Andrew Oldham. Op deze legendarische Britse groep keren we later terug. Voorlopig eindigt ons verhaal in 1967 toen Jagger en Richard, later ook Jones, voor het gerecht werden gedaagd wegens druggebruik. Een uitstekende gelegenheid om opnieuw in de belangstelling te komen en bijvoorbeeld een plaat over hun tijdelijk verblijf in de gevangenis te maken.

Vele groepen uit de lichting 1963-65 hebben ongetwijfeld directe banden met de blues en de rhythm & blues. The Stones werkten voor hun eerste succes regelmatig in de Crow-Dadday club waar ze nadien vervangen werden door de Yardbirds. In deze groep hebben enkele hedendaagse topartiesten gespeeld: Jeff Beck, Jimmy Page en Eric Clapton. Deze laatste trok eruit toen de Yardbirds de pure blues links lieten liggen, op zoek naar commercieel succes. Voor the Animals moeten we London verlaten, en op zoek gaan naar een stelletje fanatici te NewCastle. Inderdaad, de groep van Eric Burdon en Allan Price werd als eerste op de Britse eilanden beïnvloed door Bob Dylan. Net als voor hun tweede single een nummer uit de debuut-LP van Bob Dylan. Allan Price schreef een nieuw arrangement van Eric Burdon, een geblokte kerel met negoïte stem, bracht een uiterst gevoelige versie van “The house of the rising sun” Micky Most werd hun producer. Burdon heeft steeds een speciale belangstelling gehad voor het probleem van de Amerikaanse zwarte bevolking in the algemeen, en voor hun muziek in het bijzonder. “Bring it to home”, een latere hit van the Animals was een nummer van Sam Cooke. Enkele jaren nadien zou Burdon zelfs gaan zingen bij de soulgroep WAR. Daar Allan Price in 1966 een eigen groep vormde en Eric Burdon sterk aan de drank en later aan de drugs was, hielden de Yardbirds op te bestaan. De eerste hit van Allan Price was een bewerking van “I put a spell on you”, een nummer van Screaming, een rhythm & blues nummer dus. De rhythm & blues heeft duidelijk een grote invloed uitgeoefend op de Britse pop.

DE TROUBADOURS MET ALS TOPMAN : BOB DYLAN

Eind 1961... Robert Zimmerman, alias Bob Dylan, neemt zijn eerste plaat op, met ondermeer ”Song to Woody”, een eerbewijs aan Woody Guthrie, de legendarische folkzanger en componist die dan 50 jaar oud is. Een man die de wonden van Amerika had blootgelegd, maar toch ook “This land is your land” had geschreven. Bob Dylan was zowat 25 toen hij zijn eerste LP opnam. Na wat genoemd wordt de nogal turbulente jeugd, trekt hij in 1960 naar New York. Hij had de Verenigde Staten al rongereisd met een gitaar om de hals. Van zijn eerste plaat, die mee profiteert van de renaissance van de folkmuziek, worden 8000 exemplaren verkocht in 1962. De plaat bevat maar weinig nummers van Dylan zelf. Zijn volgende LP die in 1963 uitkwam bevatte bijna uitsluitend eigen materiaal. Ondermeer “Blowin’ in the wind”. “Hoeveel wegen moet een man bewandelen vooraleer men hem een man noemt? Hoeveel zeeën moet een witte duif wel vliegen vooraleer in te slapen in het zand? Ja, en hoeveel kannonballen moeten er worden afgevuurd alvoren ze verboden worden? De wind neemt het antwoord met zich mee, mijn vriend”. “Blowin’ in the wind”, zeker niet het beste wat Bob Dylan ooit heeft geschreven, is de hymne geworden van de pacifisten, een 10 jaar geleden. Het was ook de eerste keer dat een pacifistisch lied een hit werd, ondermeer dankzij de interpretatie van Peter, Paul and Mary. Op dezelfde LP “The freewheeling Bob Dylan” een ander protestlied “Masters of War”, een directe en brutale aanval op diegenen die rijk worden met de oorlog. “Ik zal jullie ontmaskeren”, zegt Bob Dylan, “en ik zal over jullie graf staan kijken tot ik weet dat jullie zeker dood zijn”. “Masters of War” werd uitgebracht in 1963. De wereld was er door de Varkensbaai-affaire nog eens aan herinnerd dat een nucleaire oorlog niet ondenkbaar was. Tot het einde van de jaren 50 was er in de Verenigde staten zo goed als geen culturele oppositie geweest. Het nationalisme dat tijdens en na de oorlog in Korea tot uitting was gekomen, werd door de Russische interventie in Hongarije nog versterkt. In 1960 was er echter ook nog een economische crisis. De generatie van de Baby-boem in de tweede wereldoorlog kwam in geautomatiseerde fabrieken terecht en vond er geen werk. Er waren niet alleen 5.700.000 werklozen, er waren ook 150.000 schoollokalen te kort. En het Congres weigerde de nodige sommen ter beschikking te stellen. Intussen ging Kennedy-administratie zich steeds meer engageren in Zuidoost-Azië. De cijfers zijn duidelijk: in 1960 waren er in Laos en Zuid-Vietnam 327 militaire waarnemers, in 1961 685, in 1963 16500 en in 1965 125 000. Daarmee ging samen een vermindering van het aantal werklozen in eigen land, van 6,7% in 1961 tot 3,9% in 1965. Bob Dylan wordt tot denken van deze generatie gepromoveerd. In zijn derde LP gaat het niet meer om abstractie, of nauwelijk nog. In “With God on our side”, een bittere zinsspeling op “Gott mit uns” somt hij alle oorlogen op van de Verenigde Staten. Van de strijd tegen de indianen, via de tweede wereldoorlog tot de volgende. Op die derde LP ook “The times, they are changing”. Bij ons ook bekend geworden in de versie van Boudewijn de Groot. Bob Dylan weigerde echter in 1964 leider te worden van een politiek geëngageerde beweging. De bazen van zijn platenmaatschappij kregen de kriebels omdat ze dachten als de goudmijn niet langer zou protesteren er ook niet langer goud zou geproduceerd worden. Het bewijs daarvan werd de LP “Another side of Bob Dylan”. De titel van de LP werd door de maatschappij zelf gekozen om te laten verstaan dat de profeet Dylan wel opnieuw op het goede pad terecht zou komen. Maar Dylan bleef egotripper. Het meer populaire protestwerk liet hij over aan Joan Baez en Peter, Paul and Mary. In 1965 ontketende Bob Dylan een kleine

revolutie bij zijn fans. Op zijn LP “Bringing it all back home” werkte hij met elektrische gitaren en van protest is er zo goed als geen sprake meer. Dylan heeft gekozen voor de vlucht in zichzelf, leest de dichters van de beatgeneratie. En hij gaat ook op de drugtoer. Vooral LSD was in het midden van de jaren 60 populair geworden. Aan de universiteiten werden clandestiene trips gehouden met een wetenschappelijk tintje, vooral onder de leiding van professor Timothy Leary. De kunst werd meer en meer psychedelisch beïnvloed en de artiesten zouden meer en meer ondergronds gaan werken: “The Underground Movement”. Men had begrepen dat dichters en musici slechts in zoverre geduld werden als ze het eens waren met de wet, de politici, de politie. “Mister Tambourine Man” zou de eerste grote hit worden van een lange rij drugsongs. Het werd vooral populair gemaakt door the Byrds. Ter verduidelijking: de Tambourine Man is in de taal van de druggebruikers de voortverkoper van de drugs. De tekst is voor Bob Dylan veel belangrijker geworden dan de muziek. En de tekst schrijft hij ook voor het eerst zelf. Hoe dan ook, de tekst bij “Tambourine Man” liegt er niet om. “Neem mij mee op reis met je magisch schip, mijn zintuigen hebben mij verlaten. Mijn handen kunnen niet meer grijpen; ik ben bereid te verdwijnen in mijn circus”. De verinnerlijking van Bob Dylan was begonnen in 1964 toen “Another side of Bob Dylan” werd uitgebracht. “My Back Pages” illustreert dit duidelijk. “Zonder de minste aarzeling kan ik nu een definitie geven van wat goed en slecht is” zo zegt Dylan “maar toen was ik veel ouder, nu ben ik veel jonger”. Ze werd systematisch doorgezet in zijn volgende LP’s “Highway 61 revisted”, soms zijn beste plaat genoemd, tot “Blonde on Blonde”, in 1966 uitgebracht. In 1966 had Bob Dylan een moto-ongeval. Pas in 1968 was hij opnieuw werkzaam, maar zijn stijl was totaal veranderd, Dylan was sentimenteel geworden. De plaat “Johnny Wesley Harding” werd duidelijk geïnspireerd door de folk en de countrymuziek. Iin 1969 verschijnt een sentimenteel “Nashville Skyline” met ondermeer “Lady, Lady, Lay”. Voor een optreden op het festival van Wight kon Dylan een kleine vier miljoen vragen. De tijden waren inderdaad veranderd. In juni 1970 ging Dylan sommige van zijn fans nog maar eens een klap geven. “Self-Portrait” bracht zowaar nummers van Bécaud, Rogers, Paul Simon. Sommige ervan puur entertainement, “New Morning” werd door het Dylan-publiek beter aanvaard. Het bevatte opnieuw vrij eenvoudig materiaal, soms geïnspireerd door de bijbel, soms door een love-story, zoals “If not for you”. En intussen evolueert Dylan maar. In 1974 verscheen van hem “Planet Waves” en een live-opname “Before the Flood”. Dylan ging opnieuw op tournee, maar dat is dan geen geschiedenis meer.

Ongetwijfeld kan men nu al zeggen dat Dylan de belangrijkste Amerikaanse zanger van na de tweede wereldoorlog is. Hoe hij verder zal evolueren durven we niet voorspellen. De geschiedenis heeft bewezen dat zoiets bij hem eenvoudig niet kan.

Na Bob Dylan nu een reeks troubadours. Pete Seeger zong “We shall overcome”, eigenlijk een oud mijnwerkerslied uit Virginia. Dit werd de hymne van de Civil Rights Workers in de Verenigde Staten; de periode van de “sit-in”, de “stand-in”, de “wait-in”, de mars op Washington, een voorbeeld van een “freedom-song”, een vrijheidslied, een voorbeeld ook van geweldloosheididee. “We zullen overwinnen door hand in hand te gaan. We zullen vrede kennen”. “Pete Seeger, die ooit nog eens heeft gezongen met de legendarische Woody Gothrie, mag gerust één van de meest bewuste getuigen van deze eeuw worden genoemd. Niet alleen de rassentegratie, maar ook de oorlog in Vietnam, het leger en de milieuproblemen komen bij hem

aan de orde. Tom Paxton, de andere bard van de 20e eeuw zong “What did you learn in school today?” Hij werd nog meer miskend dan Pete Seeger. Een ander geliefd thema van de moderne poptroubadours is de eenzame massa en de eenzaamheid in de massa. The Beatles hadden het al gevraagd in “Eleanor Rigby”. Al die eenzame mensen, vanwaar zijn ze? Paul Simon haakt in op de voorstellingen van Mac Luhan die zegt dat de boodschap ondergeschikt wordt aan het medium waardoor de boodschap wordt verspreid. In “The Sound of Silence” schrijft Simon: “In het naakte licht heb ik misschien wel tienduizend mensen gezien. Ze waren aan het praten zonder iets te zeggen, aan het luisteren zonder iets te horen en niemand die het geluid van de stilte durfde te doorbreken”. In één van hun bekendste liedjes “Mrs Robinson” beschrijft Simon het leven van een banale huisvrouw. Toch wil een anoniem organisme iets meer weten over haar leven, een paar details om in de dossiers te steken.

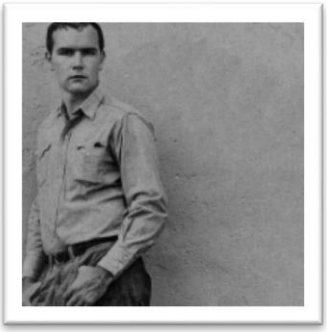

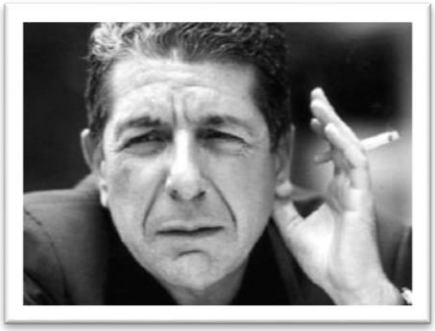

1964 is nabij. De Canadees Leonard Cohen heeft de muziek rijker gemaakte met een paar van de instrumentele teksten die ooit werden geschreven of gezongen. Zijn problemen zijn genuanceerder dan de vraag of er oorlog of vrede komt. Met zijn ene hand op de zelfmoord en met zijn andere op de roos zegt hij dat hij weet dat je vernomen hebt dat het allemaal voorbij is en dat de oorlog nu zeker komt. Maar kinderen van het stof, spreken al de gillend jagers echt voor ons. “Stories of the Street”.

Joan Baez in een lied van Gil Turner “Carry it on” is een prototype van een pacifistische tekst van Gil Turner. “Ze zullen ons hun leugens vertellen, ze zullen hun honden op ons afsturen, ze zullen ons vastzetten in de gevangenissen. Houd vol. “ Joan Baez is meer dan één van de mooiste stemmen uit de popmuziek. In de Verenigde Staten deed ze baanbrekend werk voor zeg maar Joni Mitchell en Melanie. Ze is ook de enige van de popartiesten die consequent haar ideeën trachtte uit te werken. In 1964 weigerde ze 60% van haar belastingen te betalen, dat deel dat naar het leger ging.

Om de ideeën van geweldloosheid wetenschappelijk te bestuderen stichtte ze een school van de geweldloosheid. Haar man, David Harry, heeft maanden lang in de gevangenis gezeten als dienstweigeraar. In de lijn van Dylan’s “A hard rain is gonna fall” en Barry MacGuire “Eve of Destruction” zong ze van Malvina Renolds “What’d they do to the rain”. “De radioactieve regen valt als onnodige tranen. Wat hebben ze gedaan met de regen?” De auteur, Malvina Renolds, is een militante van het eerste uur die al ruim zeventig jaar is.

Tot de geestigste, origineelste en meest geïnspireerde contestanten behoort Joe MacDonald. Met Janis Joplin, Jefferson Airplane en Gratefull Dead is de 33-jarige Joe Mac Donald ook één van de belangrijkste figuren uit de hippiewereld. Beroemd van hem is “I feel I like I’m fixing to die”, “Ik voel dat ik ga sterven”. De boodschap die hij op het festival van Woodstock zong is niet moeilijk te begrijpen: “Vooruit groot en klein, Uncle Sam heeft je opnieuw nodig. In Vietnam zit hij in de puree. Joepie, we gaan sterven. Vooruit generaals, dit is de kans van jullie leven. We gaan de roden eruit halen. Een goede communist is een dode communist. We zullen maar vrede kennen als we ze allemaal naar de andere wereld geholpen hebben.” Country Joe macDonald heeft ook nog andere katten gegeseld: de wegwerpmaatschappij, de luchtvervuiling; één van zijn vreemdste liedjes is “Super Bird” uit de LP “Electric music for the mind and the body”. Met president Johnson gaat hij een denkbeeldig gevecht aan in western-stijl.

De Schot Donovan is nu 1975, 29 jaar. Zijn eerste plaat maakte hij toen hij 18 jaar was. Compleet in de Dylan traditie. In 1966 wordt hij gelauwerd in de Verenigde Staten met de single “Sunshine Superman”. Alhoewel hij ook eens op de countrytour en op de Inidische tour is geweest, blijft Donovan op de eerste plaats een folkzanger die het moet hebben van de rustige en sfeervolle liedjes. . Eén van zijn grootste successen werd “Atlantis”.

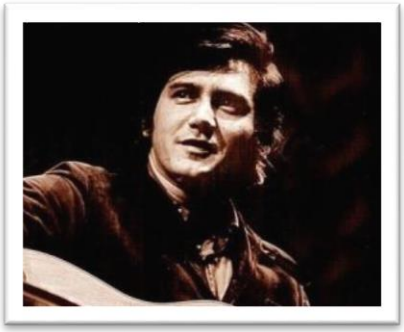

Als laatste één van de in Europa meest onderschatte troubadours: Phil Ochs. Phil Ochs is één van de helderste getuigen van onze tijd. Zijn kritische en cynische ingesteldheid heeft hem op de zwarte lijst van de Amerikaanse televisie geplaatst. Ochs is in de eerste plaats journalist, misschien wel de eerste die zijn berichten al zingend brengt. Zijn eerste album heet trouwens “All the news that’s fit to sing”, “al het nieuws dat gepast is om te zingen”. Ochs heeft nergens vrienden willen maken. Zowel van het syndicalisme, de democratie en het marxisme bezong hij de schaduwzijden. Toen de militairen in Chili de macht overnamen bezocht hij het land. In één avond tijd verzamelde hij onlangs 30.000 dollars voor Chili. Een lied uit Phil’s tweede album is “I ain’t marsh anymore”, net als Dylan’s “with golden Outsides” een waslijst van de heilige oorlogen van Amerika.

“Ik heb mijn laatste opdracht uitgevoerd in de lucht van Japan. Ik heb een grote paddestoel in de hemel getoverd, maar toen ik de brandende steden zag heb ik begrepen dat ik niet langer zou mee marcheren. “

THE KINKS : TOONAANGEVEND... EN ENKELE POPZANGERESSEN

"Ha, Ha, said the clown"; de eerste hit voor Mannfred Mann, de groep die in 1964 voor het eerst op de verkoopslijsten was terug te vinden. Op een ogenblik dus dat the Beatles op de proppen kwamen met hun eerste film "A hard day's night" en the Supremes in de Verenigde Staten de vrouwelijke Beatles werden genoemd. Ze haalden er net de eerste plaats met "Where did our love go?" Overigens kende men in de zomer van 1964 de doorbraak van the Animals met "The house of the rising sun". De groep Mannfred Mann werd genoemd naar zijn leider, een Zuidafrikaans orgelist die zich vooral met jazz bezighield. In Groot-Brittannië waagde hij zich in de popmuziek, maar zijn groep bevatte zoals vroeger nog echte gevormde musici. Als zanger werd Paul Jones aangetrokken, ook al een buitenbeentje. Hij had in Oxford gestudeerd en als intellectueel onderscheidde hij zich in de toenmalige popwereld. Paul Jones verdween later uit Manfred Mann om zich ondermeer aan de film te wijden. Hij had de hoofdrol in "The Priviledge", en scoorde nadien enkele niet onaardige solosuccesjes. Mike Deboul verving hem bij Mannfred Mann. Een groep die ondertussen heel wat Dylan-composities opnam zoals bijvoorbeeld "If you got to go, go now", "Just like a woman" en "Mighty Queen". Deze nummers kregen een zeer vlotte en echtklinkende versie. Mannfred Mann was in de eerste plaats een muzikant die het meestal moest hebben van de nummers van anderen. Op LP's met zijn latere "Volume 2" en "Earth Band" hield hij de traditie in stand telkens Dylannummers op te nemen.

Origineler, omdat ze hun eigen componist hadden, waren de Kinks, een Brits viertal met de gebroertjes Ray & Dave Davies, Mike Every en Pete Queef. Aanvankelijk klonken hun platen hard, nogal ruw en de begeleiding was zeer rudimentair. Het zat hem allemaal in de gitaarrife, een steeds terugkerende gitaarakkoord. Vandaag de dag wordt Ray Davies gerekend bij de beste popsongschrijvers. Zijn werk steekt vol ironische liedjes over alledaagse gebeurtenissen, liedjes over zijn eigen onmiddellijke omgeving, liedjes met een snufje zelfspot, liedjes met een satire op de maatschappij. Zijn materiaal speelt. Enkele titels: "Tired of waiting", "Till the end of the day", "Set me free", "Allday and all of the night", "Dedicated flower of fashion", "A well respected man". Bij de Kinks bleef de muziek door de jaren recht voor de raap. De begeleiding was en is nog steeds een perfecte aanvulling van de lome zangstijl van Ray Davies. Zijn broer Dave ondernam 2 solo-uitstapjes die in feite nauw aansluiten bij het repertoire van de Kinks: "Death of a clown", "Susan's still alive". Het zou ons te ver leiden dieper op de Kinks in te gaan. Davies blijft een internationaal figuur, ondanks zijn recent volledig geflopt concert "The Previsagions act". Nog een hit van de zomer '67 "Waterloo Sunset", één van de solohits van Dave Davies.

Net als the Stones en the Animals vonden de Britse musici hun bron in de rhythm & blues. Anders was het gesteld met Herman's Hermits, een ontdekking van Micky Most, die het eerst in Groot-Britannië en later in de Verenigde Staten een ontzettend populaire groep zou maken. Alles concentreerde zich rond de zanger Peter Moon, een erg jonge en zeer onschuldig kijkende inwoner uit Manchester. Most voorzag de

juppers en bakvisjes van een nieuw idool. The Beatles werden serieuzer en de andere groepen klonken net iets te hard. En volgens Most lukte het vooral omdat Moon precies een zoon van één der Kennedy's leek. In korte tijd hadden ze ettelijke hits: "Hide man ready eight", "Mrs Brown, you have a lovely daughter", "Don't you hear beat" en de allereerste "I'm into something good", een nummer van Carole King en Gerry Goffin.

Sterk vocaal en zonder enig rhythm & blues-invloed, maar veeleer netjes en braaf omlijst, zo kan men Peter & Gordon omschrijven. Ze hadden meer bijval in de Verenigde Staten, waar men steeds tuk was op een soort antigifreactie wanneer iets nieuws zich had geopenbaard. Een single van Peter & Gordon was "Woman".

Om het even bij de mooie zangertjes te houden vermelden we de namen van twee dames: Dutsy Springfield en Sandy Show. Ze waren met Cilla Black zowat de enige individuele vrouwelijke vertegenwoordigers in een wereld van groepen zoals the Beatles, Stones, Supremes, Ronettes, Animals, Kinks.

Dutsy Springfield bezat een krachtig en toch warm stemgeluid, terwijl de speelse Sandy Show naast het volzingen van 45-toertjes ook nog blootvoets optrad. Haar "Always something there to remind me" is van Bacharach-David. Terug naar de rhythm & blues op zijn Brits, moeten we een ongewone groep voorstellen. Ongewoon omdat hun Van Morrison misschien wel de beste bluesstem van de britse eilanden bezat. Hun "Gloria" werd geschreven door Van Morrison die later naar de Verenigde Staten uitweek en daar tot een cultfiguur uitgroeide en een sterk geapprecieerde sololoopbaan opbouwde.

Anders is het gesteld met Georgie Fames, de jongen die met zijn jazziestem en met zijn Blueflames in 1964-65 de sterkste clubaanhang had van heel Groot-Brittanië. Toen hij nog echt jazz wou gaan zingen met bijvoorbeeld het orkest van Count Bassie faalde hij deerlijk. In 1974 richtte hij opnieuw zijn Blueflames op, zonder er denderende resultaten mee te hebben. Leuk was indertijd in elk geval "Yeah, Yeah".

THE WHO

The Who droeg niet alleen de rockopera “Tommy” bij tot de geschiedenis van de pop. John Entwistle, Roger Daltrey, Keith Moon en Pete Townschend waren in de periode 64-66 zowat de spreekbuis van het Mod-verschijnsel in Engeland. “Het Modgebeuren was voortgekomen uit en opgebouwd rond de vrije tijd en de daarmee samenhangende verveling”, zo schrijft de muziekkrant “More”. De Who namen hun eerste plaatje op onder de naam “The High Numbers”. “I’m the face”, een nummer van hun manager Peter Meadon, die hen bewust het modimage had aangemeten. Met Peter Meadon verdween de naam High Numbers, en met hun nieuwe managers zouden de vier Londenaars voortaan als the Who furore maken. Hun optredens werden aangekondigd als “Maximum rhythm & blues”. Hun haar werd regelmatig verzorgd en wekelijks besteede ze ongeveer 20000Fr aan kledij. Een Who-concert eindigde meestal in zeer wilde taferelen. Drummer Keith Moon sloeg zijn drumstel aan diggelen en gitarist Pete Townshend wierp zijn gitaar in de klankkasten. Bassist John Entwisthle bleef rustig in zijn hoekje, terwijl zanger Roger Daltrey zijn microfoon door de zaal slingerde als een lasso. Twee uitspraken van Pete Townshend: “Agressiviteit heeft zijn plaats in de hedendaagse maatschappij, waar sadisme en massochisme dit niet hebben”. En over de single “Anyway, anyhow, anywhere” is “an ordinairy disorder”, een geördende wanorde. De grote doorbraak kwam eind 1965 met “My Generation”. Enkele maanden daarna minstens geëvenaard door “Substitued”. Pete Townshend schreed de Who-nummers, waarin aanvankelijk veel Eddy Cohran en ook Kink-invloeden te horen waren. Pete Townshend bevestigde de modreputatie ondermeer in de volgende teksten. In “My Generation”: “De mensen trachten ons neer te halen omdat wij ons gangetje gaan. Wat zij doen lijkt zo afschuwelijk koud. Hopelijk sterf ik voor ik oud wordt”. In “Substitued”: “Ik ben een surrogaat van een andere kerel. Ik geef de indruk lang te zijn, maar ik loop op hoge hakken. De eenvoudige dingen lijken ingewikkeld? Ik zie er jong uit, maar in feite ben ik verouderd”. Het ruwe geluid van the Who, waarbij Townshend wel meer ritmegitarist dan sologitarist kan worden genoemd overleefde elke poprevolutie door de liedjesinbreng van Townshend zelf. Hij groeide naar zijn rockopera toe via projecten als “Quick one while he is away” en “The Who send out”. Op deze laatste plaat werden de nummers afgewisseld met jingles van Radio London. De radiopiraterij heeft indertijd een belangrijke rol gespeeld in de evolutie en ontwikkelling van de Britse pop. Er werd radio gemaakt op zijn Amerikaans en nieuw talent kreeg er een ruime kans. De BBC had enkele televisieprogramma’s: “Ready, steady, go” en “The top of the pops”. In 1967 werd door de ratificering van het verdrag van Straatsburg een einde gemaakt aan de piraterij. Eind 1968 werd de dubbel LP “Tommy” uitgebracht, een rockopera van de hand van Pete Townshend en op plaat gezet door de vier Who’s. “Tommy” is het verhaal van Tommy Walker die op het einde van de eerste wereldoorlog geborden wordt, zijn vader, Captain Walker, wordt als vermist opgegeven, maar enkele jaren later, 1921, komt hij toch opdagen. Hij vindt zijn vrouw bij een minnaar die hij dood in het bijzijn van kleine Tommy. Zijn ouders prenten hem in dat hij niets hoorde of zag. Tommy sluit inderdaad zijn ogen en oren en wordt doofstom, en blind: “Deaf, duny and blind”. Hij bouwt een eigen wereldje op met een buitengewone begaafdheid in het flipperspel en een ware obsessie om steeds maar in de spiegel te kijken. Hij wordt geconfronteerd met de perversiteit van oom Arny, het sadisme van neef Kevin en de drug via de Acid queen. Alles wat zijn ourders proberen help hem niet van zijn gebrek af, tot op een dag zijn moeder een spiegel kapot gooit. Tommy is genezen, maar voelt

zich nu geroepen als evangelist wiens leer het flipperspel centraal stelt. Zijn grote aanhang brengt hij samen in Tommy's Hollyday Camp. Ook deze volgelingen laten hem later toch in de steek. Opnieuw wordt hij afgesloten van de buitenwereld. Het koor sluit het werk af met "How can he be saved". Garry Geurman schreef: "Tommy handelt over bedrog, uitbuiting, de verwarring en de frustratie die erdoor wordt veroorzaakt." Als geestelijke leider kiest Pete Townshend de Oosterse filosoof Meeher Babba wiens stelregel is "Don't worry, be happy". Ondertussen bereidt hij zich voor op zijn tweede meesterwerk door te experimenteren met de moog-synthesizer (vb The Who's Next) en via enkele soloschijven. In 1973 wordt de rockopera "Quadrophenia" uitgebracht. Pete Townshend vertelt over de mod Jenny wiens persoonlijkheid viervoudig gesplitst is, quadrofeen dus. Alles wordt gesitueerd in de modbeweging van de jaren 64-66. Het zou ons te ver leiden dieper op "Quadrophenia" in te gaan.

ROGER DALTREY-STORY

De volgende jaren bleef de carrière van de groep in het teken van "Tommy" staan. Maar de lucht in hogere sfeer is moeilijk in te ademen en weldra leek het alsof the Who ergens waren vastgelopen, naar vernieuwing zochten en misschien... aan "Tommy" wilden ontsnappen? Bovendien, begonnen de jaren hard labeur op de jongens te wegen. Daltrey zelf dacht eraan ook producer te worden en hij dreef dat plan door: hij lanceerde o.a. een elpee van Steve Ellis. Ondertussen liep het werktempo van de Who merkelijk terug en uiteindelijk kwam het tot een echte rustperiode. In de navolging van de andere Who-leden zocht Daltrey een uitweg voor zijn creativiteit in solowerk. Zijn eerste solo-album heette "Daltrey" en het werd een succes. Hoe kon het anders? Ook de single uit die elpee "Giving it all away", sloeg meteen in. "Eigenlijk begon ik aan soloplaten te denken toen ik "Tommy" zong", bekende Daltrey. "Voor het eerst zong ik de songs niet alleen voor de muziek maar meestal voor hun inhoud. Ik kreeg er zin in songs van anderen te gaan zingen, niet altijd in the Who-tredmolen te lopen. Bovendien ben ik ervan overtuigd dat ik op die manier the Who niet benadeel: zo kan ik me totaal ontplooien zo kom ik als zanger op een hoger niveau. Dat kan niet anders dan gunstig zijn voor de groep".

De producer van zijn plaat was Adam Faith, die afkomstig is uit dezelfde Londonse wijk als Daltrey, omdat hij er echt eens uit wilde stappen, schreef Daltrey voor zijn elpee gaan eigen songs; hij wilde materiaal van anderen kiezen. Wie Daltrey kent, zal de elpee wel erg verrassend vinden, want de muziek, de teksten zijn als het ware op hem geschreven, ze zijn Daltrey zelf en lijken hier en daar zelfs autobiografisch. Toch zijn het songs van Leo Sayer en Dave Courtney.

"Ze schreven voor mij", verteld Daltrey. "Maandenlang hebben we erover gepraat tot ik op een dag zei: "Wanneer schrijven jullie nou eindelijk eens een elpee voor mij?" Een week later belde Dave Courtney aan met een serie proefbandjes. In een week hadden ze die songs voor mij klaar gekregen!" Enkele weken later was de elpee gereed om verspreid te worden. Het werd één van de fijnste elpees van 1973 en het was vooral een plaat zoals Daltrey ze gewenst had: ze had niets met de muziek te maken van the Who.

De leden van de Who genoten ten volle van hun vrijheid. John Entwisthle b.v. had zelfs een eigen groep gesticht – de “Rigor Mortis” – maar toch bleven ze zich als één groep beschouwen. “De mensen mogen zeggen wat ze willen”, zei Daltrey. “Ik begrijp niet hoe the Who ooit uit elkaar zouden gaan. Ik denk wel dat het moeilijk zal zijn om weer samen te beginnen, maar uiteindelijk zal wel blijken dat die break ons goed heeft gedaan. En er is geen sprake van dat mens ons zo vlug zou vergeten zijn”.

Dat bleek ook niet het geval want zodra the Who weer voltallig van zich liet horen, waren de fans paraat. Toch zal da toekomst moeten uitwijzen of het leven van de groep niet in het gedrang komt door al die solo-activiteiten die niet meer in te dijken zijn: Entwisthle met zijn “Rigor Mortis”, Keith Moon die met Oliver Reed zal optreden in een niet-muzikale toneelproductie, en Daltrey die niet alleen zijn solo-carrière zal voortzetten maar bovendien is ingegaan op erg interessante aanbiedingen van filmlui, o.a. voor de hoofdrol in een biografische film over Franz Liszt.

THE FOLK-ROCK

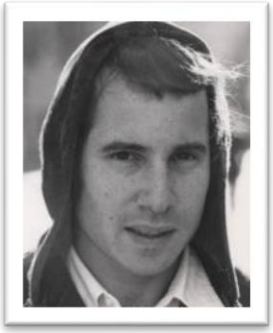

"I am a rock" is een nummer van Paul Simon die het met collega Arthur Garfunkel op plaat zette toen de zogenaamde folk-rock hoogtij vierde, 1966. Bob Dylan had door zijn muzikaal huwelijk met de Rock & Roll meer inhoud geschonken aan het poplied. Net als Bob Dylan waren Paul Simon, John Phillips, Steph Stills, John Sebastian en Jim Max Guinn oorspronkelijk bedrijvig in het folktraditie van de Woody Guthrie en Pete Seeger en dit hoofdzakelijk in het New Yorkse Greenwich Village. Nu willen we het hebben over de groepen die onder impuls van Mac Guinn, Phillips, Stills en Sebastian ontstonden en die een mengeling brachten van folk en rock: folkrock. "California dreaming" van de Mamma's and the Papa's. Een kwartet dat John Phillips oprichtte met Danny Dogerty, Mamma Cass en Michel Gillian. Hij week hiervoor uit naar het Westen, meer bepaald naar Los Angeles, waar hij die "Idyllic mouths" terugvond voor zijn composities. Mamma Cass die later een solocarrière trachtte op te bouwen, trok alle aandacht op zich.

Jim Mac Guinn scheen met zijn groep the Byrds van bij de oprichting goed op weg de Amerikaanse tegenhanger van the Beatles en the Rolling Stones te worden. Ze droegen hun haar lang en brachten de schijnbaar noodzakelijke argwansie op. Meer dan dat alles namen ze echter nummers op van de grootmeester Bob Dylan die zelf echt tevreden was van de versies van "Mr. Tambourine Man" en "All I really want to do". "Mr. Tambourine Man" was de eerste drugsong aan de top van de hitparade. De verdere evolutie heeft aangetoond dat Jim, later om godsdienstige redenen Roger Mac Guinn de grote bezieler was van de country-rock beweging. In diverse samenstellingen van the Byrds zaten muzikanten die later dit terrein verder zouden verkennen: David Crosby, Chris Hillman, Jim Clark. Met "Sweet heart of the rodeo's" namen the Byrds zelfs een volkomen country-album op. Roger Mac Guinn schreef na een tijdje zelf de nummers, ondermeer met Jim Clark en David Crosby "Eight Miles High", met het psychedelische sfeertje dat we later nog zullen behandelen.

Als men nu popgeschiedenis schrijft is men geneigd Buffalo Springfield de eerste supergroep te noemen. Stichter Stephen Stills verzamelde rond zich inderdaad Ritchy Furay, Jim Messina, Bruce Palmer, Duane Martin en Neil Young maar boekte er indertijd geen grote successen mee. Hun folkrock was zeer mooi in onder andere "For what is worth". In "Expecting to fly" van Neil Young werder er door de producer zelfs viooltjes bijgehaald. De groep struikelde over een teveel individuele persoonlijkheid van zijn leden.

Gezelligheid was troef bij Lovin' Spoonful, de groep van John Sebastian. Nick Cohn schrijft hierover: "Hij was beïnvloed door de country-blues, door de country and western van de Nashville-studio's, door Rambling Jack Elliot, kortom door alles en iedereen die met de good-time-music bezig was." Dat alles belette hem niet prachtige nummers te schrijven als "Rain on the roof" en "Darling, be home soon", allebei hoogtepunten uit de pop van die tijd naast de nummers "Did you ever have to make up your mind?", "Do you believe in magic?", "Six o'clock", "Younger girl", "Daydream" en het iets

hardere “Summer in the City”. Lovin’ Spoonful droeg door de vrolijke verhaaltjes en de soms lui-aandoende muziek van John Sebastian een niet geringe bijdrage bij tot de Amerikaanse scéne. De groep werd echter vrij vlug ontbonden waarna John Sebastian een niet al te productieve solocarrière begon.

Onder de folkrock kan men enigzins ook Sonny and Cher rekenen die voor enkele leuke deuntjes hebben gezorgd. Hun kledij was ongewoon voor die tijd. De mooie en goed zingende Cher was een kopje groter dan echtgenoot Sonny Bono, een gewezen medewerker van Phil Spector. Bono schreef “I’ve got you, babe”. De folk-rock liet een erfenis na: de enkele jaren later zeer geliefde country-pop met Crosby, Still, Nash & Young als meest bekende en the Byrds als bestendige ambassadeurs. Eind 1966 deed zich een ander verschijnsel voor in de Verenigde Staten. Na een auditie met 700 kandidaten werden David Jones, Michael Nesmith, Pete York en Micky Dolenz uitgekozen om in de televisie-serie “The Monkees” een pop-groep uit te beelden. Alle vier hadden ze wel ergens een trekje gemeen met de Beatles. Het feuilleton zelf was een afgietsel van de eerste Beatlesfilm “A hard day’s night”. Ze werden omringd door de beste zakenlui, de beste studio’s en de beste componisten. In een zeer korte tijd waren ze verschrikkelijk populair. Het High School Rock-effect had weer toegeslagen. Net als hun eerste hit “Last Train” was “I’m a believer” een compositie van Neil Diamond.

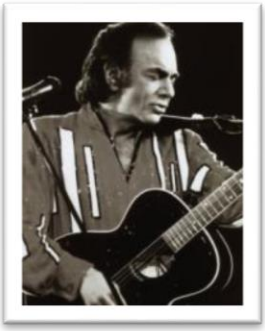

Op 24 januari 1945 stelde Neil Diamond de daad die hij naar hij onlangs nog verklaarde, als de vitaalste in zijn zijn beschouwt: geboren worden. Dit gebeurde op Coney Island, New York, en zo werd Neil Diamnd een stadskind. Hij is een stadskind gebleven, gedascineerd door de geluiden, het leven, de drukte van de stad en dat is in vele van zijn songs waar te nemen. Neil Diamond is een introvert die in de muziek een middel heeft gevonden om zijn gewaarwordingen, zijn indrukken weer te geven. En welke indrukken ondergaat een jongen die heel zijn jeugd in New York doorbracht? “Dat ik in New York geboren ben, is in heel mijn werk merkbaar. In al mijn songs leven de spanning, de wereld van liefde en haat, de weemoed van een grote stad. Dat is aangeboren; daar ontkomt men niet aan.”

Neil Diamond begon te componeren toen hij 15 jaar oud was. Sedertdien is er geen onderbreking in zijn evolutie geweest. Zijn belangstelling ging aanvankelijk uit naar pop, rock en country-music en evolueerde geleidelijk naar gospel en volksmuziek. Toch is er in zijn carrière een belangrijke overgang waar te nemen, namelijk op het ogenblik waarop hij naar een andere platenfirma overstapte en minder commerciële songs ging maken.

Hij debuteerde op het Amerikaanse label “Bang” met “Solitary Man”, een betekenisvolle titel, want het was inderdaad een eenzame, verlegen, in zichzelf gekeerde jongeman die op een dag in New York (hij beschouwt die dag nog steeds als de gelukkigste in zijn leven) naar de uitzending van zijn

eerste plaat zat te luisteren. Veel succes behaalde de “Solitary Man” niet, maar zijn naam als songwriter werd er door bekend en heel handig werd hij in de commerciële richting gedreven. Met veel succes trouwens want niemand minder dan Andy Williams, Jay and the Americans en Bobby Vinton dreven zijn songs de hitlijsten in. Een wereldwijd succes en een verkoop van tien miljoen platen haalde hij met “I’m a Believer” de nog niet vergeten hit van de Monkees. “I’m A Believer” was nog niet van de hitlijsten verdwenen toen het al opgevolgd werd door een tweede Neil Diamond-song: “A Little Bit Me, A Little Bit You”, eveneens gezongen door de Monkees. Daarna volgende “Pleasant Valley Sunday”, en in Engeland drong hij volledig door toen Lulu zijn “The Boat That I Row” in de hitlijsten zong.

Voor de promotie van “The Boat That I Row” kwam hij voor het eerst naar Europa, een trip van enkele dagen. Bij zijn volgend bezoek – enkele jaren later – kwam hij niet als componist-tekstdichter, maar dan vooral als zanger.

Zeven jaar lang, schreef hij muziek voor anderen. Toen begon hij zelf platen op te nemen. “Je weet hoe dat gaat; je maakt demonstratieplaatjes om de songs die je maakt te laten horen aan de artiesten voor wie je ze geschreven hebt. Een zekere dag zegt iemand dan : “Waarom zou je die song niet eens zelf zingen?” Bovendien was ik het niet altijd eens met de manier waarop sommige zangers mijn songs interpreteerden.”

Hij was het echter ook niet helemaal eens met de commerciële richting die hem door zijn platenlabel opgelegd werd en zodra zijn contract ten einde was, ging hij over naar een andere firma waar men hem meer vrijheid liet om zichzelf te zijn. Van dat ogenblik af had de bescheiden Neil Diamond iemand achter zich die begreep dat in die jongeman veel mogelijkheden scholen dan met tot dan toe beseft had. Die man is Tom Catalano, zijn platenproducer. “Al dadelijk besefte ik dat het mijn opdracht was zijn hoge artistieke waarde naar voren te brengen”, zegt Catalano. Neil Diamond begon ook andere songs dan alleen zijn eigen composities te zingen, o.a. “Both Sides Now”, van Joni Mitchell en “He Ain’t Heavy, He’s My Brother” van de Hollies. Bovendien werd de begeleiding volkomen herzien en was zijn stem niet langer meer een deel van het geheel, nu en dan zelfs overstemd door de backing; hier bleef zijn stem steeds op de voorgrond. Aan al zijn opnamen wordt de grootste zorg besteed. Zo wordt bijvoorbeeld eerst de backingmuziek opgenomen en Neil Diamond en Catalano laten die muziek dan een week lang in zich doordringen. Dan wordt de opname aangevuld met verzachtende klanken, meestal van strijkinstrumenten. En uiteindelijk komt dan de stem van Neil er bij: hij weet dan precies wat hij van de opname wil maken.

Het is duidelijk dat zo’n opname heel wat tijd in beslag neemt “Sweet Caroline” haalde een recordtijd : slechts 10 uren maar de langste opname – die van “I am ... I Said” – duurde drie maanden.

Die inspanningen bleven natuurlijk niet zonder resultaat. Ze wisten zijn vorige stijl die soms, en vooral in Amerika, “Sweet bubblegum” (zoete kauwgom) werd genoemd, volledig uit. Neil Diamond kon dus weer geheel zichzelf zijn. Zijn eerste song bij zijn nieuwe platenmaatschappij heette dan ook “Brooklyn Roads” ingegeven door de stadswijk waar hij zijn jeugd grotendeels doorbracht. Heel

betekenisvol is ook dat de eerste song die hij ooit opnam, “Solitary Man”, en die toen geen succes kende, onlangs hernomen werd en thans wél doorbrak. Toen hij dat lied schreef, op 15-jarige leeftijd, had hij pas beseft dat de muziek de enige uitweg was voor zijn opgekropte gevoelens. Hij werd even afgeleid naar de commerciële kant van de popmuziek doch kreeg de kans – of was dat bij een gevoelige kunstenaar zoals hij onvermijdelijk? – om zich weer volledig uit te leven. “Ik heb geen andere keuze; het is mijn uitdrukkingsmiddel en ik bezit geen andere uitlaatklep dan het schrijven van songs. Als er iets bijzonders in mij omgaat neem ik mijn gitaar en laat ze niet meer los tot er een nieuw lied is ontstaan.”

Zo ontstond “Cracklin’Rose”, een van zijn grote hits, tijdens een reis naar Canada. Hij was diep onder de indruk van een wondermooi verhaal verteld door een vrouwelijke missionaris in een Indianenkamp en verwerkte het dadelijk tot een song.

Zijn voorliefde voor volksmuziek bracht hem ook onder de invloed van de Afrikaanse muziek en zo ontstond zijn “African Trilogy” die een groot deel van zijn LP “Taproot Manuscript” inneemt. Niet minder dan 18 maanden werkte hij aan een samenstelling van die “Trilogy”. Het werd dan ook een indrukwekkende brok muziek, met negerkoren, kindergeluiden en Afrikaanse percussie-instrumenten. Maar Neil Diamond is een veelzijdig kunstenaar en zijn volgende LP zal weer helemaal anders zijn. Bovendein borrelen altijd nieuwe platen in hem op: de toneellessen die hij volgde wil hij in praktijk brengen en hij schrijft nu het script voor een film waarin hij zelf zou optreden; bovendien werkt hij aan een one man –show voor Broadway en hij heeft eigen TV-shows in het vooruitzicht. Allemaal nieuwe ervaringen die hij voor ons misschien weer in mooie songs zal omzetten...

HOE VERLOOPT HET MET THE BEATLES IN GROOT-BRITTANIE

In 1966 was het duidelijk dat London niet langer meer het centrum vormde van de popcultuur. Bob Dylan, the Beach Boys en Phil Spector hadden het zwaartepunt teruggebracht tot de States waar het allemaal begonnen was in 1954. De druk van de wereldtournee's en het moeten spelen in de gigantische zalen woog hen te zwaar. In het Shea-stadion in New York bijvoorbeeld trokken ze 55000 toeschouwers aan, een record dat pas jaren later zou gebroken worden door Led Zeppelin: 57000 voor één concert. The Beatles waren moe, maar ongetwijfeld kwam daarbij dat ze zich meer en meer verdiepten in hun muziek. Bob Dylan had in de States een beweging losgemaakt die ook the Beatles tot nadenken had aangezet en dit greep inhoudelijk in op hun muziek. John Lennon werd ontdekt als één der groter poppoeëten. Daarenboven haalden de "Magic Four", zo heet men ook wel eens the Beatles, krantekoppen met uitspraken als "Ik schrijf beter onder invloed van drugs, van LSD". Verdovende middelen speelden in die tijd een overwegende rol in de popwereld; te vergelijken met de jazzwereld een decenium vroeger.

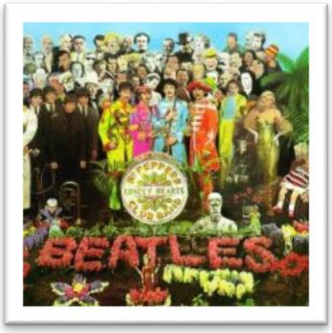

George Martin bleef als producer werkzaam en het lijdt geen twijfel dat hij hun muzikaliteit heeft helpen ontwikkelen. Dan was er ook nog de mediatie-kuur onder leiding van Maharishi, net in een periode dat ze van de drugs afgeraakten. Al deze invloeden werden verwerkt in het concertalbum "Sergeant Peppers Lonely Heat Clubs Band", uitgebracht in het jaar van de flower-power tijdens de hoogdagen van de psychedilische pop en de climax van de drugcultuur: 1967. Nooit had een popalbum zo'n eenheid gevormd: een band stelde zijn nummers voor. Het surrealistische "Lucy in the sky with diamonds" werd samen met "A day in a life" als een drugsong bestempeld. Men ging zelfs zover dat de L van Lucy, de S van Sky en de D van Diamonds symbolisch waren voor LSD. George Harrison experimenteerde verder met de sitar in de pop in het nummer "Within you, without you". Ringo Starr zong "With a little help from my friend" en "Being for the benefits of Mister Gay" speelde zich af in een circus. "Sergeant Peppers Lonely Heart Clubs Band" was pop op zijn best.

Eind augustus sterft Beatles' manager Brian Eppstein aan een overdadig gebruik van verdovende middelen. Men vindt deze eenzame mens op zijn flat wanneer the Beatles optrekken met de Maharishi. In de zomer van 1968 deden de Beatles weer een belangrijke zet door het Apple-concern op te richten. Deze maatschappij omvatte een platenlabel, een boetiek en een electronica afdeling. Iedere freak met een goed idee kon bij Apple terecht. Dat de zaak geen stand kon houden bleek al spoedig. De boetiek werd gesloten en de kleren werden aan toevallige voorbijgangers weggegeven. Het platenlabel kwam echter wel van de grond en produceerde zelfs wat grote hits: "Those were the days" was de grootste hit voorr Apple. Het nummer werd lelijk vertolkt door het nieuwe talentvolle zangeresje Mary Hopkin. In 1970 gaan the Beatles uit elkaar. Het spreekt vanzelf dat al deze gebeurtenissen het Britse popwezen van pakweg 1965 tot 1968 beheersen. De zogenaamde blues-boem en de gitaarprinsen belichten we later: John Mayall, Eric Clapton, Jimi Hendrix, enz... Daarnaast zijn ook de Underground en de psychedelische pop en de West Coast voor straks. Groot-Brittanië moest zich voor 1967 tevreden stellen met typische single-artiesten. Tom Jones veroverde met zijn country-getinte ballades de huismoeders en toch had hij in zijn stem iets van een soulzanger.

Agressiever waren the Troggs en the Move. “Wild Thing”, voor the Troggs, een hit in 1966, was een ruwe versie van het nummer van de countryzanger Chip Taylor. Hun zanger, Red Presley, was een meester in het insinueren van sensuele standjes. The Move moest het hebben van wilde afbraaktaffereeltjes op de scène zoals the Who en van een nooit aflatende publiciteitscampagne inclusief postkaarten met een naakte premier Wilson. Een hit voor deze was “I can hear the grass grow”. Dan waren er ook nog the Tremeloes, the Spencer Davis Group, the Hollies, Dave Dee, Dozy Beaky, Mick and Tick, the Walker Brothers en Stevie Winwood. Allen min of meer vertegenwoordigers van een sinds 1962 gevestigde Britse poptraditie. Eén groep sprong er boven uit : the Small Faces. Vier kleine, magere mannetjes met toch een stevige dosis agressiviteit en een handig aangewend Cockney-taaltje. Hun elpee “Ugman is not gonna flight, happen and stand” was een knap op “Sergeant Peppers” geënt concertalbum.

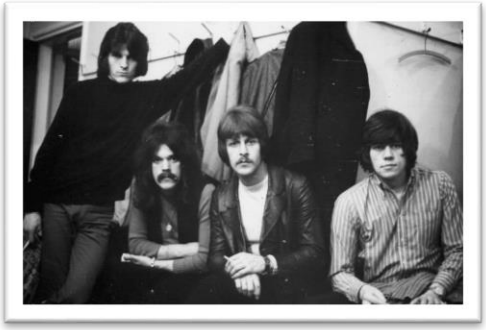

DE DRUGCULTUUR IN DE POP EN DE PSYCHEDELISCHE POP

Toen “If you go to San Fransisco”, een compositie van John Phillips, een wereldhit werd stond de Flower-Power –beweging reeds op het hellend vlak in dat deel van de wereld waar toen de nieuwe impulsen vandaan kwamen: California. Muzikale vernieuwing van de drugcultuur enerzijds en het politiek en sociaal bewustzijn van de jongeren anderzijds. Timothy Leary in 1921 geboren in Ierland, dokter in de psychologie en een tot het hindoeïsme bekeerde katholiek deed in 1959 zijn intrede aan de universiteit. Tijdens zijn vakantie te Mexico raakt hij onder de indruk van de uitwerking van de hallucinerende paddestoelen. Een tijdje later beaamt hij de theorie van de wereldberoemde auteur Helmut Huxely: “Bepaalde verdovende middelen kunnen de grenzen van het menselijk denken ontwikkelen, verschuiven en verruimen.” Aan de universiteit bouwt hij zich een aanhang op die in September ’66 leid tot de oprichting “The leek of Spiritual Discovering”; een godsdienst gebasseerd op het ritueel gebruik van LSD. Ook nu vertolkte de pop de stem van de jeugd. Men heette het Acid-Rock en de beoefenaars vormeden het Underground-fenomeen. Aan zijn volgelingen, de hippies, legde Timothy Leary de volgende geboden op: “Turn on!” = “Doe mee. Stel je open voor de psychedelische mogelijkheden.”; “Tune in” = “Leer de hoogste waarheid kennen door je op innerlijke extase te brengen!”; “Drop out” = “Laat de maatschappij vallen.” Vergeleken met 1965 kende Californië in 1966 140% meer druggebruikers en dit vooral aan de college’s en universiteiten. Daar groeide sinds jaren het verzet tegen de oorlog en dus ook tegen de Amerikaanse agressiviteit in Vietnam. Hierin werd in de hoofdstukken over Bob Dylan en de troubadours reeds gepraat. Men organiseert “Teach in’s” en in ’65 wordt reeds de eerste commune gesticht in Colorado. De communeleden willen hun creativiteit ontwikkelen door een terugkeer naar de natuur; ze negeren het privébezit en erkennen geen leider. “The Grateful Dead” leefde en werkte in Commune-verband en ze gaven gratis concerten voor de hippie’s, die snel evolueerden naar de “Make love, no war” en “Love-in”, “Maak liefde, geen oorlog”. Philip Daufuy en Jean-Pierre Sartan schrijven hierover het volgende:”Daar ze in tegenstelling tot de zwarten het fysisch geweld van een dominerende klasse niet hebben gekend beantwoorden ze in tegenstelling de oorlog met liefde en vrijheid, discriminatie vervingen ze door broederlijkheid en gelijkheid. Geweldloosheid was het hoogste goed.” Een popgroep als Jefferson Airplane, sterk geëngageerd met als liedjesschrijver Grace Slick en Paul Kantner, gebruiken een lightshow. Een veelheid van kleuren versterkte voor hun publiek de psychedelische indruk die hen familiair was door het druggebruik. Uit hun latere periode dateert het nummer “Wooden Ship” van Paul Kantner, Stephen Stills en Crosby. Michael Lancelot schrijft in “Ik wil God in het gelaat zien”, een werk over leven, dood en heropstanding van de hippie’s: “In werkelijkheid bestaat de psychedelische muziek van de hippie’s uit een onwaarschijnlijk harmonisch en ritmisch allegaartje waarin men de Indische invloed en een tot het uiterste opgevoerde electronica kan onderscheiden.” Deze beide elementen zijn dikwijls omgeven door een stralenkrans van licht en kleurverschijnselen die de befaamde lightshows vormen.

Een ander belangrijk punt is het volgende: bij een psychedelische muziekuitvoering bestaan er eigenlijk geen uitvoerders en toehoorders meer, en nog minder idolen en fans. Luisteraars en vertolkers pogen eerder enkele uren te communiceren in de hetzelfde klinkende ritmische, filmisch en lichtuitstralende wereld. In deze optiek waren the Doors erg agressieve kereltjes die niet voor nieuws de Amerikaanse Rolling Stones werden genoemd. De zanger van the Doors, Jim Morrison leverd meestal de surrealistische teksten. Ray Manzarek haalde verbazende resultaten uit een

blijkbaar doodgewoon orgeltje. Morrison was ook een sexsymbool. Na een concert in 1966 werd hij gevangen genomen wegens en al te suggestief sensueel gedrag op de scène. Uit hun latere periode was “Riders on the storm” één van hun hoogtepunten.

Tot nu toe speelde zich alles af in California aan de West-kust, en vandaar de West Coast Sound. New York had net als San Fransisco en Los Angeles zijn specifieke groepen en dito zalen. Wij stippen vooral the Velvet Underground aan, een ontdekking van schilder en avant-garde artiest en cyneast Andy Warhol. Hij ontleende de groepsnaam aan het boek voor massochisme. Stichter Lou Reed verpersoonlijkt als het ware het perverse, het decadente en het drugelement van deze groep en de toenmalige jongerengemeenschap in New York. Zijn “Heroin” was en is nog steeds een hymne aan de drug. Er rest ons nog the Moby Grape, the Quick Silver Messenger Service of bijvoorbeeld Big Brother and the Holding Company, wiens zangeres de rouwste blues, de stevigste pop, en de zachtste ballads bracht. Janis Joplin is in 1970 overleden aan een overdosis heroïne. Het Monterey-Festival was tegelijkertijd het slotgebeuren en het hoogtepunt van het hippiedom. Ravishnkr zegt tijdens zijn optreden: “Jullie hebben geen potsigaretten nodig om in mijn tegenwoordigheid een psychedelische staat te bereiken. Als mijn muziek niet voldoende is dan komt dat omdat jullie niets begrepen hebben.” Monterey was één grote Love-In met optredens van ondermeer the Who, Otis Redding, The Mamma’s and the Papa’s, Jefferson Airplane, Jimi Hendrix en Janis Joplin. Een slotbemerking van Michel Lancelot: “In Frankrijk (dus ook in België) heeft men niet veel begrepen van de hippiebeweging, gewoonlijk genaamd de flower-power. Dit is letterlijk de macht van bloemen en als bijgedachte van vriendelijkheid. Men heeft van dit verschijnsel alleen maar opgemerkt de bloemen, een snuifje oriëntalisme, enige wijsjes van The Beatles en hun grondstelling “Make Love, No War”; een kleurig geheel van al met al een sympathieke trouwhartigheid.” Toch beleeft Parijs in 1968 net als de States een ernstige studentenrevolutie.

DRUGCULTUUR IN GROOT-BRITTANIE: PINK FLOYD ..EN DE AMERIKAAN FRANK ZAPPA

"A whiter shade of pale" van Procol Harum was één van de wereldhits uit de zomer van 1967. De hippiebeweging en haar Undergroundmuziek waaiden over naar het Verenigd Koninkrijk waar ze echter geen sociale binding vond. Een groep als Procol Harum heeft dan ook niets met dit alles te maken ondanks hun optreden tijdens het Jazz-Bilzen festival in 1967 toen het festival uiteraard in het teken stond van de bloemen en de liever-lief gedachte. Gary Brooker, de orgelist en zanger schreef "A whiter shade of pale" op een tekst van Keith Reid en hij inspireerde zich op een thema van Bach. De teksten van Keith Reid waren nu een melancholische en dan weer surrealistische. De combinaties orgel-piano en de melodische, soms bijna symfonisch muziek vormden het handelsmerk van Procol Harum. De samenwerking Brooker-Reid hield tot heden stand. De psychedelische muziek in Groot-Brittanië wordt veréénzelvigd met Pink Floyd en in mindere mate met Soft Machine, een groep die later erg moeilijke, op jazz gebaseerde muziek zou maken. Pink Floyd introduceerde de lightshow, ons bekend van de Amerikaanse Underground en trad vaak op in "The UFO", de hippie-club bij uitstek in London. Hun eerste single en het materiaal voor de eerste LP werden geschreven door Syd Barret. Zijn ervaringen met drugs en zijn beeldenrijke droomwereld werden door zijn drie collega's Roger Waters, Richard Wright en Nick Mason, voorlopig getrotseerd. Het eerste album van Pink Floyd "The Piper at the gates of dawn", "De doedelzakspeler aan de poorten van de dageraad", was op zijn minst een vreemde gebeurtenis in de toenmalige Britse popwereld. Hun muziek klonk soms angstaanjagend terwijl ook de science fiction duidelijk de inbreng had. Die lijn werd enigsinds doorgetrokken op hun tweede album "A saucerful of secrets" waarvoor Syd Barret vervangen werd door David Gilmour. Pink Floyd zette een definitieve stap naar het LP-werk: hun nummers waren langer in vergelijking met de geldende normen van singlemarkt en waren voor commercieel succes niet zo zeer vatbaar. Je zou Pink Floyd een space-rock groep kunnen noemen ware het niet dat ze hun andere mogelijkheden hadden aangetoond in de filmmuziek van "More", een prent van Barbet Neuder of op hun album "Authem hard mother". Deze plaat hebben ze opgenomen met een symfonisch orkest en dankzij hun grote muzikaliteit bekwamen ze als een van de enige popgroepen een waardering bij de oudere generaties. De symfonische pop, men moet het kind nu eenmaal een naam geven, was drie jaar daarvoor reeds geïntroduceerd door the Moody Blues. Deze groep werd toen opnieuw opgericht nadat ze enkele jaren daarvoor een niet zo fel gewaardeerde single carrière hadden gekend met zanger Denny Laine op hun langspeelplaat: "Days of future past" gebruikten ze het London Festival Orchestra onder leiding van Peter Night. Ze beschreven het verloop van een dag en dit geslaagde huwelijk tussen klassieke en moderne muziek bevatte ondermeer "Nights in white satin". The Moody Blues hebben dit procédé later tot verbetenis toe herhaald.

Tijdens optredens vervingen ze de grote orkesten door een melotrom, een toetseninstrument dat dezelfde indruk weergaf. Waar dit onmogelijk was gebruikten ze bandopnemer. De jongste jaren werd hun muziek als leeg en waardeloos en pretentieus de grond in geboord, maar dit schade

geensinds hun verkoopscijfer. Terug nu naar Pink Floyd. Het is onmogelijk verder te gaan op deze groep, of we moeten er een heel boek aan wijden. Hun “Saucerful of Secrets”, “Echo’s” en hun dubbele album “Ummagumma” vestigden hun naam als één van de progressieve popgroepen. Voor de live-uitvoering van hun “Dark side of the moon” werkten ze met een perfect functionerende quadrofonische geluidsinstallatie. Progressief en avant-gardistisch is uiteraard de Amerikaan Frank Zappa met zijn Mothers of Invention. Hij kende evenveel bijval in de Verenigde Staten als in Europa. Dit verbaase ons vooral door die meestal zo typische Amerikaanse nummers van Zappa. Zappa is niet alleen een uitmuntend gitarist, hij dirigeert de groep, hij leidde de soms erg lange repetities en hij schrijft de nummers. Hij is gewoon Mothers of Invention. Door zijn grote verscheidenheid ontloopt hij een grondige bespreking in dit verhaal. Zijn muziek kan soms omschreven worden als pop-cabaret waarin hij op satirische manier de Amerikaanse samenleving in al haar aspecten op de korrel neemt. Soms bestaan zijn composities als het ware uit collages. Daarnaast waagde hij zich aan allerhande experimenten met jazzmuziek, symfonische orkesten, allerlei electronische middelen en zelfs aan filmmuziek in zijn “200 Motels”. De vraag kan gesteld worden of we Zappa nu als een genie moeten bestempelen. Een feit is dat hij nog niet werd gekopieerd en tot heden geldt als de grapjas van de pop. Zijn muzikale kwaliteiten staan buiten betwisting en hij is te complex om nog louter als pop te worden gezien. In één van zijn meest geliefde werken “Brown shoes don’t make it” verteld hij hoe een rijke Amerikaan zijn vijftienjarige dochter verleidt.

JIMI HENDRIX EN ERIC CLAPTON

Nu ontmoeten we twee helden van de gitaar: Jimi Hendrix en Eric Clapton. In 1968 was de groep Jimi Hendrix Experience op haar hoogtepunt en bracht de dubbele album “Electric Lady Land” uit. Jimi Hendrix werd in november 1945 geboren in Seattle in de staat Washington. Wanneer hij gitaar leert spelen wordt hij beinvloed door B.B. King, Sam Cooke en Eddy Cohran dus blues, soul en rock. Hij verwerkt al deze invloeden en ontwikkelt zijn later veel geroemde techniek. Als begeleider van Little Richard wordt hij na een poosje ontslagen omdat hij teveel aandacht op zich trok tijdens concerten. Chas Chandler, oud-bassist van the Animals, ontdekt hem tenslotte in het New Yorkse Greenwich Village en nodigt hem uit naar Groot-Brittannië. Hier zoekt hij de passende begeleiders. Met bassist Noël Redding en drummer Mitch Mitchell wordt de Jimi Hendrix Experience gevormd. Na de eerste hit “Hey Joe” wordt verder gebouwd aan een korte, commerciële, maar uit artistiek oogpunt geslaagde loopbaan. Hendrix was reeds voor zijn overlijden op 18 september 1970 een legende. Nog een compositie van de Jimi Hendrix Experience “The wind cries, Mary”. Gitarist Jimi Hendrix ging geweldig te keer. Hij speelde in alle mogelijke posities en deinsde er niet voor terug zijn tanden te gebruiken. Naast show-beest was hij tevens een technicus wiens experimenten met feet-back en wah-wah-pedaal de mogelijkheden van de electrische gitaar hebben uitgebreid. Na de ontbinding van de Experience bleef hij, ongeacht het kaliber van zijn volgende begeleiders, de supervedette van de gitaar. Aan een journalist vertelde hij na het festival op het eiland Wight: “Ik ben aan het eind van de muzikale wereld. Ik moet dringend naar een andere wereld toe.” Jimi Hendrix, een hevig druggebruiker stierf enkele maanden later, verstikt in zijn eigen braaksel. Op 3 jaar tijd had hij de grenzen van de popmuziek andermaal verlegd.

Eric Clapton heeft steeds een grenzeloze bewondering gehad voor Jimi Hendrix. Hij liet zijn haar zelfs

kappen naar het model van zijn Amerikaanse collega. Eind 1966 vormde Clapton the Cream met bassist-zanger Jack Bruce en drummer Ginger Baker. Het verleden van dit trio situeerde zich in de jazz-en bluessfeer. Hierin waren ze zelfs zo bedreven dat hun samengaan als een ware gebeurtenis werd aanzien. Elk op hun vlak waren het virtuosen. Het repertoire van the Cream bestond uit enkele bluesklassiekers en vooral uit eigen werk van Eric Clapton en het team Jack Bruce-Pete Brown. De ellenlange solo's van Clapton en Baker, het gevoelgeladen zangwerk en de fel ondersteunende basgitaar van Bruce en een improvisatievermogen bezorgden hen een groot aantal fervente aanhangers. Uit die periode dateert de uitspraak "Clapton is God".

Jack Bruce en Eric Clapton waren allebei oudgedienden van John Mayall's Bluesbreakers. Net als die andere bluesmuzikant Alexis Corner heeft John Mayall een belangrijke bijdrage geleverd aan de popmuziek door het opsporen van jong talent en ze op te leiden in zijn verschillende groepen. Alexis Corner heeft onder andere ook leden van the Rolling Stones naast zich gehad, terwijl Jimi Hendrix in de loop der jaren met de volgende muzikanten heeft gewerkt: Mick Taylor, John McGuire, Eric Clapton, Jack Bruce, Keith Hardly, Peter Cream, enz... Aan deze namen kan men groepen binden als Cream, Free, Manfred Mann en Family. John Mayall was meer iemand met een fijne neus dan een echte muziekhernieuwer. De vorming van steeds meer nieuwe Bluesbreakers lag deels aan de grondslag van de Britse bluesboem van 68-69. Blanken brachten blues voort steundend op enkele gitaristen. Het materiaal schreven ze zelf of putten ze uit het overvloedige Amerikaanse bluesverleden. Enkele namen: Jick & Jack, Ten Years After, Free, Fleetwoord Mac. In Nederland vormde Christine Perfect bij Jick & Jack een goede aanvulling van de gitarist Sam Web. Bij Fleetwood Mac primeerde het gitaarspel van Peter Cream. Traffic was nog één van origineelse formaties. Een samengaan van Steve Winwood, Chris Wood, Dave Mason en Jim Capaldi. Uit zijn periode met the Spencer Davis group had Winwood de reputatie overgehouden van de meest bluesklinkende zanggroep. Toen hij naast rasmuzikanten als Mason, Wood en Capaldi begon te werken was het resultaat navenant. Ze onttrokken zich enkele maanden om hun repertoire op te bouwen met onder andere "Hole in my shoe", "Paper Sun", "Smiling Faces" en het door Dave Mason geschreven "Feelin' allright". Dit neigde al sterk naar de jazz toe, maar Traffic had nog andere pijlen op zijn boog. Ook hier botsten echter individuen: Steve Winwood en Dave Mason, alle twee erg sterke liedjesschrijvers. Traffic werd tijdelijk ontbonden toen Winwood een supergroep vormde met Ginger Baker, Eric Clapton en Ric Grech. Hun eerste LP liep echter op een sisser af. Traffic kwam nadien terug als trio zonder Dave Mason. Het terrein van de pop werd in deze periode zowel door Britse als door Amerikaanse muzikanten verruimd. Over andere huwelijken met stijlen die in de pop werden geinfiltreerd praten we in een volgend hoofdstuk. Ondertussen voerde the Crazy World of Arthur

Brown een nummer op ”The God of the Hell-fire”. Dit was ongetwijfeld een voorloper van de theatrale pop die later ontwikkeld werd door Alice Cooper en David Howie.

JIMI HENDRIX – STORY

HET SCENARIO VAN ZIJN MYSTERIEUZE DOOD

Het is 17 september 1970. In Londen een milde herfstdag onder een zacht zonnetje. Heel wat mensen genieten nog snel van dit laat zomers weertje om nog even de benen te strekken in het beroemde Hyde park. Op een boogscheut daar vandaan heeft Jimi Hendrix zijn intrek genomen, door velen uitgeroepen tot de grootste rockgitarist aller tijden. Hij huurt een appartement in Hotel Samarkand, samen met zijn vriendin Monika Danneman. Alhoewel hij reeds miljoenen verdiende en zich gemakkelijk een sjieke villa-met-zwemkom zou kunnen veroorloven in de betere buurt van de Britse hoofdstad, geeft hij er de voorkeur aan in een hotel te leven. Ook wanneer hij voor langere tijd in London verblijft, trekt hij er weer in een hotel in, nu en dan eens wisselend van naam en stijl. Een vreemde gewoonte van Jimi, die hij nooit is kwijtgeraakt en waardoor zijn beste vrienden soms evenmin weten waar hij uithangt. Zei hij daarover eens: “Als ik echt rust nodig heb, voel ik me pas op mijn gemak op een plaats waar niemand mij kan vinden.”

Die avond kan Jimi nochtans geen innerlijke kalmte vinden. Tegen 20u 30 is hij thuis, triest, zwijgzaam, teruggetrokken. Zijn vriendin maakt het eten klaar, maar ook aan tafel komt er geen woord over zijn lippen. Hij drinkt nog een paar glazen witte wijn en legt een elpee op zijn platenspeler. Maar Monika merkt dat hij nauwelijks naar de muziek luistert, want zijn ogen staren glazig en afwezig. Ze heeft het al eens eerder meegemaakt en ze weet dan ook dat er hem liefst te rust laat. Omstreeks 1u 45 in de ochtend van 18 september houdt Jimi Hendrix het niet langer in zijn hotelkamer uit. Het is alsof hij door een vreemde kracht op de loop wordt gedreven. “Laat ons nog enkele vrienden opzoeken,” zegt hij plotseling aan Monika. En dat gebeurt. Er wordt over muziek en toekomstplannen gebabbeld. Tegen 3u keren ze weer huiswaarts en weer valt Jimi in een beangstigend stilzwijgen. Hij eet nog een belegd broodje met tonijn, trekt naar bed en steekt een sigaretje op. Monika neemt een slaappil en slaapt snel in. Op het bedkastje heeft ze het doosje met nog negen pillen erin laten liggen. Tegen 10u 20 wordt Monika weer wakker. Ze wil een sigaret opsteken maar vindt er geen. Even tot op de hoek, denkt ze, maar omdat Jimi er een hekel aan heeft dat ze ook maar vijf minuten het huis verlaat zonder hem te verwittigen, wel ze hem eerst wekken. Hij slaapt vredig. Als ze hem een kus wil geven, bemerkt ze plotseling dat er iets mis is gelopen. Eris braaksel uit zijn mondhoeken gelopen en zijn lichaam voelt koud aan.

Op de grond naast het bed vindt ze ook het doosje slaaptabletten en het is leeg. Jimi moet dus alle negen pillen ingenomen hebben. Ze begrijpt dat er iets ergs gebeurd moet zijn. Ze grijpt naar zijn hart en het leeft nog!

Snel roept ze een ziekenwagen op, terwijl ze ook nog een naaste vriendin van het gebeuren op de hoogte stelt. Twintig angstige minuten gaan voorbij vooraleer de dokter opdaagt. Hij laat Jimi direct naar het St. Mary Abbots ziekenhuis in de Marloes Road, in het Londense Kensingtonkwartier, voeren. De hulp komt te laat? Enkele uren later melden radiostations in heel de wereld zijn dood. Officiële doodsoorzaak: verstikking tijdens het braken. De beste gitarist van de wereld, de meest gevierde superster van het ogenblik was niet meer.

Zijn lijk werd naar zijn geboorteplaats Seattle in de Verenigde Staten overgevlogen. Op verzoek van Jimi's vader James Allan Hendrix, wordt hij op 1 oktober in alle stilte beegraven in Renton, in de nabijheid van Seatlle, Dominee Harold BlackBurn leest twee gedichten van Jimi voor, "Electric Church" en "Angle" en heft daarna de gospelsong "When the Saints go marchin' in" aan. De plechtigheid heeft nauwelijks twintig minuten geduurd.

Maar wie was deze beroemde kleurling die de rockmuziek op enkele jaren tijd naar nieuwe hoogtepunten had gevoerd?

Hij werd geboren op 27 november 1942 in Seattle. Zijn vader, een bescheiden tuinier, liet hem James Marshall dopen. Zijn hele leven zou Jimi een door de maatschappij uitgestoten halfbloed blijven, want zijn vader was een indiaan en zijn moeder, Ayajo, een negerin.

Hij zou omwille van zijn huidskleur moeilijk aan werk geraken en in geen geval een behoorlijke job weten te bemachtigen. En net als zijn ouders zou hij zonder vrienden door het leven moeten gaan, gedoemd om tot het einde van zijn dagen te leven in de armzaligste buurt van de streek.

Jimi begreep dit allemaal zeer snel en de enige mogelijkheid om aan dit alles en de trieste vooruitzichten te ontsnappen, was bij het leger intrekken. Pas 16 meldde hij zich daarom bij de 101ste Airborne Division. Hij wilde valschermspringer worden. Maar met zijn eerste sprong eindigde meteen ook zijn legerloopbaan, want Jimi liep een ingewikkelde beenbreuk op. En weer doemden de somberste toekomstbeelden voor hem op.

Toen hij toevallig een gitaar vond op een vuilnisbelt dacht hij dat dit misschien zijn kans was? Negermuzikanten waren sedert jaren fel in trek en het was een van de weinige mogelijkheden voor kleurlingen om hogerop te geraken. En aangezien hij toch niets anders te doen had, speelde hij dag aan dag blues en rock op zijn gitaar tot zijn vingers ervan bloedden.

Hij werd snel een handig gitarist en vond uiteindelijk werk in de begeleidingsformaties van

beroemdheden als Little Richard, B.B. King en Ike and Tina Turner, om tenslotte een vaste plaats te verwerven in de Isley Brothers van Curtis Knight. Vijf jaar lang maakte hij deel uit van deze formatie, leefde alleen in hotels en auto's en speelde elke dag in een andere stad. Maar niemand in de showbiz zag in hem het groot talent, gaf hem enige kans en al die jaren bleef hij een onbekende, naamloze gitarist van de Isley Brothers. Toen ze New York aandeden, besloot hij de groep te verlaten en zelf met een eigen orkest te beginnen, Jimi James and the Blue Flames. Hij nam zijn intrek in de artistieke buurt van het ogenblik, Greenwich Village, en slaagde erin een contract los te krijgen in de kroeg "Café Wha?", waar Chas Chandler hem ontdekt.

EEN VEELHEID AAN POPCONCERTEN EN POPFILMS

Het immensen succes van de popopera Hair – het liep jarenlang in London- wees op twee aspecten van de popcultuur: de recente ontwikkelingen hadden een stroomversnelling veroorzaakt en de hierdoor volwassen geworden popmuziek was meegegroeid met de generaties die nog net the Beatles hadden meegemaakt of pas nadien met de pop in contact waren gekomen dweepten met de flitsklinkende Creedence Clearwater Revival of met de groepen van de korststondige babblerage. De rol van CCR zal verduidelijkt worden in een volgend hoofdstuk. Hoe onbenullig de babblegang klonk kun je horen in "Sugar,Sugar" van the Archies. Nu volgen we de ingrijpende gebeurtenissen in de pop na 1966-1968. Vooreerst waren er gigantische popfestivals: in 1969 op de autorijbaan van Eltomont. In de hier gedraaide film zien we duidelijk hoe M.Hunter gedood wordt door een lid van de Hells Angels. Eltomont kende na afloop trouwens vier doden, maar ook vier geboortes. Het medium film heeft inmiddels helemaal de pop ontdekt en omgekeerd. Naast de verfilming van de grote festivals vermelden we eveneens "200 motels" van Frank Zappa, "Easy Rider", "Alice's Restaurant" met Allo Guthrie en "Let it be" en "The magical mystery Four" van the Beatles. Er ontstond een Undergroundpers met het in 1967 toonaangevend maandblad "Rolling Stone".

EEN COCKTAIL VAN STREKKINGEN IN DE POP

Vele platenfirma's baatten aparte labels uit met uitsluitend popmuziek of de muzikanten stichtten een eigen label. In deze tijd nam het fenomeen van de witte platen of piraatplaten uitbreiding. Live-opnamen of niet gebruikte studio-opnamen werden door onbekenden op de zwarte markt gegooid. Pop kreeg een exclusief zalencircuit met aangepaste accomodatie zoals bijvoorbeeld in de film "No East and West" van concertpromotor Bill Graham. In de States begonnen bepaalde radiostations uitsluitend pop te programmeren. Grootscheepse tournees werden voor vele groepen een noodzakelijk promotiemiddel bij het uitbrengen van een nieuwe plaat. Het publiek wilde de sterren namelijk zien en kon zich de hoge ingangsprijzen best veroorloven. Uit deze tijd dateert de handel in posters, pijpen allerhande, parels, oosterse en andere niet conventionele kledij. Het zakencijfer van de platenindustrie bedroeg in 1970 1800 miljoen dollar, in 1965 was dit nog maar 862 miljoen dollar. De jeugd was een aparte sociale klasse wiens evolutie door de industrie uiteraard gestimuleerd werd. Naast dat alles werd in de popmuziek zelf gelonkt naar jazz, country, soul, Latijnsamerikaanse rhytm & blues en klassiek.

Jethro Tull, een groep die ontstaan was tijdens de Britse bluesboem. Leider Ian Anderson stond als fluitist en showman centraal in een naar eigen sound evoluerende Jethro Tull. Zijn werk werd hoe langer hoe complexer. De populariteit van Jethro Tull werd des te groter. Er werd aardig met jazzelementen geëxperimenteerd. Orgelist Brian Auger begeleidde een zangeres wiens huwelijk met de muzikant Keith Tiffett haar defenitief in de jazz zou doen terecht komen: Julie Driscoll. Drumme John Hiseman vormde Colosseum, een jazz-rockgroep in de echte zin van het woord. Boeiend waren de saxofoon- en orgelpartijen van Dick Heckstall-Smith en Dave Greenslade, terwijl gitarist Dave Clemson de keiharde rock vertegenwoordigde. Hun samengaan was van korte duur, maar niettemin van belang voor de popgeschiedenis.

Blues Porject, Electric Flag,Sly and The Family Stone

Nieuwe richtingen in de Verenigde Staten werden aangegeven door Blues Project, the United States of America, Electric Flag, Sly and the Family Stone, Chicago en Blood, Sweat & Tears. Deze laatste twee haalden hun populariteitsslag met hun jazz-klinkende wagementen voor de blaassectie. Chicago

borduurt hier vandaag de dag nog steeds op verder, terwijl voor Blood, Sweat & Tears de creativiteit doodgebloed schijnt. Nochtans was deze door Steve Katz en Al Kooper opgerichte groep dominerend in 1969. In ons hoofdstuk over soulmuziek spraken we reeds over Sly and the Family Stone. Sly Stone, dat is ex-dj Silvester Stewart, vermengde rockelementen in zijn rhytm & blues en liet zijn solisten af en toe ook dwepen met een vorm van free-jazz. Het resultaat klonk misschien gesofisticeerd voor de soul-puristen, maar door latere toevoeging van electronische middelen heeft the Family Stone een baanbrekende rol gespeeld in de huidige soulgebeurtenissen. Het grillige karakter en de beperkte productiviteit van Sly Stone zetten dit te weinig in de verf. Net als Sly and the Family Stone heeft Santana een optreden op het Woodstock-festival weten om te buigen tot een erkenning over de hele wereld. De groep Santana, genoemd naar de leider-gitarist Carlos Santana, vermengde Latijnsamerikaanse en Cubaanse ritmen met pop en bekwam aldus een soort muziek dat meestal door Latin-Rock werd omschreven. Veelvuldige percussie's en het ragfijne gitaarwerk van Carlos Santana waren er exponenten van. Deze basis werd door Santana op diverse albums uitgesmeerd. Carlos Santana evolueerde echter ook sterk naar de jazz toe. Hij nam soloplaten op met John McLaughlin. Ook hier bevestigde hij zijn kwaliteiten als sologitarist.

WOODSTOCK, ZIJN GEVOLGEN EN POP IN BELGIE

Het festival van Woodstock was legendarisch. In dit dorp nabij New York gelegen, werden gedurende drie dagen 300.000 jongeren samengebracht om er te luisteren naar het grootste popfeest aller tijden. Qua aantal bezoekers werd Woodstock pas in 1973 overtroffen door een ééndagsconcert te Wokanclan met the Gratefull Dead, the Band en the Allman Brothers Band.

Woodstock wees niet alleen op de enorme belangstelling voor de popmuziek maar betekend tevens de doorbraak voor sommige popgroepen. Alles werd op film en plaat vastgelegd zodat nadien de hele wereld kon meegenieten. Enkele namen van opgetreden acts: John Sebastian, Jefferson Airplane, the Who, Jimi Hendrix, Sly and the Family Stone, Shanana, Mountain, Ten Years After, the Butterfield Blues Band, Canned Heat, Melanie, Joan Baez. Vooral Ten Years After heeft alles aan Woodstock te danken. De deels bluezzie, de deels jazzie groep was opgebouwd rond de vingervlugge gitarist Alvin Lee. Diens “I’m going home” veroorzaakte tussen de Woodstockbezoekers wilde taferelen. Na Woodstock kende Ten Years After fenomenale verkoopscijfers voor de albums “Chsss” en “Quickelwood Green”. Nadien deinsden de sterren weg omdat Alvin Lees gitaargepingel te eenzijdig was. Woodstock was het eerste live-optreden van Crosby, Stills, Nash and Young. De country-popgroep verenigde vier muzikanten die hun sporen reeds hadden verdiend. Merkwaardig zijn hun perfecte aanvullingen der stemmen, het gitaarwerk van Stills, de tweede stem van Nash en het componeertalent van elk van de vier leden. Hun muziek situeerde zich in de folk en countrysfreer. Deze supergroep werd in 1971 ontbonden. Crosby, Still, Nash & Young namen geslaagde soloplaten op en werkten mee aan vele opnamen van country en folk gerichte artiesten. The Flying Burrito Brothers, ook al een samengaan van gereputeerde muizkanten beleven dichter bij de pure country-muziek. Chris Hilmer en Grant Parker, allebei oudleden van the Byrds, waren er de stichters van. Het succes van Crosby, Stills, Nash & Young, deed een echte rage ontstaan. Soortgelijke groepen waren er met dertien in een dozijn. Door de jaren heen hebben vooral the Eagles een hoog peil bereikt. Deze jongens zongen nog perfecter dan Crosby, Stills, Nash & Young en ze brachten een aantal behoorlijke liedjes. In Engeland manifesteerde zich een ander verschijnsel. Heel wat Britse folkzangers zochten in het rijk gevulde verleden van het traditionele Britse lied en brachten deze liedjes in een aangepaste electrische versie. Fairport Convention heeft hier een genietbare kunst van gemaakt. Fairport Convention is ettelijke malen van bezetting veranderd. Hun muziek was en is bij de de studenten nog erg in trek. De Benelux had hoogstens enkele degelijke, maar niet opzienbare popgroepen in deze stromingen in te brengen. Bij ons waren het the Pebbles en the Wallace Collection. The Pebbles hielden 10 jaar stand als single-producerende groep, terwijl Wallace Collection dankzij hun klassiek geschoolde violist en cellist beslist een eigen geluid vertegenwoordigen. Zanger-gitarist leverde de meeste nummers, Sylvain Gomers. Boudewijn de Groot bewees inmiddels dat pop ook in het Nederlands kan. De zingbare teksten van Lenard Nijgh zette hij op muziek. De arrangementen werden geschreven door Burt Page. De prille de Groot was geëngageerd, de latere was poëtisch.

DE HARD-ROCK PERIODE

“Honky Tonk Woman” was een nummer dat the Rolling Stones zowel in de Verenigde Staten als in Europa aan de top bracht. Op zichzelf is dat natuurlijk niet zo merkwaardig, ware het niet dat enkele maanden daarvoor, op 9 juli 1969, Brian Jones dood gevonden werd in zijn zwembad. Jones was een jaar voordien vervangen door Mick Taylor. Toevallig of niet, maar sindsdien waren the Stones weer helemaal zichzelf in de pop en rhytm & blues. Sinds het album “Sticky Fingers” hebben ze trouwens ook hun eigen platenlabel. Zowel pop als bluesmuzikanten erkennen the Stones eindelijk als de grootmeesters van de recht voor de raap opgelegde franjes. Mick Jagger ontpopt zicht als een graag geziene gast in de hogere milieus. Blazers Jim Praizie en Bobby Gaize en de pianisten Nicky Hopkins, Ian Stewart en Billy Preston worden tijdens de opnamesessie’s min of meer vaste leden van deze groep. Het pleit voor the Rolling Stones dat ze zich hebben gehandhaaft tijdens de perioden van verschillende invloeden op de pop en de hardrock. Ook het vormen van super-groepen als Blind Faith en Humble Pie heeft the Stones niet kunnen verdrijven van het wereldgebeuren.

In 1966 werd Led Zeppelin gesticht door Robert Plant, gitarist Jimmy Page, basgitarist John Paul Jones en drummer John Bonham. Ondanks hun gewone samenstelling als kwartet heeft Led Zeppelin zich dankzij de uiterst harde, op blues gebaseerde muziek naar de top gewerkt. Jimmy Page ging als het ware een gevecht aan met de scherp zingende Robert Plant. Tijdens hun optredens speelde hij zelfs solo met een strijkstok op de gitaar. Led Zeppelin brak defenitief door met “Whole Lotta Love” uit hun tweede album. Led Zeppelin wordt steeds aanzien als de supergroep van de hardrock. Latere evoluties hebben aangetoond dat ze ook in akoestische nummers verbluffende resultaten hebben behaald. Hun meest bekende nummer in dit onderdeel is “A Stairway to heaven”. Led Zeppelin typeert de popmusici van de zeventiger jaren. Waanzinnige verkoopscijfers over de hele wereld maken van hen miljonairs, die het rustig aan kunnen doen. Ze beperken zich tot 1 album per jaar, en laten hem vergezeld gaan van een wereldtournee. Daarna trekken ze zich terug totdat ze opnieuw losbarsten met nieuw materiaal. Hardrock met zijn vele decibels en uitzichtloze solo-partijen heeft ook een groep als Deep Purple aan de top van de verkoopscijfers geholpen. Hun album “Deep Purple in Rock” is het volmaakte voorbeeld van een keiharde klankenbrei die vooral bij de jongeren tussen 12 en 18 jaar aanslaat. Orgelist Jon Lord experimenteerde ook met zijn symfonische orkesten, maar tot op heden heeft hij nog steeds niet de juiste balans gevonden.

Om enige duidelijkheid te krijgen in het ontstaan van Deep Purple, dienen wij terug te gaan tot de voorgeschiedenis van diverse musici.

Jon Lord ziet het levenslicht in Leicester op 9 juni 1941. Op 9-jarige leeftijd wordt hij tegen zijn zin naar pianoles gestuurd. Na een wat moeizaam begin begint, krijgt hij er echter zo’n plezier in dat hij besluit om zijn studie aan het conservatorium te voltooien. Daarna reist hij af naar London voor een studie aan de toneelschool. Het is in deze periode, dat Jon bewust naar muziek begint te luisteren. Zijn interesse geldt met name de jazz-muziek. Het is in 1961 dat hij een plaat hoort van Jimmy Smith,

waardoor hij helemaal in de ban raakt van hammond-orgels. Hij heeft echter geen geld om een orgel te kopen, en elke poging om wat geld te sparen loopt uit op een rampzalig fiasco. In 1962 verlaat Jon de toneelschool, maar hij slaagt er niet in om werk te vinden als acteur, omdat hij om principiële redenen London weigert te verlaten. Twee jaar lang loopt hij brodeloos rond, tot hij tenslotte in contact komt met de experimentele bluesgroep Red Bludd's Bluesicians, waarbij een zanger zit dit Art Wood heet (hij is de broer van ex-Faces gitarist Ron Wood). Als Art uit de Red Bludd band stapt, richt hij samen met Jon Lord op orgel en Keef Hartley op drums The Artwoods op. Deze groep blijft 4 jaar bestaan en maakt in deze periode 8 singles en een album. Slechts één van de singles wordt een bescheiden hitje en het ligt dan ook voor de hand dat niemand het meer ziet zitten. In 1966 verlaat Keef Hartley als eerste de groep, een jaar later gevolgd door Jon Lord. Jon stelt zich na zijn vertrek ten doel een eigen groep op te richten waarin hij meer inspraak zal hebben dan bij de Artwoods. Bovendien heeft Jon inmiddels de klassieke muziek ontdekt en hij wil pogingen ondernemen om dit genre in de rockmuziek te integreren. Een paar maanden lang speelt Jon in de backing-group van The Flowerpot Men en komt zodoende in contact met Ritchie Blackmore en Nick Simper.

Ian Gillan wordt geboren in Hounslow op 19 augustus 1945. Als Ian 15 is weet hij zeker dat hij beroemd wil worden. Hij richt de groep Jess Thunder and the Moonshiners op, waarin hij zelf als Jess Thunder fungeert. Wanneer deze groep wordt ontbonden komt Ian terecht bij The Javalins. Via Wainwright's Gentlemen tenslotte komt hij bij Episode Six (met o.a. Roger Glover en Mick Underwood). Met deze formatie maakt Gillian een klein hitje met de cover-versie van het nummer: "Here, There And Everywhere". Begin 1968 wordt Ian uitgenodigd voor een auditie bij Jon Lorde. Ian, op van de zenuwen, neemt vriend Roger Glover mee.

Ritchie Blackmore wordt op 14 april 1945 geboren in Weston-Super-Mare. Van zijn vader krijgt hij voor zijn 11de verjaardag een tweedehands Spaanse gitaar. Met behulp van zijn buurman Jim Sullivan (die later persoonlijk gitarist van Tom Jones zal worden) leert hij het instrument bespelen. Jim geeft hem 2 ½ jaar les, waarna Ritchie in staat geacht wordt een redelijk geluid uit zijn instrument te halen. Vervolgens doet hij ervaring op bij de groepen als The Outlaws, The Detonaters en The Safonites en werkt nog een blauwe maandag in de backing-group van Heinz en bij Lord Sutch. In 1967 heeft hij het in Engeland wel gezien en verhuist hij met zijn gitaar naar Hamburg, waar hij in obscure clubjes een droge boterham bij elkaar scharrelt. Tenslotte wordt Ritchie in Hamburg aangesproken door Chris Curtis (ex-drummer van de Searchers), die hem en zijn muziekvriend Nick Simper een plaats aanbiedt in een geheel nieuwe groep. Ritchie en Nick zijn direct geïnteresseerd. Terug in Engeland worden zij in contact gebracht met Jon Lord ...

Ian Paice wordt op 29 juni 1948 in Nottingham geboren. Als hij 18 is krijgt hij van iemand een viool, hoewel hij er geen noot kan op spelen. Hij weet eigenlijk niet eens hoe je zo'n ding moet vasthouden. Door het instrument ondersteboven te houden, krijgt hij er tenslotte muziek uit. Hij doet de viool toch maar van de hand, koopt een tom-tom en repeteert ondertussen wezenloos op koekblikken om zijn techniek te verbeteren. Tenslotte koopt hij een echt drumstel en gaat op tournee met zijn vader, die een ball-room orkest heeft.

In 1965 richt Ian zijn eerste groep op, die hij Georgie noemt. De groep wordt een desillusie en Ian sluit zich aan bij the Rave Ons, waarvan de naam later wordt gewijzigd in the Shindings.

Zijn eerste prof-ervaring doet hij op bij een rock-band: MC 15 (later The Maze). In 1967 ontmoet hij Ritchie Blackmore op de boot van Engeland naar Italië. In hetzelfde jaar komt het tweetal elkaar voor de tweede maal tegen, dit keer in Hamburg, waar ze beiden een groep hebben.

Ritchie vraagt of Ian in zijn groep wil komen spelen, maar Ian ziet daar geen brood in, omdat hij er niets voor voelt opnieuw te beginnen met alle risico's van dien. Ritchie is zo kwaad, dat hij Ian verklaart tot aartsvijand nr. 1.

In 1968 gaat Ian op auditie bij Jon Lord en daar ontmoet hij Ritchie opnieuw. Van de vijandigheid is geen spoor meer te vinden, integendeel. Ritchie blijkt maandenlang op zoek te zijn geweest naar Ian, maar kon hem nergens vinden. Samen met Rod Evans wordt Ian Paice tenslotte aangenomen bij Jon's groep Deep Purple...

Roger Glover wordt op 30 november 1945 geboren op een boerderij in Wales. Met de jaren groeit bij hem een meer dan gemiddelde interesse voor folkmuziek, wat hem op een goede dag naar de gitaar doet grijp. In 1960 speelt Roger bas in een trio en hij wordt met algemene stemmen opgeroepen tot de slechtste gitarist uit de omgeving. Na de middelbare school vertrekt Roger naar de Academie voor Beeldende Kunsten, waar hij zijn studie combineert met 5 optredens per week met Episode Six. Uiteraard is dit niet vol te houden en in 1965 gaat hij van de academie af om zich helemaal op de muziek te concentreren. Wanneer Ian Gillan op auditie gaat bij Jon Lord, neemt hij Roger mee. Hij speelt zelfs mee op de sessie, maar hij accepteert Jon's aanbod om ook bij Purple te komen, niet. De volgende dag is hij van gedachten veranderd en komt toch ... voor de 2de maal kan Deep Purple van start gaan.

De allereerste formatie van Deep Purple met Jon Lord (orgel), Ian Paice (drums), Ritchie Blackmore (leadgitaar), Rod Evans (bas) en Nick Simper (vocaal) kan van start gaan. De groep neemt een LP op "Shades of Deep Purple" en de daarop voorkomende Joe South compositie "Hush" wordt in juli '68 op single uitgebracht. In Engeland krijgt Deep Purple geen voet aan de grond, maar in Amerika daarentegen stormt "Hush" naar de eerste plaats op de hitlijsten. De volgende single "River Deep, Mountain High" wordt niet in Engeland uitgebracht maar haalt in Amerika met gemakt de Top Tien. Als deze single bijna van de Amerikaanse charts verdwenen is, geeft Jon Rod en Nick te kennen dat hij hen bij naden inzien toch niet helemaal ziet zitten. Het tweetal verdwijnt uit de groep en zij worden vervangen door Ian Gillan en zijn vriend Roger Glover. In de nieuwe bezetting gaat de groep van oktober tot december voor het eerst op tournee door de U.S.A.

Wanneer Deep Purple terugkomt van de tweede grote Amerikaanse tournee, begint Jon Lorde te werken aan een semi-klassiek muziekstuk. Dit zaait natuurlijk alom verwarring onder het Deep Purple publiek, dat denkt dat Purple uitsluitend een rockband is. Op woensdag 24 september 1969 vindt in de Royal Albert Hall in London de gala-premiere plaats van dit historische evenement. In samenwerking met het Royal Philharmonic Orchestra o.l.v. Malcolm Arnold vertolkt Deep Purple voor een verrast publiek Jon's geesteskind "Concerto for Group and Orchestra". Na afloop volgen een staande ovatie en lovende recensies in de pers, waar het stuk unaniem omschreven wordt als "indrukwekkend, briljant en inventief". Van het optreden wordt voor de TV een film gemaakt en er wordt tevens een plaat opgenomen, die in december 1969 op de Engelse markt zal uitkomen. Vlak na dit succesvolle optreden begint Jon in opdracht van de BBC aan een nieuw semi-klassiek werk. Het wordt een suite in 6 delen, waarin elk groepslid, inclusief vocalist Ian Gillan, gaat soleren met groot orkest. Omdat niet helemaal duidelijk is welke richting Deep Purple uitgaat, wordt de groep in Europa maar aarzelend geboekt. Op de in die dagen zo populaire openlucht-festivals manifesteert ze zich echter als een dynamische rockband, die bijna overal het meeste succes wegsleept. De algehele doorbraak vindt plaats in de herfst van 1969. Purple is zo geliefd in heel Europa dat het management de aanbiedingen nauwelijks kan verwerken. Alle optreden worden echter genoteerd en het gevolg is, dat Deep Purple –voordat 1969 ten einde is – voor 1970 helemaal is volgeboekt.

Tijdens een Britse tournee in december, treedt Deep Purple op aan de Bradford University. Op zich is het geen opzienbarend concert, maar in het voorprogramma zit een semi-profband The Governement. Vanuit de coulissen bekijkt Deep Purple haar support-act en ze zijn het er allemaal over eens, dat de 18-jarige vocalist van de groep over een bijzonder krachtig en intrigerend stemgeluid beschikt. Zijn naam is David Coverdale. In deze periode wijst niets er echter op, dat hij het zal zijn, die 4 jaar later zanger voor Deep Purple wordt aangetrokken...

1970 gata van start met een groots opgezette tournee door Europa, die de groep voert naar Italië, Zwitserland, Oostenrijk en Duitsland. In Wenen en Zurich wordt bovendien Jon's "Concerto" opgevoerd. Tussen alle optredens door zit de groep in de studio. Ze werkt aan het eerste echte rock-album, waarmee ze hoopt een eigen identiteit te verkrijgen. In juni 1970 komt "Deep Purple in Rock" uit. De plaat schiet als een komeet de hitlijsten op en blijft 20 weken op de 1ste plaats staan. Het op hetzelfde moment uitgekomen "Black Night" doet het bijna net zo goed, maar dan op de single-markt. In juli vertrekt de groep voor 3 weken naar Amerika om op te treden op festivals en universiteiten. Tevens tekent zij een 4-jarig contract voor Amerika met Warner Bros.

De sensationele verkoop van "In Rock" betekent voor Deep Purple erkenning als heavy-rockband. Ondanks het succes van de LP weigert John Peel Deep Purple te laten optreden in zijn programma "Top Gear". Als argument geeft hij op dat de producer van het programma van mening is, dat Deep Purple slechts uit armoe is overgestapt van klassiek naar pop. John Lord is hierover zo gepikeerd, dat hij een open brief schrijft, waarin hij laat weten dat "men" kennelijk slecht op de hoogte is van de gang van zaken van Deep Purple. "De groep bestond voor het klassieke concert al een jaar. In dat jaar speelden we ook rock, zij het op een wat lager niveau. Mensen die denken, dat we klassiek beïnvloed zijn, hebben geen notie van wat er bij Deep Purple gebeurt. Men moet gewoon begrijpen dat mijn klassieke experimenten géén onderdeel zijn van Deep Purple rockband, maar slechts een soort

neven-bezigheid. “In Rock” waaraan we 4 maanden hebben gewerkt, geeft exact weer wat we als rockband nastreven”.

In juli gaat de groep weer op Europatournee. Ditmaal wordt het grootste deel ervan doorgebracht in Duitsland. De optredens daar worden allemaal gekenmerkt door incidenten. In bijna alle steden probeert het publiek met geweld binnen te dringen. Er worden pamfletten verspreid, waarin verkondigd wordt dat rockmuziek “freemusic” moet zijn en alle geïnteresseerden worden opgeroepen de concertzalen zonder te betalen binnen te dringen. In München loopt het zo uit de hand, dat de fans zelfs het concertgebouw in brand willen steken terwijl Deep Purple op het podium staat. Volgens Jon Lord zijn dit acties van kinderen van neo-nazi volgelingen. “Ik heb eens aan zo’n opgeschoten schreeuwerd gevraagd of hij een idee had hoe de Engelse en Amerikaanse groepen uit de kosten moesten komen. In de eerste plaats ben je al kapitalen kwijt aan vliegtuigtickets en daarbij komen ook nog eens de kosten voor overweight van een paar ton apparatuur. De jongen wist er ook geen antwoord op en werd alleen maar rood tot achter zijn oren.”

Het door Jon Lord gecomponeerde werk “The Gemini Suite” wordt op 17 september in de Londense Royal Festival Hall uitgevoerd i.s.m. het Light Music Society Orchestra. De suite duurt 35 minuten en wordt live op de radio uitgezonden. De gelijknamige LP zal pas een paar maanden later worden uitgebracht, omdat Jon het nodig vindt het hele stuk voor piano te herschrijven.

Terwijl “Black Night” hoog in de Franse hitlijsten staat, wordt Deep Purple geboekt voor een 3 weken durende tournee door Frankrijk. Halverwege wordt de tour echter afgebrokken n.a.v. een grote brand in een danslokaal in St. Laurent Du Pont, waarbij 144 mensen en een popgroep levend verbrandden. Jon Lord: “Dat has ons ook kunnen gebeuren. Alle optredens waren gepland in hele kleine zaaltjes, waarin de organisatoren zo’n 2000 kinderen samenpakten. Ze zaten als sardientjes in een blik en hadden – als er brand was uitgebroken – geen schijn van kans gehad.” Overigens werd het restant van de tour ook geen succes. Ritchie Blackmore: “Het Franse publiek zit maar een beetje verveeld voor zich uit te kijken. Ze reageren niet op de muziek en je vraagt je af of ze zich wel amuseren. Purple heeft juist een opwindend publiek nodig. Hoe opwindender het publiek, hoe opwindender de show.”

Eind 1970 gaan de eerste geruchten circuleren, dat vokalist Ian Gillan het allemaal niet meer zo ziet zitten. Ian in een interview: “Ik ben aartslui en ik houd er niet van om 7 dagen van de week te moeten werken. Ik voorspel dat ik het nog hooguit 1 of 2 jaar uithoud, maar dan is het voorbij. Altijd tournees maken is net zoiets als langdurig in dienst moeten zijn. Je wordt doodziek van het koffers in-en uitpakken en je leeft uitsluitend in hotelkamers en vliegtuigen. Ik heb vooral een hekel aan Amerika. Door de drugscène daar en de politiek verlang je steeds naar huis. Ik speel het liefst in Engeland. Dan weet je tenminste waar je blijft. Als je in New-Castle speelt, weet je dat dat 200km van je huis af ligt. In Amerika speel je in Detroit. Waar ligt dat? Ergens aan een meer, maar God mag weten aan welk meer. Dat frustreert me.”

In december presenteert Ian een door hem zelf geschreven kinderverhaal “Cherkazoo”: een fantasie over idioot grote beesten en blonde reuzen. Er zijn 2 filmproducenten die het de moeite waard vinden het verhaal te bewerken tot kerstvertelling voor de televisie. Hoewel de agenda door Deep Purple overvol is, ziet Ian Gillan toch nog de gelegenheid om mee te werken aan de rock-opera “Jesus Christ Superstar”, het geesteskind van Tim Rice en Andrew Lloyd Weber. Het verhaal handelt over de intocht van Christus in Jeruzalem tot aan de kruisiging. Ian Gillan vertolkt in het stuk de rol van Jezus. Direct nadat het album is uitgekomen, schiet het naar de eerste plaats van de Amerikaanse hitlijsten en verkoopt in 1 week 2 miljoen exemplaren. In eerste instantie was John Lennon benaderd voor de rol van Jezus, maar de producenten verwachtten rottigheid met hem, zodat ze er van af zagen. Daarna benaderen ze Robert Plant, maar hij had er geen trek in. Via het nummer “Child In Time” van het album “In Rock” groeide hun interesse voor Gillan, die er in het begin ook helemaal geen brood in zag. “Ik deed 2 sessions en ben toen weggelopen. Via m’n manager hebben ze me teruggehaald om het af te maken. Ze wilden me ook nog hebben voor de première van het stuk in de Royal Albert Hall, maar dat heb ik geweigerd. We hadden het met de groep al zo druk en ik verkeerde op de grens van een geestelijke cirisis.”

Op 1 januari 1971 gaat in het Amsterdamse concertgebouw een grootse Europese tournee van start. Menig Deep Purple-fan zal zich de wervelende show en het “Happy New Year Everybody” nog helemaal herinneren. Ook in januari gaat de groep de studio in voor de opnamen van de nieuwe LP, maar het werk wil wegens gebrek aan inspiratie nauwelijks lukken. Half februari komt er een nieuwe single uit: “Strang Kind Of Woman”. De plaat komt van niets op 28 binnen, maar blijft op de 19de plaats steken. Ondertussen verloopt de Europese tournee niet geheel vlekkeloos. In Duitsland wordt de groep gedurende 2 weken begeleid door de oproerpolitie en waterkanonnen. In Frankrijk staat de band op springen. Jon en Ritchie, die nooit bekend hebben gestaan als goede vrienden, krijgen een dermate hoog oplopende ruzie, dat Jon tenslotte zijn jas aantrekt en zegt: “Okay, als het jullie niet bevalt, stap ik wel op” Over en weer worden de meest afschuwelijke verwensingen geuit. Maar het laatste woord is aan de manager, die met een contract komt aandragen waarop alle handtekeningen van de groepsleden staan. Er zit dus niets anders op dan gewoon maar weer bij elkaar te blijven.

De tournee gaat verder naar Zwitserland, België en Scandinavië en in de zomer vertrekt Deep Purple voor het eerst in de geschiedenis naar Australië. Even heen en terugvliegen voor één enkel optreden in Sydney. Tussen het touren door heeft Jon inmiddels de filmmuziek geschreven voor een Amerikaanse wildwestern, getiteld “The Last Rebel”.

In Augustus komt Jon Lord’s Gemini Suite uit. Het stuk, herschreven voor piano, was in maart opgenomen in de EMI Studios in London met medewerking van o.a. Tony Ashton, Albert Lee en Yvonne Elliman. Jon had aanvankelijk ook zijn vriend Keith Emmerson benaderd, maar deze moest afvallen door tijdgebrek.

In september komt dan eindelijk het langverwachte album “Fireball” uit. Dit valt samen met een grote tournee door Amerika met The Faces. Beide groepen zijn het er over eens, dat deze tour de beste uit de geschiedenis is. “We deden 25 concerten en er waren bij elkaar zo’n half miljoen mensen

op de been”. Wanneer Deep Purple half oktober wederom voor een tournee naar de VS vertrekt dienen de echte problemen zich aan. Om te beginnen heeft de pers geen goed woord meer voor de groep. Men verwijt hen het gebrek aan originaliteit, wat handig wordt gecamoufleerd door een oorverdovend volume. Vervolgen stort na een week zanger Ian Gillan na een optreden in New York in elkaar. Dit herhaalt zich in Virginia en tenslotte ook nog een keer op het vliegveld van Chicago. Een bijzonder kiene WB vertegenwoordiger ontdekt op het nippertje een gelige tint op Ian’s gezicht en laat hem met spoed naar het ziekenhuis vervoeren. Ian blijkt een leveraandoening te hebben en moet 4 weken plat.

Tijdens de ziekte van Gillan werkt Jon Lord samen met Tony Ashton aan een solo-project en Roger Glover produceert hier en daar wat platen. Ritchie Blackmore en Ian Paice tenslotte treden een tijdje met een derde man op als rocktrio. Op deze wijze komen wederom geruchten in de wereld dat Deep Purple definitief voorbij is, maar Jon Lord laat in een interview weten dat de solo-projecten lang niet zoveel bevrediging geven als successen van Deep Purple.

Wanneer Ian Gillan weer op de been is vertrekt de groep met vrouwen, vriendinnen en muziekinstrumenten naar Montreux, om daar in alle rust te gaan werken aan een nieuwe LP, die als werktitel “Machine Head” heeft. De groep zal er alles aan doen om een goed album te maken. Het streven is in ieder geval om de desillusie die “Fireball” was, zo gauw mogelijk te vergeten. Na een week doen zich de eerste problemen alweer voor. Het Casino, waarin Deep Purple een onderkomen heeft, brandt tot op de grond toe af (schade 6 miljoen). Het vuur ontstaat tijdens een optreden van Frank Zappa & the Mothers, als een wat overenthousiaste fan een brandende fakkel naar het plafond gooit. In allerijl weet Deep Purple de Stones Mobile Studio van naast het Casino gelegen grasveldje weg te rijden, waardoor nog meer moeilijkheden worden voorkomen. Toen de brand ontstond bevond Roger Glover zich onder het publiek. Toen er mensen gingen schreeuwen en Roger omkeek wat er aan de hand was, zag hij een deel van het plafond brandend naar beneden komen. Grote paniek dus, maar het trieste vuur, werd aanleiding voor een song op het in bewerking zijnde Purple album. De brand werd keurig beschreven in het album-nummer “Smoke On The Water”.

De opnamen worden toch nog voltooid en het geheel wordt gemixed in de Muscle Shoals studio’s aan de vooravond van een Amerikaanse tournee. Als de tour van start gaat komt meteen “Machine Head” op de markt, zowel in stereo als in quadrofonie.

Het is in juli en wanneer bekend wordt dat Ian Gillan zich intensief bezighoudt met een eigen productiemaatschappij Pussy Music (zijn eerste productie in een single met de groep Jeruzalem) komen de geruchten van het uiteenvallen van Deep Purple opnieuw naar voren. Groepsvertegenwoordiger Jon Lord weerlegt opnieuw alle geruchten met de mededeling, dat de groep contractueel tot 1973 aan elkaar gebonden is. “Na die tijd” zegt hij “zien we wel weer”. Overigens kan Jon zich goed voorstellen, dat de mensen nauwelijks kunnen geloven, dat Deep Purple nog stand kan houden. De groep werd immers de afgelopen maanden alleen maar achtervolgt door pech. “Eerst kwam de ziekte van Ian. Toen we de optredens die we daardoor moesten annuleren, gingen overdoen werd eerst Roger ziek en een week later Ritchie, die hetzelfde als Ian Gillan bleek te

hebben. Dan was er nog de brand in de Montreux, en je zult moeten toegeven dat zoiets de stemming binnen de groep ook niet bevordert. Tijdens de ziekte van Ritchie hebben we nog geprobeerd de tour af te maken m.m.v. Al Kooper, maar toen deze eenmaal was ingespeeld belde ook hij op om te zeggen dat hij ziek was. Later bleek dat hij een ernstige voedselvergiftiging had. De volgende dag speelden we Randy California in, maar dat was ook niets. Om ons nog een beetje op ons gemak te stellen had de platenmaatschappij limousines voor ons ingehuurd. De eerste de beste avond raakte de auto waarin we zaten in brand. De auto die ons daarna oppikte kreeg halverwege een lekke band. Op dat moment zeiden we tergen elkaar: "Laten we nu maar naar Engeland teruggaan en een kantoorbaantje zoeken."

In januari ontwikkelt Ian Gillan de laatste fase van zijn plannen. Hij koopt de Londense De Lane Lea Studios, neemt personeel in dienst om het zaakje te "runnen" en zet z'n groep Pussy aan het componeren.Ongeveer een week later laat hij Jon Lord per brief weten, dat hij er – na afloop van het contract – mee ophoud. Het bericht komt voor Jon Lord niet als een verrassing, want hij had de afgelopen maanden de steeds achteruitgaande gezondheid van Gillan al opgemerkt. Ook komt het niet als een verrassing dat eveneens Roger Glover wil opstappen, want hij heeft, net als Ian, al geruime tijd last met zijn gezondheid. De "Berliner Zeitung" is de eerste Europese krant, die melding maakt van dit bericht. De krant weet tevens te vertellen, dat Jon Lord zal gaan samenwerken met Tony Ashton, dat Ritchie Blackmore een aanbad van Free heeft en dat Ian Gillan met plannen in zijn hoofd rondloopt om iets met Ten Years After te gaan doen. Van deze geruchten zal – helaas voor de krant – niets terecht komen. Eind januari komt – om de spanning er nog even in te houden – het dubbel-album "Made in JAPAN" uit. Aanvankelijk was de plaat alleen bestemd voor Japan, maar wegens de goede verkoop werd de plaat over de gehele wereld uitgebracht. De groep gaat nog op tournee door Engeland, Australië en Japan en speelt een legendarisch concert in de Amsterdamse RAI, waar het publiek de woede koelt op de apparatuur van Deep Purple omdat de groep niet terug wil komen voor een toegift. Op 1 juni 1973 is het allemaal voorbij en is Deep Purple definitief ter ziele.

Er volgen maanden vol verwarring en geruchten, maar tenslotte in oktober introduceert Jon Lord zijn nieuwe formatie Deep Purple. Nieuw in de groep zijn Glen Hughes (4 jaar zanger van Trapeze) en David Coverdale (verkoper in herenkledingzaak). De groep trekt zich terug in de binnenlanden van Wales, waar zij driftig gaat repeteren. Vervolgens reist Purple af naar Montreux, om te gaan werken aan een album. "Burn" komt in december uit en wordt met algemene stemmen uitgeroepen tot het beste album sinds "In Rock". Voor Deep Purple is hiermee de periode van onzekerheid en crisis voorbij.

In februari 1974 vertekt Deep Purple voor het eerst in de nieuwe bezetting naar Amerika en doet er een grandioze tournee. Jon Lord: "Er was een jongen die gedurende het hele concert met de maat van de muziek met het hoofd tegen het podium bleef bonken. Toen het afgelopen was heb ik hem gevraagd of hij zich geen pijn had gedaan. Hij zei slechts: "No man, too mad!"" Er volgt hierna nog een uitgebreide tournee door Engeland en op 1 juni 1974 besluit Jon Lord nog 1x zijn Gemini Suite op te voeren. Het gebeuren vindt plaats in München. Aanleiding voor het concert is het feit dat Jon Lord al jarenlang bevriend is met Eberhart Schöner, dirigent van het Münchener Kammer Orkester. Hij had

al jaren interesse in Jon's project en wist uiteindelijk de opvoering in München door te drukken. Solisten in het stuk (waarvan later de LP "Windows" uitkomt) zijn Pete York (drums), Andy McKay (sax), Yvonne Elliman (zang), Glenn Hughes (bas), Ray Fenwick (gitaar) en Jon Lord (toetsen). Daags na dit concert vertrekt de complete Deep Purple formatie naar Musicland studios in München om daar te gaan werken aan een nieuw album, dat in november moet uitkomen. "Stormbringer" komt inderdaad in die maand uit en – hoewel de meningen in de pers uiterst verdeeld zijn- gaat met honderden tegelijk over de toonbanken. Ondanks tegenslagen en pech is Deep Purple toch onverwoestbaar gebleken.

Het etiket hardrock kan men ook plakken op Black Sabbath, een voorbeeld bij uitstek van het groeiend gebrek aan inspiratie in de groep. De electronica doet op dit ogenblik echter zijn definitieve intrede. De instrumenten als de moog-synthesizer en de verschillende technische studiosnufjes verruimen andermaal het domein van de popmuziek. Vooral Emmerson, Lake & Palmer hebben dit terrein door en door verkend. Keith Emmerson, vroeger orgelust bij the Nice, vormde dit trio met Palmer als drummer en zanger-gitarist Lake. Hij dreef de techniek tot het uiterste en vooral op de scène bracht hij een spektakel tussen zijn vele orgels, moog-synthesizers en piano's. Reeds van bij the Nice koesterde Emmerson een buitengewone belangstelling voor klassieke thema's die hij aanwendde om zijn virtuositeit te onderstrepen. Van echte pop met zijn wortels in de rock & roll was nog weinig sprake. Pop was druk op zoek naar nieuwe mogelijkheden via allerlei experimenten die ondanks de som grote muzikaliteit en gestofistikeerde indruk nalieten. Betere groepen waren King Crimson, Family en Yes.

Uriah Heep is een van die groepen die aanvankelijk hun vaderland moesten verlaten om elders in de wereld succes en populariteit te oogsten. In de 3 ½ jaar van hun bestaan heeft de band meer tijd doorgebracht in Duitsland en Amerika dan in het land waar ze oorspronkelijk werd geformeerd. De weg naar het felbegeerde succes was lang en hard. Aanvankelijk speelde Uriah Heep in kleine clubs, later in het voorprogramma van andere grote acts en weer veel later waren ze uiteindelijk zelf een grote act. Eind 71 werd gitarist Paul Newton wegens gezondheidsredenen vervangen door Mark Clarcke, die door het ter ziele gaan van Colosseum zonder werk was komen te staan; Drummer Ian Clarcke werd vervangen door Lee Kerslake en vanaf dat moment begon voor Uriah de victorie. Terwijl Groot-Brittannië zich blind staarde op groepen als Deep Purple en Led Zeppelin, bereikten de Heep-albums "Salisburry" en "Look At Yourself" nummer 1 noteringen in Zwitserland en tourde de groep van festival naar festival in Duitsland en Scandinavië. Het geld dat hiermee binnenkwam hield de groep op de been in deze duistere periode vol twijfels, die voorafging aan de doorbrak in Amerika. Deze doorbraak kwam ongeveer een jaar geleden, toen Amerika de smaak van het heavy kwartet te pakken kreeg. Hun album "Demons And Wizzards" haalde recordverkopen en de in allerijl van dit album getrokken single "Easy Livin'" balanceerde wekenlang op een riante plaats aan de top. Sindsdien heeft de succestendens voor Uriah Heep zich voortgezet tot in hun geboorteland, Engeland. Sinds 1974 is Mark Clarcke vervangen door Gary Thain.

OP DE ZACHTERE TOER

Proud Mary was in 1970 de werelddoorbraak voor het Amerikaanse viertal Creedence Clearwater Revival. Deze reeds in 1959 opgerichte groep bracht in 1969-1972 de drang naar de vereenvoudiging van de popmuziek het best tot uiting. Met hun rudimentaire begeleiding pikten ze terug aan bij de rock & roll van weleer. Zanger-componist John Fogerty was beïnvloed geweest door de muziektraditie van de Zuidelijke Staten van de U.S.A. Vandaar veel country-invloed en titels als “Born on the Bayou” en “Bayou Country”. Daarbij deed Fogerty’s stem denken aan Little Richard. Met hun uiterst pure muziek bereikten ze zowel de nieuwe generatie als de twintigers die genoeg begonnen te krijgen van al dat geëxperimenteer in de popmuziek. In 1972 werd CCR ontbonden. Als Blue Ride Rangers ging Fogerty alleen verder, hij scoorde ondermeer een wereldhit met zijn versie “Jambalaya on the Bayou” van Hank Williams. Het frisse geluid van CCR heeft echter niet belet dat de gecompliceerde muziek van ondermeer the Family, King Crimson, Generis en Yes doorbrak. Vooral Yes heeft de waardering van het publiek uitgedrukt gezien in denderende verkoopscijfers. Door de sterk uitgewerkte arrangementen en het veelvuldig aanwenden van verschillende toetseninstrumenten bevindt Yes zich in de symphonische popsfeer. Bepaalde projecten lijken gesofisticeerd, maar de virtuositeit van Jon Anderson, Chris Squire, Rik Wallman, Steve Pooll en Alan White wordt tot vandaag nergens in twijfel getrokken. Hun meesterwerk was “Close to the Hedge”. We keren nu terug naar de eenvoudig en de gezelligheid van the Band, een groep die in 1965-1966 Bob Dylan begeleidde toen deze electrisch begon te werken. Na Dylans motorongeval bouwden ze een eigen loopbaan uit met als karakteristieken een beheersing van een heel arsenaal instrumenten, gevoel voor een goedzittende muziek met zinnige teksten en een fijngevoelig aanwenden der stemmen. The Band geeft als het ware het ritme van het platteland weer.

In één van onze vorige hoofdstukken vertelden we dat the Beatles hadden opgedoekt. Het spreekt vanzelf dat deze vier uiterst begaafde muzikanten ook als solo-artiesten te genieten waren. John Lennon leek de felste. In zijn nummers geeft hij niet alleen af tegen de godsdienst, de uitbuiting van de arbeiders, de honger in de wereld en zelfs tegen collega Paul McCartney, maar hij schreef eveneens enkele zeer mooie liefdesliedjes. Lennen, uiterlijk de harde en niets ontziende superstar is de poëet ten voete uit. “Working Class Hero” en “Imagine” zijn twee nummers van hem. Drummer Ringo Starr bleef de olijkerd uithangen en ging zich meer en meer op de film toeleggen. Zijn muziek vindt een grote afzet in de Amerikaanse teeny bopper. Van McCartney kregen we pas de laatste twee jaar de grote dingen te horen. Hij bewijst zichzelf als een zeer gevarieerd muzikant in zijn groep Wings, vooral op het album “Band on the Run”. George Harrison kwam het minst in de belangstelling, maar uit zijn soloplaten blijkt voldoende dat zijn interessepunten dezelfde zijn als in de Beatle periode: veel religie en oosterse techniek, het uitwerken van zijn gitaartechniek, een klaardere zangstijl en projecten als Hara Krischna en het concert voor het zwaargetroffen Bangla-Desh.

De zeventiger jaren zullen in de popmuziek gekenmerkt blijven door het verschijnsel van de “Sing a song writer”: iemand brengt zijn erg persoonlijk nummer, al dan niet met de begeleiding van een min of meer vaste groep. We kunnen jammer genoeg slechts 2 voorbeelden geven. De introverte Neil

Young blinkt uit met zijn min of meer melancholisch gestemde liedjes die door zijn vertolking nog aan droevigheid inwinnen. De Brit Cat Stevens, in 1966-1968 een populair zanger van eigen nummers keert na een langdurige ziekte terug als een gevoelige troubadour wiens poëzie gedragen wordt door een gemakkelijk herkenbare melodie. Ook de vrouwen laten meer en meer van zich horen. Twee voorbeelden: Carole King en Joni Mitchell. Na “Writter” neemt Carole King haar meesterwerk “Tapestry” op, een album met uitstekende liedjes over liefde, en andere persoonlijke ervaringen. Deze plaat is de best verkochte uit de popgeschiedenis voor een solo-artiest. Carole King vormde reeds in de zestiger jaren een uitstekende componistenduo met Gerry Goffin. Liefde is ook het centrale thema bij Joni Mitchell, een zangeres wiens repertoire ook getuigt van een sociale bewogenheid. Marc Bolan was een uit de Underground-periode bekende zanger die in 1971 zijn Tyrannosaures Rex omdoopte in T Rex. Hij ruilde de akoustische gitaar voor een elektrische gitaar en brengt zeer dansbare muziek. Zijn imago van de mooie jongen met de zorgvuldig gekozen kledij maken van hem een superidool in 1971. Algemeen wordt aangenomen dat hij de single op de platenmarkt in ere heeft hersteld.

THEATRALE POP IN 73

De laatste 2 jaar werd alles mogelijk als de in kleding en de publiciteit maar insloegen bij het publiek. Met hun imago van skinhead, een overblijfsel van de rockers en de mods uit de zestiger jaren, palmde Slade het jongste publiek in. Zanger Noddie Holder ging als door het dolle heen te werk, terwijl zijn drie collega's een gebrek aan inspiratie trachtte weg te moffelen door keihard te spelen. Slade heeft in beperkte mate theatrale elementen in zijn act vermengd. Onder impuls van Alice Cooper en David Bowie raakte de strekking poptheater definitief ingeburgerd. David Bowie's belangstelling voor ruimte bleek reeds in 1968 met zijn "Space Oddity". De intelligente Bowie bekwaamde zich door de jaren heen in het Boedhisme en de mimmekunst. Als gewezen model hecht hij eveneens groot belang aan zijn kledij. In 1972 maakte hij zijn beste LP "The Rise & Fall: Ziggy Stardust and the Spiders from Mars" waarop hij zichzelf in de figuur steekt van Ziggy Stardust en zijn groep als Spiders from Mars doorgaan. Bowie wordt vereenzelvigd als de nichtenrock. Door zijn soms verwijfde kledij en zijn dubbelzinnige uitspraken zet hij uiteraard het image van de biseksuele rock kracht bij. Wat echter telt is de muziek en die is soms uitstekend. David Bowie heeft ondanks zijn soms niet gemakkelijke teksten toch het jonge volkje op zijn hand gekregen. In Amerika heeft Alice Cooper het theatrale aspect nog verder uitgewerkt. Veel maquillage, lugubere teksten en dito theater opvoeringen, spelletjes met zijn boaslang, het doden van een kip, grootscheepse lichteffecten, enz... Daarbij heeft Alice Cooper in zijn successen bewuste jongeren aangespreken met voor hen interessante argumenten: "Elected" waarin hij zichzelf kandidaat stelt voor het presidentschap en "School's Out". Was de show van David Bowie en Alice Cooper nog origineel, dan werd de glitter die ervan uitstraalde klakkeloos overgenomen door een gans stel nieuwe namen. Men dostte zich uit op de meest extravagante manieren en overigens moest de muziek zo eenvoudig en dansbaar mogelijk gehouden worden. Het beste voorbeeld is Gary Glitter. De zeventiger jaren hebben relatief gezien veel idolen voortgebracht: T.Rex, David Bowie, Slade, Gary Glitter, the Osmonds, David Cassidy. Bij Cassidy kwam het er op aan mooi te zijn en lieve nummertjes af te dreunen. Hij dankt zijn succes aan het televisiefeulleton the Family Partridge.

De Family Osmond veroverde de ganse wereld met zijn typische Amerikaanse tandpasta-glimlach. Publiciteitsagenten en muzikale directeurs hielden het zaakje aan het rollen. In 1974 heeft een Britse zanger zich definitief opgeheven tot het superidolendom: Elton John. Al de teksten van Elton Johns nummers kwamen van Bernie Taupin. Via een advertentie in een Britse muziekkrant hebben John en Taupin elkaar ontmoet. Sindsdien hebben ze samen zo'n tiental albums gemaakt waarvan zowel de verpakking als de inhoud schitterend kan worden genoemd. Het arrangement van Paul Buckmaster drukte de stempel op het eerste werk van Elton John. Taupins

teksten behandelen zeer uiteenlopende onderwerpen en zijn vooral op de huid van Elton John geschreven. Deze voegt aan dit alles nog een stukje show bij met zijn brillenverzameling en zijn groots opgezette concerten. “Candle in the Wind” werd opgedragen aan Marylin Monroe, terwijl zijn “Crocodile Rock” een ode brengt aan de rockperiode. Momenteel is Elton John de allergrootste ster in de U.S.A., maar dat neemt niet weg dat zijn muziek meer en meer op maatwerk gaat gelijken. Dit kan tevens gezegd worden van vele groepen die zich tot de teeny boppers richten: Slade, Sweet, the Rubettes, Mud. Door stemgelijkenissen met Elvis Presley heeft zanger Les Gray van Mud als het ware de Presley-sound gekopieerd. Aanvankelijk was Mud vooral een frisse rockgroep wiens televisie-act met bijhorende danspasjes veel bijgedragen heeft tot hun succes. Zo komen we in 1975 terecht. De popgeschiedenis moet nog geschreven worden. Waar moet het heen met de popmuziek? Suprematie van de “sing a song writers”? Zal Roxy Music zijn stempel drukken op de evolutie? Of wordt het de electronica van bijvoorbeeld Tangerine Dream? Heeft Frank Zappa nog verrassingen in petto? Of wordt het de tijd van de professionele, lichte jazz, getinte groepen als Steely Dan? Allemaal vragen en we zouden er nog tientallen kunnen aan toevoegen. Een feit is dat 1975 gekenmerkt wordt door de heropleving van de soulmuziek. Typische discotheekproducten overspoelen de hitlijsten en dit gaat uiteraard gepaard met een niet onaanzienlijke dansrage. Hier en daar trekt men zelf lessen uit een vernieuwende werk van Stevie Wonder op dit vlak. De multi-instrumentalist heeft de moog-synthesizer in het soulkader laten inpassen. Daarenboven schrijft de heer Wonder zulke mooie dingen dat de gouden platen met stapels worden uitgereikt.

STEVIE WONDER STORY

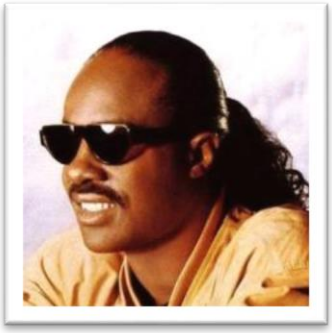

Stevie werd geboren als Steveland Morris op 13 mei 1950 in Saginaw in de Amerikaanse staat Michigan. In het begin van de vijftiger jaren vertrok het gezin Morris naar Detroit. Ondanks het feit dat Stevie blind was geboren werd hij door de familie niet als een buitenbeentje behandeld. In feite beweert Stevie zelf in zijn jonge jaren meer buitenshuis te hebben rondgehangen dan zijn vier broers of éne zusje. Stevies vader was om onduidelijke redenen vrijwel nooit aanwezig bij zijn stiefvader, die bij de Detroit Bagel Company werkte, , kon goed met de kleine Steive opschieten. Een groot gedeelte van zijn tijd bracht Stevie door met luisteren naar een plaatselijke radio-show “Sundown” waarin voornamelijk blues en jazz werden uitgezonden. Stevie herinnert zich nog sommige hits van toen zoals “Shop Around” of “There goes my Baby”. Zelf zong hij ook, in de Whitestone Baptist Church in Detroit. In die tijd leerde Stevie piano spelen. Een van zijn broers speelde drums en al op zijn vijfde kreeg Stevie ook een drumstel cadeau. Het was overigens niet veel meer dan wat stukken karton en lege blikken. Volgens Stevie klonk het toch allemaal best goed. Van een kapper uit de buurt kreeg hij later een piepklein mondharmonikaatje. Pas veel later gaf een oom hem zijn eerste echte Hohner. Zelf omschrijft Stevie de eerste pogingen op die verschillende instrumenten als: “just messing around”. Maar in elk geval was het resultaat van deze oefeningen dat Stevie rond zijn elfde jaar op verschillende instrumenten goed uit de weg kon. Deze Ronnie speelde in de groep the Miracles die al enkele singles op hun naam hadden staan. Door een broertjes overhaalt kwam White eens luisteren

naar Stevie. Ronnie had producer Brian Holland meegenomen, die van het kersverse Motown label. De beide heren hadden er niet veel tijd voor nodig om te ontdekken dat Steveland Morris bepaalde muzikale gaven bezat. De grote baas van Motown, Berry Gordy Junior, werd erbij gehaald en deze contracteerde Stevie, liet de naam Morris vervangen door Wonder en adverteerde hem als “the 12-year old genius”.

Het eerste nummer dat op tape werd gezet heette “Mother Thank You”. De oorspronkelijke titel was “You Made a Vow”, maar dat vond men bij Motown een wat moeilijke titel voor een 12-jarige...

Stevie herinnert zich van deze eerste opname dat Mary Wells in de studio was; dat Sammy Ward – de blueszanger – en Marvin Gaye en The Spinners ook behoorden tot de kleine groep Motown-enthousiasten van het eerste uur. Tegelijkertijd begonnen The Temptations langzaam maar zeker een lokale reputatie op te bouwen. In tegenstelling tot een andere jonge ster, Michael Jackson, werd Stevie Wonder ook aangeslagen door een wat ouder publiek. Toen Stevie Wonder in 1965 in een van Motowns grote reizende revues, de “Motortown Revue”, stal hij de show van toch grote namen als Marvin Gaye en Diana Ross. Deze probeerden het publiek mee te krijgen met afgezaagde kreten als “Let me hear you say yeah” of “Allright everybody, clap your hands”. Zij verloren het plein glansrijk van Stevie die het publiek toeriep: “Do you feel allright” om dan, als hij niet voldoende respons kreeg “I do not hear you!” te skanderen. Hij kreeg daarmee de zaal volkomen plat. Tijdens dit soort tournees zong Little Stevie ook standaard-liederen als “The Masquerade is over” en “Drown in my own tears”. Onvermijdelijk werd dan ook verband gelegd met Ray Charles. Beiden waren blind, zwart en emotionele zangers terwijl ze ook beiden een assortiment aan instrumenten beheersten.

Motown deed niets om de geruchten als ware Stevie en Ray Charles neeft en oom te ontzenuwen. Stevie zegt er nu van: “Een groot aantal mensen vond het een smeuïg verhaal, dus haakte Motown er op in. Ik ben het er nooit mee eens geweest”. Hoezeer Motown gebruik maakte van deze gesugereerde verwantschap blijkt wel uit de titels van de eerste twee LP’s die Stevie op het Tamla-label maakte: “Tribute to Uncle Ray” en “The Jazz Soul of Little Stevie”. Om de veelzeidigheid van dit “wonderkind” goed uit te laten komen werd Stevie op de laatste LP volledig als drummer ingezet. Pas zijn derde album, “The 12-year old genius” – “Record Live” bracht hem onder de aandacht van het grote publiek. Het nummer “Fingertips”, dat van deze LP op single werd uitgebracht, haalde zelfs de eerste plaats op de Amerikaanse top-100. Dit alles speelde zich af twaalf jaar geleden, in 1963.

Met de eerste grote kassuccessen van the Supremes (eind 1964) begon de muziekaanpak van Motown steeds mechanischer te worden. Alle singles die na “Fingertips” werden uitgebracht haalden het net niet helemaal. Het was wel tekenend voor de wijze waarop Motown een succesformule kon uitmelken. In 1965 nam producer Henry Cosby het roer over van Stevies vorige producer Clarence Paul. Stevie mocht het predikaat “Little” laten vervallen en ging meedraaien in de Motown-sound, waarin duidelijk invloeden van een mad als Phil Spector waren te bespeuren, werd uitgedragen als

“The Sound of Young America” en ook de nieuwe Stevie had zich maar hieraan te conformeren. Het eerste singletje dat op deze wijze tot hit kon worden gepromoveerd was “Uptight (Everything’s allright)” gevolgd door een vrijwel getrouwe kopie die onder de naam “Nothing too Good for my Baby” de platenrekken vond.

In 1966 nam Stevie Wonder een cover-versie op van Bob Dylans “Blowin’ in the wind” en het is typisch dat hij het juist met tekst en muziek van een ander zijn grote internationale doorbraak maakte. De wereld stond op het punt zich in de flower-power beweging te storten en songs-met-een-boodschap gingen er in als koek. Maar opnieuw ging Motown in de fout; de twee volgende singles waren qua opzet en sound weer teveel identiek aan “Blowin’ in the wind”. Daarom klinkt Stevie inderdaad erg overtuigend als hij op de single “Trav’lin Man” zingt: “I”m just an uninspired and tired-out trav’lin man ...”

Stevie Wonder had meer in zijn mars. Van Benny Benjamin, vast sessie-drummer in de Motown-studio’s leerde Stevie de fijne kneepjes van het vak. Zo kwam er rond 1968 een album uit onder de titel “Eivets Rednow”, waarop o.a. het bekende nummer “Alfie” was opgenomen. Slechts weinigen begrepen dat hier Stevie Wonder aan het werk is, zij het dat hij zijn naam hiervoor achterstevoren gespeld had. Zelf zegt hij hierover: “Op een gegeven moment komt er een kerel op het vliegveld naar me toe en zegt “Hey Man”, moet je horen. Die blanken apen ook alles na. Ik vroeg hem wat hij bedoelde. “Nou, was het antwoord, ik hoorde vandaag een plaat met iemand die Alfie speelde, net als jij, man. O, je bedoelt die vogel, Rednow? Yeah, dat is ‘m. O, die vent is ... nou ja, maak je over hem maar geen zorgen.”

Benny Benjamin overleed in 1969 aan een hartaanval. Stevie: “Als er iets ingrijpends gaat gebeuren, dan droom ik er altijd van – zo ook die woensdag in 1969, ik droomde over Benny. Ik had met hem gesproken in het ziekenhuis, een paar dagen voor hij overleed. In mijn droom zat hij op mijn knie, alsof hij erg zwak was. Hij zei tegn me: “Stevie”, zei hij, “ik haal het deze keer niet”. Ik zei, “ben je gek, Benny?” Maar Benny antwoordde : “Ik laat het verder aan jou over”. De zondag daarop ging ik naar de kerk en daarna naar de studio om “You can’t Judge a book by its cover” op te nemen voor de LP “Signed, Sealed and Delivered”. Toen ik binnenkwam zeiden ze dat de sessie niet doorging, omdat Benny juist was overleden.

“Benny was een van de steunpilaren van de Motown-sound. Hij heeft alleen nooit de erkenning gekregen die hij verdiende. In die jaren werd de musici nooit genoemd. Ik geloof dat het de mensen ook niet interesseerde. Benny kwam altijd te laat, was vaak dronken tijdens de sessies maar hij kon drummen ... soms leek het dat je niet eens bas nodig had. Je hoort hem op al die oude Motown-hits.”

Terwijl de tiener Stevie ouder wordt, blijven de hits van de Tamla-town persen rollen. Op een enkele uitzondering na internationale hits, omdat men nu ook in Europa de “Zwarte muziek” heeft ontdekt. Na de grote doorbraak van Atlantic in 1967 met sterren als Otis Redding, Aretha Franklin, Sam & Dave en Wilson Picket wordt de ene discotheek na de andere uit de grond gestampt. De stroom van zwarte hits wordt peul gehouden door mensen als the Supremes, Four Tops en toevalstreffers van

Marvin Gaye en Edwin Starr. Het aandeel van Motown in de top-40 is over het algemeen op drie vingers te tellen: Supremes, Four Tops en ... Stevie Wonder.

Na 1967 wordt het voor Stevie Wonder tamelijk moeilijk zich in het zwarte geweld te handhaven. Pas eind 1969 breekt hij weer door in onze nationale top-10 met “Yester-me, Yester-You, Yesterday”, een sentimentele song, die voornamelijk aanslaat bij het oudere publiek.

Het is inmiddels wel duidelijk geworden, dat Stevie genoeg heeft van de dwangbuis, dat Motown voor hem in artistiek opzicht betekent.

Als hij mei 1971 meerderjarig wordt, besluit hij ook artistiek zijn eigen weg te gaan. Na twee vijfjarige contracten met Motown heeft hij er voorlopig genoeg van en zegt “nee” op een automatische verlenging. Hij neemt zijn eigen manager in dienst, contracteert een advocaat en verhuist van Los Angeles naar New York. Wat hij verder meeneemt is de ervaring van tien jaar Motown plus een pas uitgebrachte LP, “Where I’ Coming From”, waarop al duidelijk wordt aangetoond in welke richting Stevie het zoekt. Op dit album staat overigens ook het schitterende “Never Dreamed You’d Leave in Summer”, voortgekomen uit zijn anderhalf durend huwelijk met Syreeta Wright. Een half jaar later gaat hij echter toch weer naar Motown onderhandelen over een nieuw contract. Zes weken later is men eens geworden en Stevie tekent een overeenkomst die maar liefst 120 pagina’s telt:

“Het was of ik eigenlijk weer echte muziek ging maken”, zegt Stevie. “Vanaf ongeveer mijn zeventiende af was ik tamelijk ontevreden over mezelf. Maar na “Signed, Sealed and Delivered” wist ik dat ik op de goede weg zat. Ik moest alleen nog wat meer vrijheid hebben. Door dit, op mijn voorwaarden aangesloten contract – ik kon mijn eigen songs gaan uitgeven via Black Bull en kreeg veel hogere royaly dan voorheen – kreeg ik mijn zelfvertrouwen terug en daardoor werd mijn eerste eigen LP “Music of My Mind” zo’n succes denk ik.

Stevie Wonder kan nu eigenlijk zelf de studio uitkiezen waar hij wilde opnemen en de musici die hem daarbij terzijde moesten staan; een vrijheid die vroeger bij Motown onbekend was. Hij werd zijn eigen producer, boekte in het vervolg zijn eigen concerten en kreeg de vrijheid om ook free lance te werken. Zo heeft hij voor zijn ex-vrouw Syreeta twee albums opgenomen en één voor de Supremes.

Voor zich resulteerde de nieuwverworven vrijheid in een van zijn fraaiste LP’s: “Talking Book”, waarin Stevie zijn nu in snel tempo evoluerende gedachten op muzikaal gebied vastlegt. Het simpele, maar in al zijn eenvoud zeer geraffineerde “You are the Sunshine of My Life” slaat enorm aan en wordt door tientallen andere artiesten op het repertoire genomen. Het nummer “Superstition” daarentegen wordt oorzaak van een hoogoplopend meningsverschil tussen Stevie en Jeff Beck. Jeff had een fraaie solo gespeeld in het nummer “Looking For Another Pure Love”. In ruil daarvoor zou Stevie een nummer schrijven voor Jeff. Stevie vertelt hoe het fout is gelopen:

“Ik had eerst “Maybe Your Baby” geschreven, maar toen kreeg ik een beter idee. Nog dezelfde avond maakte ik “Superstition”. Jeff wilde graag die track hebben, maar die mocht ik van Motown niet afstaan, dus zei ik: “Je kan wel zeven inch-per-seconde opnameband krijgen. Gebruik die maar, dan kom ik als het zover is wel meespelen, op jouw sessie. Daarna heb ik nog een ander nummer geschreven, dat nog meer Jeff’s stijl was, maar daarmee hebben ze niets gedaan. Het was overigens ook niet zo best. In elk geval heb ik Jeff wel verteld dat ik “Superstition” voor mijn eigen LP nodig had. Toen besloot Motown dat ze “Superstition” als single wilden uitbrengen. Ik vertelde dat ik het nummer aan Jeff had beloofd, maar ze overtuigden mij ervan dat er een sterke single nodig was om het album te kunnen verkopen. Ik dacht dat Jeff’s single tegen die tijd al lang uit zou zijn, want hij had het al in juli opgenomen en ik was tamelijk laat met “Talking Book”. Maar ik vind het wel jammer dat het zo is gegaan ...”

In elk geval werd “Talking Book” een van Stevies grootste successen. Behalve “Superstition” kwam ook “You are the Sunshine of my Life” uit en stond in de Amerikaanse single-top-10. Stevie had inmiddels in New York zijn thuis gevonden. Hij richtte er een eigen studio in en schaarde een uitgelezen kring musici om zich heen. Het ensemble kreeg de naam “Wonderlove”. Hetzelfde jaar, 1972 maakte Stevie met the Rolling Stones een tournee door Amerika. Maar in tegenstelling tot in 1964, toen Stevie met grote letters werd aangekondigd en de Stones als beginnende rockgroep nog maar klein waren vermeld, staan beiden nu even groot op de affiches. De Stones-fans blijken echter ook Stevie Wonder, de nieuwe Stevie, zéér te kunnen waarderen.

Na de tournee, terug in de studio, wordt met man en macht gewerkt aan een nieuwe plaat. In 1973 is het zover en wordt “Innervisions” uitgebracht. Door dit album stijgt zijn sterkte op grote hoogte. Vele grootheden uit de hedendaagse popwereld vragen Stevie hen te begeleiden. Op het album vinden we o.a. “All in love is Fair” een emotioneel hoogtepunt in Stevies oeuvre, geboren uit het mislukte huwelijk met Syreeta.

Eind 1973 wordt Stevie betrokken bij het auto-ongeluk, dat hem bijna het leven koste. Wekenlang ligt hij bewusteloos in een ziekenhuis. Als hij eindelijk weer bij kennis is verwonderen de artsen zich erover dat hij zo snel hersteld. Slechts door zijn wilskracht, de wil om te blijven leven, komt hij er ondanks het ernstige hersenletsel weer volledig bovenop. Maar juist zoals Stevie al eerder had beleefd, met de dood van Benny Benjamin, zo heeft hij ditmaal voor het ongeluk een nummer geschreven : “Visions”.

“All things must have an ending” zingt hij in dit nummer. Maar Stevie Wonder bleef leven en werd actiever dan ooit... Er was vrijwel geen optreden van naam meer in Amerika of Stevie was aanwezig en voegde zich aan het eind van het concert bij de mensen op het podium om mee te doen, om zijn gevoelens over hun muziek over te dragen.

Tegelijktijd vraagt Stevie zich af of hij nog een album zal vullen met overgebleven opnamen uit de tijd van “Talking Book” en “Innervisions”, of dat hij zijn creativiteit moet omzetten in alweer nieuwe teksten.

Die vierde LP van de nieuwe Stevie komt uit in 1974. Zowel titel als hoesillustratie spreken voor zichzelf. “Fulfilling-ness First Finale”. Stevie Wonder heeft een rustpunt bereikt en wil zich na deze plaat gaan bezinnen op iets geheel nieuws. Reeds eerder heeft hij tegenover de pers verklaard dat hij graag een tijdje naar Azië zou willen gaan om daar muziek te bestuderen. Eventueel zou hij wat Afrikaanse musici meenemen naar Amerika om daar met hen een album op te nemen. Het auto-ongeluk kwam daartussen. Nu Stevie echter duidelijk afstand heeft gedaan van alles wat hij sinds “Music on my Mind” heeft verklankt, zouden we binnenkort wel eens kennis kunnen maken met een geheel andere Stevie. Een creatief talent als Stevie Wonder is er niet het type naar om zich jaren vast te klampen aan één bepaalde muziekvorm. Stevie zoekt doorlopend nieuwe wegen om zijn gevoelens te uiten.

Die gevoelens, de gevoelens van Stevie The Man, zijn vervat in zijn vier laatste LP’s, terwijl zijn vroegere werk nu door hem wordt afgeschilderd als “a bunch of shit”. Dat zelfde werk staat echter bij velen te boek als onvervalste pop, die de rhytm & blues van de zestiger jaren een ruggegraagt heeft gegeven.

Don MacLean beschrijft in “American Pie” de evolutie van de rock sinds het overlijden van Buddy Holly. Een andere conclusie halen we bij Nick Cohn : “Superpop is een massamedium. De muziek is steeds voor de tieners, het moet inslaan. In feite moet pop hetzelfde effect hebben als de films met Fred Astaire en Maryline Monroe: tegelijkertijd intelligent en eenvoudig. De conclusie moet je er indirect uithalen. De pop moet zeker, vlug, leuk, sexy en bezeten zijn. Een beetje episch zelfs.”

Wij hopen U een inzicht te hebben gegeven in de popmuziek van 1950 tot 1975.